

ЕУ УЗ ПРАВДУ

Подршка за
Поглавље

23

Водич за примену Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО
ПРАВДЕ

Овај пројекат финансира
Европска унија

#ЕУ
ЗА ТЕБЕ

ЕУ уз Правду – Подршка за Поглавље 23

**Водич за примену Закона
о изменама и допунама Закона
о извршењу и обезбеђењу**

Београд, децембар 2019

Наслов:

Водич за примену Закона о изменама и допунама
Закона о извршењу и обезбеђењу

Аутор:

Др Никола Бодирога,
виши експерт за практичне аспекте примене
Нацрта закона о обезбеђењу и извршењу

Издавач:

ЕУ уз Правду – Подршка за Поглавље 23

Тираж:

600

Ова публикација објављена је уз финансијску помоћ Европске уније.
За садржину ове публикације искључиво је одговоран конзорцијум који предводи
GDSI Limited и та садржина нипошто не изражава званичне ставове Европске уније.

Предговор

Министарство правде Републике Србије формирало је 22.03.2018.године Радну групу за припрему Нацрта Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу. Радна група је имала широк састав, јер је намера Министарства правде била да поштовањем инклузивног приступа обезбеди учешће свих заинтересованих друштвених група у изради овог важног закона. Због тога су чланови Радне групе били они који су задужени за примену закона, они на које се закон примењује, али и сви други заинтересовани субјекти који се баве анализом процеса извршења и његовим ефектима у Републици Србији.

Као резултат рада Радне групе настао је Закон о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу који се примењује од 1.јануара 2020.године. Усвојене измене у систему извршног поступка имају за циљ да допринесу успостављању правичне равнотеже између права извршних дужника и права извршних поверилаца, да ојачају јавно поверење у поступку извршења, да повећају степен његове аутоматизације као и да успоставе једноставан и ефикасан извршни поступак.

У том смислу, бројне су новине које доноси Закон о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу. Због тога је Водич за његову примену неопходан судијама, јавним извршитељима и другим органима који учествују у извршном поступку, али и свима онима који желе да се упознају за новим правним оквиром који је успостављен Законом о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу.

Министарство правде захваљује пројекту Јачање капацитета Министарства правде у складу са захтевима преговарачког процеса за приступање ЕУ (ЕУ уз Правду: Подршка за Поглавље 23), који финансира Европска унија, на подршци пруженој како током израде и усвајања Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу тако и током израде Водича за његову примену.

Министар правде
у Влади Републике Србије

Нела Кубуровић

A handwritten signature in black ink, which appears to read "Nela Kuburović". The signature is stylized and written in a cursive script.

PRACTICAL GUIDE FOR THE IMPLEMENTATION OF LAW ON ENFORCEMENT AND SECURITY

Preface and Acknowledgements

The quality and efficiency of the system of enforcement of civil claims in the Republic of Serbia is inextricably linked to the quality and comprehensiveness of technical and legal instructions and guidance available to the public enforcement agents and other organs involved in enforcement procedure. The clarity and rigour of such instructions and guidance can be vastly improved through Practical Guides, which accurately, simply and yet exhaustively explain appropriate steps and actions to be taken by public enforcement agents and other organs involved in enforcement procedure in various situations, while also enunciating the correct legal basis of such actions.

The Practical Guide for the Implementation of the Law on Amendments of the Law on Enforcement and Security (Official Gazette of the Republic of Serbia No. 54/19) is the outcome of the aforementioned thinking. It endeavours to succinctly identify, layout and explain all relevant procedures, protocols and best practices with a view to help streamline, qualitatively improve and enhance the efficiency of the system of enforcement of civil claims in the Republic of Serbia as this is regulated by the new Law on Amendments of the Law on Enforcement and Security which entered into force on January 1, 2020. This would in turn, it is sincerely hoped, have a very favourable impact on citizen confidence in the justice system and indeed the State.

This Practical Guide was developed under the European Union “EU for Justice – Support for Chapter 23” Project by Dr. Nikola Bodiřoga.

The “EU for Justice – Support for Chapter 23” Project Team would like to thank representatives of the Ministry of Justice, in particular Ms Jelena Deretić (Assistant Minister for the Judiciary) for their invaluable support and helpful feedback during the various drafts of this Practical Guide.

This publication was produced with the financial support of the European Union. Its contents are the sole responsibility of the consortium led by GDSI Limited and do not necessarily reflect the views of the European Union.

Садржај:

Предговор.....	3
Увод	7
Значење појединих израза.....	11
Надлежност за одлучивање о предлогу за извршење	12
Надлежност за спровођење извршења	14
Изузеће судије	17
Забрана располагања предметом извршења или обезбеђења	18
Извршење по одредбама ЗИО и вансудско намирење по одредбама Закона о хипотеци	20
Правни лекови у извршном поступку	21
Враћање у пређашње стање	24
Идентификациони подаци о извршном повериоцу и извршном дужнику	25
Дужност давања података	25
Трошкови поступка	26
Полагање јемства	28
Достављање.....	28
Надлежност за достављање и директно достављање јавном извршитељу	29
Сходна примена ЗПП у поступку извршења и обезбеђења	30
Извршне исправе	32
Одређивање и наплата затезне камате.....	33
Прелаз и пренос потраживања и обавезе	33
Средства и предмети извршења	35
Начело сразмере	36
Више средстава и предмета извршења	38
Промена и додавање средства и предмета извршења.....	38
Предлог за извршење на основу извршне исправе.....	39
Предлог за извршење на целокупној имовини.....	39
Предлог за извршење на основу веродостојне исправе	39
Предлог за извршење у електронском облику	40
Садржина решења о извршењу на основу извршне исправе	40
Садржина решења о извршењу на основу веродостојне исправе	41
Изузеће јавног извршитеља	41
Разлози за жалбу против решења о извршењу на основу извршне исправе.....	42
Овлашћења првостепеног суда у поступку по жалби против решења о извршењу на основу извршне исправе.....	44
Жалбени разлози на које другостепени суд пази по службеној дужности.....	44
Усвајање жалбе против решења о извршењу због месне ненадлежности	45
Парнични поступак за утврђивање недозвољености извршења.....	45

Жалба против осталих решења првостепеног суда и јавног извршитеља.....	46
Жалбени разлози на које пази другостепени суд	46
Приговор у поступку одлучивања о предлогу за извршење на основу веродостојне исправе	47
Приговор трећег лица.....	52
Противизвршење	54
Одлагање извршења	55
Обустава извршног поступка	56
Закључење извршног поступка	56
Новчана казна	57
Однос јавног извршитеља и странака и учесника у извршном поступку	58
Добровољно намирење новчаног потраживања пре покретања извршног поступка	58
Време спровођења извршења.....	60
Поступање при спровођењу извршења	60
Захтев за пружање полицијске помоћи.....	61
Захтев за отклањање неправилности у спровођењу извршења	61
Извршење на непокретности ради намирења новчаног потраживања.....	63
Заједничка продаја непокретности и покретних ствари	75
Извршење на покретним стварима ради намирења новчаног потраживања.....	76
Извршење на новчаном потраживању извршног дужника	78
Извршење на новчаним средствима на рачуну извршног дужника.....	80
Извршење на средствима са текућег рачуна извршног дужника	82
Извршење ради намирења новчаног потраживања на финансијским инструментима, уделима у привредном друштву и хартијама од вредности	83
Скраћени извршни поступак	84
Извршење на потраживању извршног дужника да му се преда непокретност или предају или испоруче покретне ствари.....	86
Уновчење других имовинских права извршног дужника.....	86
Испражњење и предаја непокретности.....	87
Извршење чињења, нечињења или трпљења	88
Извршење одлука у вези с породичним односима	89
Намирење новчаних потраживања насталих из комуналних услуга и сродних делатности.....	90
Поступак обезбеђења	94
Јавни извршитељи	97
Решавање старих извршних предмета.....	100
Примена ранијих прописа и окончање извршних поступака покренутих пре почетка примене Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу	103
Електронско јавно надметање за продају непокретности и покретних ствари	104
Рок за усклађивање и доношење нових прописа.....	104
Ступање на снагу и почетак примене Закона.....	105

Увод

Скупштина Србије усвојила је 26.јула 2019.године Закон о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу. Закон је објављен у Службеном гласнику Републике Србије, број 54/2019, ступио је на снагу 3.августа 2019. године, а почиње да се примењује 1.јануара 2020.године (изузетак су одредбе члана 166, став 5 и 6 Закона које се примењују од дана ступања на снагу). Следи преглед најважнијих новина које доноси Закон о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу.

Јавни извршитељи су добили нове надлежности које се односе како на одлучивање о предлогу за извршење тако и на спровођење извршења. Разграничење надлежности између судова и јавних извршитеља извршено је на прецизан начин без простора за различита тумачења у пракси.

Законодавац се определио за измене у систему правних лекова и правних средстава у извршном поступку. То је била једна од најслабијих тачака Закона из 2016.године, јер није било сасвим јасно у којим процесним ситуацијама је правни лек жалба, а у којима је то приговор, док је у одређеним случајевима било омогућено и дуплирање правних лекова. Захтев за отклањање неправилности био је широко злоупотребљаван, није било јасно ко одлучује о предлогу за враћање у пређашње стање суд или јавни извршитељ, у законским одредбама о противизвршењу постојале су материјалне грешке. Систем правних лекова и правних средстава је сада регулисан на начин који има за циљ да обезбеди ефективну контролу законитости и правилности рада суда и јавног извршитеља, али не на уштрб ефикасности извршног поступка.

Унапређен је приступ подацима који су важни за вођење извршног поступка. То се пре свега односи на извршног повериоца који своје потраживање доказује меницом, али и на извршне повериоце пружаоце комуналних и сродних услуга. Извршном повериоцу који своје потраживање доказује веродостојном исправом омогућено је да поднесе предлог за извршење без навођења средстава и предмета извршења (извршење на целокупној имовини извршног дужника).

Трошкови извршног поступка су регулисани на начин који спречава њихово вештачко увећавање. У том смислу прописана су посебна правила за случај да извршни поверилац подноси више предлога за извршење ради намирења потраживања која су се могла намирити у истом извршном поступку, а та правила важе и у ситуацији када се подноси више предлога за извршење ради намирења једног потраживања.

Омогућено је одређивање и спровођење извршења у корист лица, односно против лица које у извршној или веродостојној исправи није означено као извршни поверилац односно као извршни дужник, не само у случају прелаза, него и у случају преноса потраживања и обавезе, чиме су отклоњени проблеми у примени Закона из 2016.године. Јасно је прописано од ког тренутка се обрачунава камата на трошкове поступка из ког потиче извршна исправа.

Афирмисано је и оснажено начело сразмере и то како у општим одредбама, тако и код појединих средстава извршења. На јавном извршитељу је одговорност за правилну примену овог начела, и у том циљу дата су му конкретна овлашћења.

Закон садржи низ мера које имају социјални карактер. Забрањено је одређивање извршења на јединој непокретности у власништву извршног дужника физичког лица ради намирења комуналних и сродних потраживања чија главница не прелази износ од 5.000 евра. Када је реч о извршењу продајом непокретности ради намирења осталих потраживања прописана је обавеза јавног извршитеља, да након уписа забележбе решења о извршењу у катастар непокретности, по службеној дужности или на предлог странке промени средство и предмет извршења ако постоји средство и предмет извршења из којег се може намирити потраживање извршног повериоца. Значајно су смањени делови плата и пензија који могу бити предмет принудног извршења. Продужен је рок за добровољно исељење извршног дужника и прописано обавезно учешће органа старатељства када се спроводи исељење лица којима је неопходно обезбедити нужан смештај и малолетних лица. Извршење се спроводи само радним данима.

Забрана судијама, јавним извршитељима, службеницима Министарства правде и лицима која су с њима повезана да се појављују као купци непокретности и покретних ствари представља настојање законодавца да сузбије могућу корупцију у извршном поступку. Исто важи и за проширивање принципа равномерне расподеле на тзв. буџетске предмете, као и на комуналне и сродне предмете у којима се потраживање извршног повериоца доказује извршном исправом.

Аутоматизација извршног поступка има за циљ његово убрзање, поједностављивање али и снажнију контролу јавности. Електронска огласна табла, електронска комуникација између органа извршног поступка, подношење предлога за извршење у електронском облику и организација електронског јавног надметања за продају непокретности и покретних ствари допринеће стварању ефикасног и транспарентног правног оквира и бољој заштити странака и учесника извршног поступка.

Законски је уређен поступак за добровољно намирење новчаног потраживања, који има за циљ да спречи вођење поступка принудног извршења и стварање непотребних трошкова. Овај поступак је у надлежности јавног извршитеља којем је законодавац поверио овлашћење да у комуникацији са извршним повериоцем и извршним дужником исходује добровољно намирење новчаног потраживања у целини или делимично или закључење споразума између извршног повериоца и извршног дужника.

У циљу несметаног спровођења извршења прописана је могућност новчаног кажњавања свих лица која ометају и спречавају вођење извршног поступка. Држава је одговорна за извршење судских одлука и принудну реализацију потраживања на својој територији, што значи да се у случају неизвршења, односно неразумно дугог трајања извршења извршни поверилац може обра-

тити Уставном суду и Европском суду за људска права. Бројне су пресуде ове два суда по којима је Република Србија већ платила одштете извршним повериоцима због неизвршења, односно због неразумно дугог трајања извршења, због чега је било неопходно устројити механизме којима ће се органи извршног поступка супротставити покушајима да се осујети законито и правилно спровођење извршења. Напомињемо да је чланом 3, став 4 Закона о уређењу судова прописано да је свако дужан да поштује извршну судску одлуку, а чланом 336б, став 1 Кривичног законика прописано је да ко друге позива на отпор или на неизвршење судских одлука или на други начин омета вођење судског поступка, казниће се затвором до три године и новчаном казном.

Поједина средства и предмети извршења (пре свега извршење на непокретностима) прецизније су регулисана, а како би се отклониле недоумице и попуниле правне празнине на које је указала судска пракса. У том смислу предвиђено је да се извршење може спровести на жигу, патенту и на другим имовинским правима извршног дужника која одредбама ЗИО или другог закона нису изузета од извршења, те да се у том случају сходно примењују одредбе о извршењу на покретним стварима ради намирења новчаног потраживања.

За потребе несметаног одвијања привредног промета и намирење новчаних потраживања између привредних субјеката установљен је скраћени извршни поступак за чије спровођење је неопходно да се остваре законом прописани услови како у погледу субјеката, тако и у погледу веродостојних исправа којима се доказује потраживање извршног повериоца.

Изменама у поступку обезбеђења забрањено је одређивање привремене мере којом би се забранило спровођење извршења. Овакве „привремене мере“ су нажалост у пракси све чешће. Њихов циљ није да се обезбеди потраживање предлагача, него да се осујети законит и правилан ток извршног поступка. Ефекат такве мере суштински јесте одлагање извршења, а како могућност одлагања извршења постоји и законски је регулисана, то су овакве привремене недозвољене и непотребне.

Одређене измене претрпео је и статусни део закона који се бави организацијом јавноизвршитељске делатности. Те измене односе се на поступање у ситуацији када је јавном извршитељу трајно или привремено престала делатност, искључење и изузеће јавног извршитеља, јачање надзора над радом јавних извршитеља, прецизирање постојећих дисциплинских повреда и додавање нових, као и продужење рокова застарелости покретања и вођења дисциплинског поступка против јавних извршитеља.

Посебна пажња посвећена је решавању старих извршних предмета. У случају багателних потраживања за комуналне и сродне услуге, као и багателних потраживања тзв. државних поверилаца, закон прописује обуставу извршног поступка који се спроводи пред судом, ако се за то стекну одређени услови, пре свега у погледу непредузимања радњи спровођења извршења. Иста последица је и у случају када се извршење од стране суда или јавног извршитеља спроводи на рачуну извршног дужника који је у блокади дуже од три године на дан ступања на снагу овог закона. Одредбе о обустави старих извршних предмета

примењују се од дана ступања на снагу закона. Стари судски предмети који не испуњавају услове за обуставу, а за чије спровођење су искључиво надлежни јавни извршитељи уступају се на спровођење јавним извршитељима, почев од 1.1.2020.године.

Водич за примену Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу представља кратак коментар нових законских решења, у ишчекивању да судска и јавноизвршитељска пракса укаже на проблеме који ће се појавити у његовој примени. У коментару ће бити објашњени разлози за измену појединих одредаба Закона о извршењу и обезбеђењу из 2016.године, пре свега полазећи од бројних проблема који је овај закон изазвао у пракси. Намера законодавца била је да те проблеме реши обимним законским изменама. Највећим делом тих измена јасније су регулисана бројна питања у погледу којих су постојале правне празнине или неуједначено поступање судова и јавних извршитеља.

Водич за примену Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу у првом реду намењен је потребама праксе, али и свима онима који желе да се упознају са новинама које овај закон доноси.

Др Никола Бодирога

Значење појединих израза

Изменама у члану 2 ЗИО („Значење појединих израза“), извршено је уједначавање законске терминологије и усклађивање са новом расподелом надлежности између суда и јавног извршитеља. У тачки 7 овог члана прописано је да решење о извршењу означава решење суда или јавног извршитеља којим се усваја предлог за извршење на основу извршне исправе или веродостојне исправе. Наиме, не само суд, него и јавни извршитељ може донети решење о извршењу на основу извршне или веродостојне исправе. Јавни извршитељ то чини у две ситуације: у извршном поступку за наплату потраживања насталих по основу комуналних услуга и сродних делатности и у извршном поступку ради намирења новчаног потраживања против извршног дужника из члана 300, став 2, 3 и 4 ЗИО (Бодирога, *Коментар Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу*, Параграф, Београд 2019, коментар уз члан 2).

У члану 2, ЗИО 2016 израз „решење о извршењу“ означавао је само решење којим се усваја предлог за извршење на основу извршне исправе (тачка 7), док је „решење о извршењу на основу веродостојне исправе“ означавало решење суда или јавног извршитеља којим се усваја предлог за извршење на основу веродостојне исправе (тачка 8). Изменама у члану 2, брисана је тачка 8, а тачка 7 измењена тако да сада решење о извршењу означава решење суда или јавног извршитеља којим се усваја предлог за извршење на основу извршне или веродостојне исправе. Међутим, у појединим процесним ситуацијама, израз „решење о извршењу“ обухвата само решење о извршењу на основу извршне исправе. На пример, у члану 422, став 1 ЗИО прописано је да решење о обезбеђењу има дејство решења о извршењу и извршава се пре његове правноснажности. Решење о обезбеђењу има дејство решења о извршењу на основу извршне исправе, јер се то решење извршава пре његове правноснажности (члан 133, став 1 ЗИО), док се решење о извршењу на основу веродостојне исправе спроводи после његове правноснажности, изузев ако је решење о извршењу донето на основу менице (члан 133, став 2 ЗИО).

Изменом у тачки 9, члана 2 ЗИО само је прецизирана улога организације за принудну наплату као посебног организационог дела Народне банке Србије који поступа по налогу суда или јавног извршитеља.

Надлежност за одлучивање о предлогу за извршење

Изменама у члану 3 ЗИО извршено је разграничење надлежности између суда и јавног извршитеља у фази одлучивања о предлогу за извршење. Правило је да о предлогу за извршење на основу извршне или веродостојне исправе одлучује суд.

Јавни извршитељ одлучује о предлогу за извршење не само на основу веродостојне исправе када се ради о намирењу новчаног потраживања насталог из комуналних услуга и сродних делатности (како је било пре измена), него и о предлогу за извршење на основу извршне исправе ради намирења ових потраживања. Потпуно нова надлежност јавног извршитеља у фази одлучивања о предлогу за извршење постоји у поступку намирења новчаног потраживања према извршном дужнику из члана 300, став 2,3 и 4 ЗИО (Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе и корисници буџетских средстава).

У складу са чланом 2, тачка 6 Закона о буџетском систему, корисници буџетских средстава су директни и индиректни корисници буџетских средстава Републике Србије, односно локалне власти. Директни корисници буџетских средстава су органи и организације Републике Србије, односно органи и службе локалне власти (члан 2, тачка 7 Закона о буџетском систему). Индиректни корисници буџетских средстава јесу: правосудни органи, месне заједнице; установе основане од стране Републике Србије, односно локалне власти, над којима оснивач преко директних корисника буџетских средстава врши законом утврђена права у погледу управљања и финансирања (члан 2, тачка 8 Закона о буџетском систему).

Јавни извршитељ је у том поступку надлежан да одлучује о предлогу за извршење како на основу извршне тако и на основу веродостојне исправе. Надлежност јавног извршитеља да одлучује о предлогу за извршење против извршног дужника из члана 300, став 2,3 и 4 ЗИО је апсолутна и искључива, односно јавни извршитељ ће увек бити надлежан да одлучује о предлогу за извршење против ових извршних дужника, без обзира на то које средство и предмет извршења извршни поверилац наведе у предлогу за извршење. Ако анализирамо поједине одредбе ЗИО и других закона закључује се да ће се овде пре свега користити извршење на средствима на рачуну.

Непокретне и покретне ствари које користе државни органи за обављање послова из своје надлежности не могу бити предмет извршења (члан 55, став 3 ЗИО). Природна богатства, добра у општој употреби, мреже у јавној својини, водно земљиште и водни објекти у јавној својини, заштићена природна добра у јавној својини и културна добра у јавној својини, не могу бити предмет принудног извршења (члан 16, став 1 Закона о јавној својини). На непокретностима у јавној својини које, у целини или делимично, користе органи Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе за остваривање њихових права и дужности не може се спровести принудно извршење (члан

16, став 2 Закона о јавној својини). Предмет принудног извршења не могу бити објекти, оружје и опрема намењени одбрани и државној и јавној безбедности (члан 16, став 3 Закона о јавној својини). Предмет принудног извршења не могу бити ни удели, односно акције које јавна предузећа и привредна друштва чији је власник Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе имају у привредним друштвима, осим уколико постоји сагласност Републике Србије, аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе на успостављање залогне на тим уделима, односно акцијама (члан 16, став 4 Закона о јавној својини). Предмет принудног извршења не могу бити ни покретне и непокретне ствари које користе здравствене установе из Плана мреже здравствених установа, осим у случајевима из члана 17 став 2 овог закона на основу одлуке Владе (члан 16, став 5 Закона о јавној својини). Када извршни поверилац предлаже спровођење извршења према извршном дужнику – основној школи, онда се, према ставу Привредног апелационог суда, извршење може дозволити само на новчаним средствима школе. „Основна школа је у складу са чланом 27 Закона о основама система образовања и васпитања, установа која има својство правног лица. Средства за финансирање делатности школе чији су оснивачи Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, обезбеђују се у буџету оснивача. Земљиште, зграде и друга средства која су стечена, односно која стекне школа – установа, према члану 50 истог Закона су у јавној својини. Школа може да оствари и сопствене приходе, по основу донација, спонзорства, школарине, али се њихово коришћење врши у складу са прописима којима се уређује буџетски систем. Стога се извршење може одредити само на новчаним средствима школе“ (Привредни апелациони суд, Двадесет друго саветовање привредних судова Републике Србије, Златибор 2014, Питања и одговори, Извршење и обезбеђење, 137).

Овлашћење јавног извршитеља да одлучује о предлогу за извршење није уставноправно спорно. О томе се Уставни суд изјаснио још 27.2.2014. године, решењем IУз-782/2012, којим је одбацио иницијативе за покретање поступка за оцену уставности одредбе члана 49, став 2 и чланова 251 до 256 Закона о извршењу и обезбеђењу („Службени гласник РС“, бр. 39/2011, 99/2011–др.закон, 109/2013–одлука Уставног суда и 55/2014), а којим одредбама је било установљено овлашћење јавног извршитеља да одлучује о предлогу за извршење ради намирења потраживања из комуналних услуга и сродних делатности: „„У односу на иницијативом оспорене одредбе члана 251 до 256 Закона, Уставни суд налази да се уставна гаранција утврђена одредбом члана 32, став 1 Устава, којом се јемчи да свако има право да независан, непристрастан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и о оптужбама против њега, не може тумачити као обавеза суда да о правима и обавезама физичког или правног лица одлучује у свим фазама поступка. Овакво становиште Уставни суд је заузео поводом сличног правног питања, а у поступку оцене уставности Закона о прекршајима у предмету IУз-1577/2010 од 25. априла 2013. године. И Европски суд за људска права је у погледу права на судску заштиту из члана 6 став 1 Конвенције

изразио став да се не тражи од држава да сваки 'спор о цивилним правима и обавезама' подвргну поступку чији би се сваки стадијум одвијао пред судским телима. Ако се један стадијум поступка одвија пред неким другим телом, захтевима те одредбе удовољено је ако се накнадни стадијум одвија пред судом у спору пуне јурисдикције (пресуда у предмету *Albert i Le Compte* против Белгије од 10. фебруара 1983. године). Отуда, по налажењу Уставног суда, Законом о извршењу и обезбеђењу прописана могућност да извршитељ спроводи посебни поступак за намирење потраживања по основу комуналних и сличних услуга, није уставноправно спорна. На законодавцу је да, у складу са својим уставним овлашћењима, а полазећи од законодавне политике и процене целисходности, пропише ко ће и за које поступке и по којим правилима водити извршни поступак, а што је и учинио поред осталих одредбама члана 251 до 254, став 2 и чланова 255 и 256 ЗИО. С обзиром на наведено, Уставни суд је нашао да је поднета иницијатива у овом делу, очигледно неоснована. И поводом одредбе члана 254, став 3 ЗИО којом је прописано да приговор против закључка којим се одлучује о предлогу за извршење на основу веродостојне исправе ради остварења новчаног потраживања по основу комуналних и сличних услуга не одлаже извршење, Уставни суд констатује да ова одредба сама по себи није уставноправно спорна. Уставно јемство из члана 36, став 2 Устава, не подразумева обавезно суспензивно дејство изјављеног правног средства на сваку одлуку против које је изјављено. Одредбама тачке 1) до 4) члана 254, став 1 ЗИО прописани су разлози за приговор, а одредбама члана 256, став 2 и 3 ЗИО прописан је поступак по приговору уз сходну примену одредаба чланова 48 и 49 ЗИО. Ако извршни дужник учини вероватним наводе из приговора којим решење побија у делу у ком је обавезан да намири потраживање суд ставља ван снаге решење о извршењу у делу у коме је одређено извршење и одређује да се поступак наставља као поводом приговора против платног налога (члан 49, ставови 2 и 4 ЗИО). Осим тога, одредбама чланова 78 и 79 ЗИО уређен је поступак противизвршења у случају да је извршење спроведено. Стога, Уставни суд налази да наводи изнети у иницијативама не представљају уставноправно прихватљиве разлоге за основаност тврдње да се одредбом члана 254, став 3 ЗИО крше уставне гаранције зајемчене одредбама чланова 21, 32 и 36 Устава...“

Надлежност за спровођење извршења

Изменама у члану 4 ЗИО извршено је разграничење надлежности суда и јавног извршитеља у фази спровођења извршења. За спровођење већине средстава извршења искључиво је надлежан јавни извршитељ.

Законским изменама проширена је његова надлежност за спровођење извршења и на заједничку продају непокретности и покретних ствари (пре измена је то средство извршења било у искључивој надлежности суда јер се радило о новом средству извршења, али осим тога никакв разлог за прописивање искљу-

чиве надлежности суда за спровођење овог средства извршења није постојао), на намирне новчаног потраживања по основу законског издржавања (ово није било спорно и пре измена, али је ВКС заузео правни став 27.6.2017. године према којем је наплата законског издржавања у искључивој надлежности суда, због чега је била неопходна законска интервенција), као и на извршење ради чињења које може предузети и друго лице (пре измена је ово средство извршења било у искључивој надлежности суда). Пре измена, суд је био искључиво надлежан за спровођење извршења ради чињења, нечињења и трпљења, а када је реч о чињењу ирелевантно је било да ли се ради о радњи коју може предузети само извршни дужник, или је може предузети и друго лице, јер је у оба случаја постојала искључива надлежност суда за спровођење извршења. Изменама ЗИО направљена је разлика у том смислу, јер се извршење ради чињења које може предузети само извршни дужник спроводи изрицањем новчаних казни, а како новчане казне може изрицати само суд, то средство извршења остало је у искључивој надлежности суда. Међутим, извршење ради чињења које може предузети и друго лице, спроводи се тако што се извршни поверилац у решењу о извршењу овлашћује да у одређеном року и о трошку извршног дужника сам предузме радњу или да је повери другом лицу, па нема никаквог разлога да спровођење овог средства извршења остане у искључивој надлежности суда (Бодирога, *Коментар Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу*, Параграф, Београд 2019, коментар уз члан 4).

Јавни извршитељ је искључиво надлежан за извршење решења за која је законом прописано да се извршавају по службеној дужности. На поступак принудног извршења сходно се примењују одредбе закона којима се уређује наплата судских такси (члан 4, став 4 ЗИО). У том смислу упућујемо на члан 40 Закона о судским таксама. Решење о извршењу доноси суд, а спроводи га јавни извршитељ. Уколико је за подручје тог суда именовано више јавних извршитеља, јавног извршитеља који ће спроводити извршење одређује председник суда, решења о извршењу достављају се равномерно, према редоследу којим су јавни извршитељи уписани у Именик јавних извршитеља и заменика.

Јавни извршитељ ће бити искључиво надлежан за спровођење извршења и када је то прописано посебним законом (члан 4, став 5 ЗИО), чиме се ствара законски услов да се поједини извршни поступци који су уређени посебним прописима и које по тим прописима спроводи суд или други орган, у будућности повере на спровођење јавним извршитељима (нпр. извршење одлука прекршајних судова у складу са Законом о прекршајима, извршење одлука управних органа у складу са Законом о општем управном поступку, принудна наплата пореза у складу са Законом о пореском поступку и пореској администрацији).

Суд је искључиво надлежан за спровођење извршења чињења које може предузети само извршни дужник, нечињења или трпљења (чл. 363, 364 и 366), враћање запосленог на рад и извршење извршних исправа у вези с породичним односима, осим наплате законског издржавања (члан 4, став 1 ЗИО). Приликом одређивања да ли се ради о обавези коју може предузети само извршни дужник или се ради о обавези која се може предузети и преко другог лица, не

треба се ограничавати само на језичко тумачење обавезе чије је извршење наложено извршном исправом и решењем о извршењу, већ треба поћи од тога да ли се ради о обавези чије предузимање зависи од личности извршног дужника, у којем случају је за спровођење извршења искључиво надлежан суд, у супротном надлежност за спровођење извршења припада јавном извршитељу. На пример, решењем Другог основног суда у Београду П бр.2654/19 од 19.2.2019. године, утврђено је да је тужени извршио сметање државине тужилаца, на начин што је незаконито обио браву грађевинског објекта–пословног простора који се налази у Београду, испразнио пословни простор од покретних ствари и лишио тужиоце поседа пословног простора и покретних ствари (став 1. изреке), док је ставом 2. изреке наложено туженом да у року од три дана од пријема преписа решења успостави раније стање државине тако што ће тужиоцима предати кључеве од нових брава које је поставио на улазним вратима грађевинског објекта, чиме ће омогућити тужиоце да уђу у посед предметне непокретности, а ставом 3. изреке наложено је туженом да успостави раније стање државине тако што ће у пословни простор у коме је извршен акт сметања државине вратити појединачно набројане све покретне ствари које су власништво тужиоца. Овде се ради о обавези коју може извршити само извршни дужник, па је за спровођење извршења искључиво надлежан суд.

Чланом 366 ЗИО уређено је извршење у ситуацији у којој је извршни дужник добровољно испунио обавезу из извршне исправе донесене у поступку због сметања државине или је на основу ње већ спроводено извршење, па извршни дужник поново начини сметање државине које се у суштини не разликује од ранијег. Тада ће суд на предлог извршног повериоца и на основу исте извршне исправе донети ново решење о извршењу којим ће наложити враћање ствари у државину извршног повериоца или ће извршном дужнику изрећи новчану казну према одредбама о повреди обавезе на нечињење (члан 364 ЗИО). Ово значи да се у том случају, у зависности од природе сметања државине, извршење може спроводити преко јавног извршитеља, али може се спроводити и на начин на који се спроводи извршење када извршни дужник повреди обавезу нечињења у складу са чланом 364 ЗИО, у ком случају је за спровођење извршења надлежан суд.

Суд је искључиво надлежан за спровођење извршења и када је то прописано посебним законом (нпр. Законом о трговачком бродарству је прописана искључива надлежност суда за спровођење извршења на бродовима).

Ако је извршном исправом наложено извршном дужнику испуњење обавезе за чије спровођење је искључиво надлежан суд (нпр. враћање запосленог на рад) и истовремено наложено испуњење обавезе за чије је спровођење искључиво надлежан јавни извршитељ (нпр. исплата новчаног износа), а извршни поверилац поднесе један предлог за извршење, у том случају за спровођење извршења обе ове обавезе биће искључиво надлежан суд, јер се мора водити рачуна о томе да се поступак спроведе са што мање трошкова (члан 10, став 2 ЗПП у вези са чланом 39 ЗИО). Могуће је и да извршни поверилац у описаној ситуацији поднесе одвојене предлоге за извршење, у ком случају ће за спровођење

вођење извршења ради враћања запосленог на рад бити искључиво надлежан суд, док ће за спровођење извршења ради наплате новчаног потраживања бити искључиво надлежан јавни извршитељ.

Изузеће судије

Изменама у члану 13 ЗИО прописане су одређене специфичности у погледу подношења захтева за изузеће судије. Ако извршење спроводи јавни извршитељ улога суда се првенствено своди на доношење решења о извршењу (осим ако се ради о оним извршним поступцима у којима је јавни извршитељ надлежан и за доношење решења о извршењу), доношење других решења у току поступка (нпр. решење о новчаном кажњавању у складу са чланом 131 ЗИО), као и на одлучивање о правним лековима и правним средствима изјављеним против одлука и радњи јавног извршитеља. Ако извршење спроводи јавни извршитељ, а решење о извршењу је донео судија који је морао бити искључен или изузет, онда то представља апсолутно битну повреду одредаба поступка због које се може изјавити правни лек против решења о извршењу. Исто важи и када се ради о другим решењима чије је доношење у надлежности суда чак и када извршење спроводи јавни извршитељ (нпр. решење о новчаном кажњавању). Уколико разлог за искључење или изузеће постоји у односу на судију који одлучује о правном леку, односно о правном средству изјављеном против одлуке јавног извршитеља, његово искључење или изузеће може се захтевати све док не истекне рок за доношење одлуке о правном леку, односно о правном средству (Бодирога, *Коментар Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу*, Параграф, Београд 2019, коментар уз члан 13).

Уколико суд спроводи извршење или обезбеђење изузеће судије који непосредно спроводи извршење може да се захтева све до окончања извршног поступка, што значи док извршење не буде спроведено или док извршни поступак не буде обустављен или док предлог за извршење не буде правноснажно одбијен или одбачен (члан 128 ЗИО).

О захтеву за искључење или изузеће судије одлучује се решењем. Неблаговремен, непотпун и недопуштен захтев за искључење или изузеће одбацује судија пред којим се води поступак (члан 70, став 1 ЗПП у вези са чланом 39 ЗИО). Уколико захтев не буде одбачен, одлучује се о његовој основаности. Одлучивање о основаности захтева за искључење или изузеће је у надлежности председника суда. Ако захтев за искључење или изузеће судије буде усвојен против тог решења не могу се изјавити ни жалба ни приговор (члан 71, став 5 ЗПП, у вези са чланом 39 ЗИО). У случају да захтев за искључење или изузеће судије буде одбачен или одбијен, против тог решења може се изјавити приговор. О приговору одлучује веће троје судија првостепеног суда. Законским изменама је прецизирано да само подношење захтева за изузеће судије, као и подношење приговора против решења којим је захтев одбачен или одбијен не одлаже извршење. Ако постоји разлог за искључење судија је дужан да преки-

не сваки даљи рад на предмету и о томе обавести странке и председника суда (члан 68, став 1 ЗПП, у вези са чланом 39 ЗИО).

Забрана располагања предметом извршења или обезбеђења

Изменама у члану 19 ЗИО прописана је санкција за располагање предметом извршења или обезбеђења које извршни дужник учини након доношења решења о извршењу или решења о обезбеђењу. Према одредби члана 19, став 1 ЗИО немају правно дејство акти правног или фактичког располагања предметом извршења или обезбеђења од дана доношења решења о извршењу на основу извршне или веродостојне исправе или решења о обезбеђењу. Пре измена било је прописано да немају правног дејства акти располагања предметом извршења или обезбеђења које извршни дужник учини од тренутка када је примио решење о извршењу или решење о обезбеђењу. Овакво решење је доводило до проблема у пракси, јер се постављало питање зашто се користи израз “примио” решење о извршењу или обезбеђењу” и да ли то значи да је неопходно да је извршни дужник лично примио решење о извршењу или обезбеђењу, имајући у виду да се та решења могу доставити прибијањем на огласну таблу суда (члан 36 ЗИО). Због тога је законским изменама тренутак наступања забране располагања предметом извршења или обезбеђења померен на дан доношења решења о извршењу. У пракси извршни дужници фиктивним правним пословима преносе своју имовину на повезана лица, у периоду од доношења решења о извршењу до његовог достављања, настојећи да на тај начин осујете извршење. Управо због тога неопходна је била законска одредба која прописује да немају правно дејство акти правног или фактичког располагања предметом извршења или обезбеђења које извршни дужник учини након доношења решења о извршењу или обезбеђењу.

Наведено решење критикује се из разлога што се наступање дејства одлуке по правилу везује за тренутак њеног достављања, те да ће према одредби члана 19 ЗИО треће лице трпети штетне последице располагања које извршни дужник учини након доношења решења о извршењу. Међутим, позиција извршног дужника и трећег лица нису исте. Решење о извршењу сасвим сигурно није прва одлука која се доноси у односу између извршног повериоца и извршног дужника, већ је доношењу решења о извршењу претходио парнични поступак у којем је донета правноснажна и извршна судска одлука као извршна исправа или неки други поступак у којем је извршни дужник имао прилике да учествује, а у којем је настала извршна исправа. Тако да извршни дужник зна да обавеза постоји, јер је та обавеза најчешће ауторитативно и несумњиво утврђена у пресуди парничног суда којом му је наложено извршење обавезе и то под претњом принудног извршења. Када је у питању извршење на основу веродостојне исправе, и том извршењу претходи одређени правни однос између извршног повериоца и извршног дужника, а осим тога напомињемо да се ово решење не

може спроводити пре правноснажности (меница је изузетак).

Из угла трећег лица са којим је извршни дужник предузео недозвољен правни посао, његова правна позиција ће свакако бити незаштићена, независно од тога да ли се недозвољеност дужникових располагања везује за тренутак доношења решења о извршењу или за тренутак његовог достављања. Чак и када би било прописано да су недозвољена располагања која извршни дужник учини након достављања решења о извршењу (како је било пре измена), тиме треће лице неће бити заштићено, јер треће лице не мора бити упознато с тим да је извршном дужнику достављено решење о извршењу, нити му извршни дужник то мора саопштити. У сваком случају, без обзира на то да ли су недозвољена располагања извршног дужника која су учињена након доношења решења о извршењу или након што извршном дужнику буде достављено решење о извршењу, треће лице неће бити заштићено, и уколико је савесно, једино ће моћи да оствари право на накнаду штете од извршног дужника.

Ова забрана је конкретизована и изменама у члану 48, став 4 ЗИО којим је прописано да у случају преноса или прелаза предмета извршења са извршног дужника на треће лице након доношења решења о извршењу, то треће лице ступа у извршни поступак на место извршног дужника у погледу тог предмета извршења или обезбеђења. Чланом 156, став 2 ЗИО прописано је да у случају да дође до промене власника непокретности у току извршног поступка, нови власник је дужан да трпи намирење.

Забрана располагања предметом извршења, односно обезбеђења наступа не само доношењем решења о извршењу или обезбеђењу, него и доношењем закључка јавног извршитеља (члан 19, став 2 ЗИО), којим је он одредио средство и предмет извршења, односно изменио или додао средство и предмет извршења.

Чланом 19, став 3 ЗИО прописано је да је на основу решења о извршењу, односно закључка јавног извршитеља надлежни орган да изврши упис забране располагања у одговарајући регистар (нпр. МУП да упише забрану отуђења и оптерећања моторног возила). Када је у питању непокретност као предмет извршења, јавни извршитељ доставља решење о извршењу органу који води катастар непокретности ради уписа забележбе решења о извршењу, а уписом те забележбе извршни поверилац стиче право на намирење чак и ако неко друго лице касније стекне право својине (члан 155, став 4 ЗИО). Од тог тренутка не може се уписати промена права својине нити било које друго стварно право засновано на располагању претходног власника, без обзира када је располагање учињено (члан 156, став 1 ЗИО).

Извршење по одредбама ЗИО и вансудско намирење по одредбама Закона о хипотеци

Изменама у члану 20 ЗИО прецизније је уређен однос између поступка извршења по одредбама ЗИО и поступка вансудског намирења по одредбама Закона о хипотеци у случају да извршни поверилац располаже уговором о хипотеци или заложном изјавом као извршном исправом. Он тада може да бира између два правна пута који су регулисани одредбама ЗИО и одредбама Закона о хипотеци. Сматра се да је поверилац изабрао намирење применом закона којим се уређује хипотека када се донесе решење о упису забележбе хипотекарне продаје, а за намирење применом овог закона када поднесе предлог за извршење (члан 20, став 2 ЗИО). Међутим, према усвојеним законским изменама уколико је предлог за извршење поднет после доношења решења о упису забележбе хипотекарне продаје, сматра се да је извршни поверилац одустао од намирења применом закона којим се уређује хипотека (члан 20, став 3 ЗИО). Уколико предлог за извршење у тој ситуацији буде усвојен и буде донето решење о извршењу, јавни извршитељ ће га доставити катастру уз налог за брисање забележбе хипотекарне продаје (члан 20, став 4 ЗИО). На описани начин даје се предност извршењу према одредбама ЗИО, што је и логично јер је правни оквир установљен овим законом јаснији од одредаба Закона о хипотеци, а осим тога и шири круг лица се намирује по одредбама ЗИО. Пре измена, чланом 20, став 3 ЗИО било је прописано да ће суд одбацити предлог за извршење поднет после доношења решења о упису забележбе хипотекарне продаје.

Изменама у члану 21 ЗИО уређена је процесна ситуација у којој више поверилаца применом различитих закона (ЗИО и Закона о хипотеци) намирују своја потраживања из исте непокретности. Ако различити повериоци истовремено воде поступак намирења применом закона којим се уређује хипотека и применом овог закона, а решење о упису забележбе хипотекарне продаје је постало коначно пре доношења решења о извршењу, предност има намирење применом закона којим се уређује хипотека. Редослед намирења извршног повериоца у том случају одређује се према дану кад је стекао право на намирење у извршном поступку (члан 21, став 1 ЗИО). Другим речима, предност ће имати извршење по одредбама ЗИО, осим у случају да је решење о упису забележбе хипотекарне продаје постало коначно пре доношења решења о извршењу (пре измена се то везивало за дан доношења решења о упису забележбе хипотекарне продаје). Разлози за ову измену су исти као и они које смо приказали у коментару уз измењени члан 20 ЗИО. Намирење ће се спроводити по одредбама Закона о хипотеци само ако је решење о упису забележбе хипотекарне продаје постало коначно пре доношења решења о извршењу.

У случају да предност има намирење по Закону о хипотеци јер је решење о упису забележбе хипотекарне продаје постало коначно пре доношења решења о извршењу, а непокретност није продата у складу са одредбама Закона о хипотеци у року од 18 месеци од коначности решења о упису забележбе

хипотекарне продаје, извршни поступак се наставља по одредбама ЗИО. То је прописано чланом 21, став 2 ЗИО. Наиме, чланом 34, став 6 Закона о хипотеци прописано је да ако у року од 18 месеци од дана коначности решења о упису забележбе хипотекарне продаје, хипотекована непокретност остане непродата у вансудском поступку намирења, регистар непокретности ће донети решење о брисању забележбе по службеној дужности (Бодирога, *Коментар Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу*, Параграф, Београд 2019, коментар уз члан 21).

Ако је решење о извршењу донето пре коначности решења о упису забележбе хипотекарне продаје, предност има намирење применом овог закона, у ком случају забележба хипотекарне продаје губи дејство (члан 21, став 3 ЗИО).

Правни лекови у извршном поступку

Општа правила.—Изменама у члану 24 ЗИО јасно је разграничено коришћење жалбе и приговора као правних лекова у извршном поступку. Опште правило је да је правни лек против решења првостепеног суда и јавног извршитеља жалба, осим ако је прописано да је жалба недозвољена или ако је прописано да се решење побија приговором (члан 24, став 2 ЗИО). Другим речима, ако ЗИО не садржи одредбу да је против неког решења првостепеног суда или јавног извршитеља правни лек приговор, или одредбу да је жалба против таквог решења недозвољена, онда се то решење може побијати жалбом (нпр. решење о обустави поступка, решење којим је усвојен захтев за отклањање неправилности, итд). Приговор се може изјавити против решења само када је то законом прописано. Решење првостепеног суда и јавног извршитеља се може побијати приговором само када је то прописано законом (члан 24, став 3 ЗИО). Поред приговора против решења првостепеног суда и јавног извршитеља као правног лека, као специфично правно средство у извршном поступку постоји и приговор трећег лица о којем ће бити речи нешто касније.

Изменама ЗИО спречава се дуплирање правних лекова. Против решења којим је одлучено о приговору, по правилу се не може изјавити жалба. Изузетак постоји само када је то прописано законом. Тако решење којим је усвојен приговор трећег лица може се побијати жалбом. Подсетимо се, пре законских измена решење којим је одлучено о приговору могло се побијати жалбом у поступку одлучивања о предлогу за извршење на основу веродостојне исправе, а решење којим је одлучено о приговору трећег лица могло се побијати новим приговором. Законодавац се определио да изменама произведе једноставнији и делотворнији систем правних лекова.

Закључак се не може побијати ни жалбом ни приговором. Против одређених закључака може се поднети захтев за отклањање неправилности.

Рокови.—Изменама члана 25 ЗИО прописано је да је општи рок за изјављивање приговора и жалбе осам дана од дана достављања решења, али и да законом може бити прописан дужи или краћи рок (нпр. у скраћеном извршном

поступку). Жалба и приговор не одлажу извршење, мада од тог правила постоје изузеци (нпр. приговор у поступку одлучивања о предлогу за извршење на основу веродостојне исправе, осим менице).

Брисање забране укидања решења и враћања на поновно суђење. – Законом о изменама и допунама ЗИО брисан је члан 26. Тим чланом који је носио наслов „Забрана укидања првостепеног решења и упућивања предмета на поновно решавање“, било је прописано да одлучујући о приговору и жалби суд не може да укине првостепено решење и да предмет упути на поновно решавање.

Примену ове законске одредбе ћемо анализирати у поступку одлучивања о предлогу за извршење на основу извршне исправе. Извршни поверилац који нема пуномоћника је поднео непотпун предлог за извршење, то јест у предлогу за извршење је пропустио да назначи конкретно одређеног и месно надлежног јавног извршитеља који ће спровести извршење. Првостепени суд је, одлучујући о предлогу за извршење, донео решење о његовом одбацивању, уместо да га врати извршном повериоцу на исправку. Извршни поверилац поднесе жалбу против решења првостепеног суда којим је одбачен предлог за извршење. Према члану 26 ЗИО 2016, другостепени суд није могао да укине решење првостепеног суда којим је погрешно одбачен предлог за извршење и упути предмет на поновно решавање. Поставља се питање како у тој ситуацији треба да изгледа одлука другостепеног суда. Због забране укидања и враћања на поновно решавање из члана 26 ЗИО 2016, другостепени суд би морао или да потврди незаконито и неправилно решење првостепеног суда или да га преиначи, али остаје нејасно на који начин и каква би била изрека те одлуке. Због забране укидања и враћања на поновно решавање из члана 26 ЗИО, другостепени суд би по жалби на решење којим је одбачен предлог за извршење морао да одлучује мериторно, то јест о основаности предлога за извршење, иако се тим питањем првостепени суд уопште није бавио. Тада би другостепени суд био претворен у првостепени суд, с тим што би он први пут одлучивао у меритуму, то јест о основаности предлога за извршење, а странкама би било ускраћено право на изјављивање жалбе, јер против решења другостепеног суда жалба није дозвољена.

Иако је ВКС у свом правном ставу од 23.1.2017.године инсистирао на доследној примени члана 26 ЗИО 2016, он је у пракси био неспроводив. Анализирајмо одлуке првостепеног суда о предлогу за извршење на основу извршне исправе. Решењем првостепеног суда предлог за извршење на основу извршне исправе може бити одбачен, одбијен или усвојен доношењем решења о извршењу. Уколико је решењем првостепеног суда предлог за извршење одбачен као непотпун (зато што, на пример, у предлогу за извршење није означен месно надлежан и конкретно одређен јавни извршитељ који треба да спроведе извршење), а требало је да извршном повериоцу који нема пуномоћника буде враћен ради исправке, и извршни поверилац поднесе жалбу против решења о одбацивању предлога за извршење, другостепени суд који одлучује о жалби утврдиће да је решење првостепеног суда о одбацивању предлога за извршење незаконито, па се поставља питање какву ће одлуку донети.

Видели смо да се у образложењу предлога ЗИО 2016 на које се позива ВКС инсистира на обавези другостепеног суда да правноснажно одлучи о предлогу за извршење, па се поставља питање како ће то изгледати на конкретном примеру. Побијано решење о одбацавању предлога за извршење се не може потврдити јер је незаконито. Да ли је законодавац имао на уму да другостепени суд у описаној ситуацији сам отклони пропуст првостепеног суда, тако што би позвао извршног повериоца да отклони недостатак у предлогу за извршење (члан 14, став 1 ЗИО), па након што извршни поверилац то учини (на пример, по налогу другостепеног суда означи месно надлежног и конкретно одређеног јавног извршитеља), другостепени суд сам одлучи о основаности предлога за извршење и да ли би то уопште могао ако се о основаности предлога за извршење није одлучивало у поступку пред првостепеним судом?

Управо због свих наведених аргумената судови (осим ВКС) су у својим образложеним одлукама указали на разлоге немогућности примене одредбе члана 26 ЗИО 2016 (Привредни апелациони суд, Двадесет четврто саветовање, Питања и одговори, Извршење и обезбеђење, Златибор 2016, стр. 214, Решење Апелационог суда у Београду Р бр. 59/17 од 16.3.2017.године, Р бр. 62/17 од 21.марта 2017.године), па је због тога овај члан морао бити укинут. Штавише, и решење о извршењу може бити по жалби укинута уз враћање предмета првостепеном суду на поновно одлучивање (Решење Привредног апелационог суда 4 Иж 1332/19 од 29.8.2019.године).

Недозвољеност ванредних правних лекова. –Изменама у члану 27 ЗИО, брисан је став 1 којим је било прописано да решење донето о жалби јесте правноснажно, јер у одређеним случајевима решење којим је одлучено о жалби може бити побијано жалбом (нпр. чланом 77а ЗИО прописано је да првостепени суд може жалбу извршног дужника изјављену против решења о извршењу на основу извршне исправе усвојити ако оцени да је жалба основана, а то решење првостепеног суда може се побијати жалбом). Брисан је и став 2 члана 27 ЗИО којим је било прописано да када решење може да се побија искључиво приговором, правноснажно је решење донето о приговору. Разлог за брисање става 2 у члану 27, јесте тај што се решење којим је усвојен приговор трећег лица може побијати жалбом. Осим тога, у поступку извршења ради наплате потраживања из комуналних услуга и сродних делатности, решење јавног извршитеља којим је усвојен приговор извршног дужника против решења о извршењу, може се побијати приговором.

Јединим ставом члана 27 ЗИО који није брисан прописано је да против правноснажног решења нису дозвољени ни ревизија нити предлог за понављање поступка. Законодавац очигледно није имао потребу да искључује односно да прописује недозвољеност захтева за преиспитивање правноснажне пресуде, полазећи од тога да се у извршном поступку не одлучује пресудом него у форми решења и закључка. На том становишту је и ВКС, видети одлуку Гзп 54/15 од 8.10.2015.године.

Ванредни правни лекови су дозвољени у поступцима по тужбама за утврђивање недозвољености извршења, у складу са одредбама ЗПП.

Враћање у пређашње стање

Изменама члана 28 ЗИО прописано је да је враћање у пређашње стање дозвољено само у случају пропуштања рока за изјављивање правног лека против решења о извршењу, без обзира на то да ли је решење о извршењу донето на основу извршне или веродостојне исправе, док је пре измена враћање у пређашње стање било могуће само због пропуштања рока за изјављивање правног лека у поступку одлучивања о предлогу за извршење на основу веродостојне исправе.

Одредба члана 28 ЗИО није се на јединствен начин примењивала у погледу надлежности за одлучивање о предлогу за враћање у пређашње стање, у неким случајевима су о том предлогу одлучивали судови, али је постојала и пракса достављања списка јавним извршитељима како би они одлучили о овом правном средству. Изменом у ставу 2, члана 28 ЗИО дилема је отклоњена тако што је прописано да ће сада о предлогу за враћање у пређашње стање одлучивати суд који је надлежан да одлучује о правном леку изјављеном против решења о извршењу. Странка која подноси предлог за враћање у пређашње стање због пропуштања рока за подношење правног лека против решења о извршењу, дужна је да истовремено са подношењем предлога за враћање у пређашње стање поднесе и правни лек (члан 110, став 4 ЗПП у вези са чланом 39 ЗИО). То значи да ће суд који је надлежан да одлучује о правном леку изјављеном против решења о извршењу, ако нађе да је предлог за враћање у пређашње стање благовремен, дозвољен, уредан и основан исти усвојити и истом одлуком одлучити о правном леку изјављеном против решења о извршењу. У супротном, одбациће или одбити предлог за враћање у пређашње стање, у ком случају ће правни лек бити одбачен као неблагоприятан (Бодирога, *Коментар Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу*, Параграф, Београд 2019, коментар уз члан 28).

На сва друга питања, у вези са коришћењем овог правног средства, а која нису уређена одредбама ЗИО, сходно се примењују одредбе ЗПП. Примера ради, одредбама ЗИО није прописан рок за подношење предлога за враћање у пређашње стање, док је одредбом члана 110, став 2 ЗПП прописано да предлог може да се поднесе у року од осам дана, рачунајући од дана када је престао разлог који је проузроковао пропуштање, а ако је странка тек касније сазнала за пропуштање, од дана када је за то сазнала. Чланом 110, став 3 ЗПП прописано је да после протекла рока од 60 дана од дана пропуштања не може да се тражи враћање у пређашње стање. О предлогу за враћање у пређашње стање одлучује се без одржавања рочишта, јер је одржавање рочишта у извршном поступку изузетак (члан 14, став 2 ЗИО).

Идентификациони подаци о извршном повериоцу и извршном дужнику

Изменама у члану 30, став 1, тачка 2 ЗИО брисан је датум рођења странке која је физичко лице, јер је у јединственом матичном броју грађана садржан и тај податак, па је његово засебно навођење непотребно. У члану 30, став 2, тачка 1 ЗИО који уређује идентификационе податке странке која је правно лице, поред пословног имена додато је и седиште, јер оно не мора бити садржано у пословном имену правног лица.

Дужност давања података

Чланом 31, став 1 ЗИО прописано је које податке могу за потребе вођења извршног поступка од надлежних органа могу прибавити суд, јавни извршитељ, извршни поверилац који располаже извршном исправом или меницом и његов адвокат.

Изменама у члану 31, став 2 ЗИО прописано је да јавни извршитељ мора да покаже решење о извршењу на основу извршне или веродостојне исправе или решење о извршењу на основу веродостојне исправе ради намирења потраживања насталог из комуналних услуга и сродних делатности, осим када податке прибавља путем правосудног информационог система у складу са законом који уређује електронску управу.

Изменама у члану 31, став 5 ЗИО прописано је да поред извршног повериоца који располаже извршном исправом, право на добијање података прописаних овим чланом има и извршни поверилац који располаже меницом, а имајући у виду форму менице и посебан значај који се овој исправи признаје у односу на друге веродостојне исправе.

У члану 31 ЗИО додат је и став 6 којим је прописано да под условима из става 5 овог члана, извршни поверилац пружалац комуналних и сродних услуга који своје потраживање доказује веродостојном исправом из члана 394 овог закона има право да прибави податке о јединственом матичном броју грађана извршног дужника. Речи „под условима из става 5 овог члана“ треба тумачити тако да извршни повериоци пружаоци комуналних и сродних услуга податке о јединственом матичном броју грађана могу да захтевају и добију само за потребе вођења извршног поступка.

Ова измена је била неопходна јер су комунална предузећа због тога што немају податке о јединственом матичном броју грађана најпре подносила предлоге за извршење без тог податка, ти предлози су решењима јавних извршитеља били одбацивани као непотпуни. Услед тога су подношене тужбе са предлозима за издавање платних налога, након чијег издавања су подношени предлози за извршење чиме су само дуплирани трошкови поступка (парничног и извршног) на терет извршног дужника, а осим тога подношењем предлога за извршење на основу платног налога, извршном повериоцу било је омогућено

да сам бира јавног извршитеља којем ће поднети предлог за извршење чиме је избегавана примена члана 393 ЗИО (равномерна расподела ових предмета).

Трошкови поступка

Изменама у члану 33 ЗИО прецизно је дефинисана хронологија сношења трошкова извршног поступка. Њих претходно сноси извршни поверилац плаћањем предујма, осим ако је ослобођен плаћања предујма. Трошкове поступка коначно сноси извршни дужник – то правило је додато у члану 33, став 5 ЗИО, а није постојало у важећем закону. Трошкове поступка коначно сноси извршни дужник и када је извршни поверилац ослобођен плаћања предујма (члан 33, став 3 ЗИО).

У члану 34 ЗИО, додат је посебан став 2 који прописује да извршни поверилац који је подношењем више предлога за извршење против истог извршног дужника захтевао одвојено намирење више потраживања која су се могла намирити у истом извршном поступку, има право на накнаду само оних трошкова које би имао да је ради намирења тих потраживања поднео само један предлог за извршење. То правило важи и када је извршни поверилац подношењем више предлога за извршење против истог извршног дужника захтевао потпуно или делимично намирење главнице једног потраживања, камате или трошкова поступка (члан 34, став 3 ЗИО). Тим законским одредбама не спречава се извршни поверилац да подноси више предлога за извршење ради намирења потраживања која су се могла намирити у истом извршном поступку, нити се спречава да подноси више предлога за извршење ради одвојеног намирења главнице и трошкова поступка и томе слично. Међутим, уколико то ипак учини имаће право само на накнаду оних трошкова које би имао да је поднео само један предлог за извршење. На примену ове одредбе није могуће увек пазити по службеној дужности, него ће суд односно јавни извршитељ о томе да је дошло до цепања потраживања ради увећања трошкова извршног поступка често сазнати и из приговора извршног дужника којим се побија решење о трошковима. Ово из разлога што суд, односно јавни извршитељ неће увек имати увид у све извршне поступке који су у току или су били спроведени између истог извршног повериоца и извршног дужника. Уколико суд, односно јавни извршитељ приликом одлучивања о захтеву за накнаду трошкова располаже подацима који указују на то да се тражи накнада трошкова за више спроведених извршних поступака, а извршни поверилац би према одредбама члана 34, став 2 и 3 ЗИО имао право само на накнаду оних трошкова које би имао да је поднео само један предлог за извршење, извршном повериоцу признаће се трошкови само једног извршног поступка. На крају да напоменемо да се одредбе члана 34 ЗИО којима се уређује забрана кумулације трошкова извршног поступка не може на исти начин примењивати у поступка извршења на основу извршне исправе и у поступку извршења на основу веродостојне исправе (где се по приговору поступак најчешће наставља као парнични поступак поводом приговора против платног налога).

Изменама у члану 34 ЗИО регулисано је и право учесника на трошкове које је предузео у циљу заштите својих права (нпр. преко адвоката је поднео приговор трећег лица који је усвојен, или предлог за одлагање или захтев за отклањање неправилности који је усвојен и слично). То правило је садржано у члану 34, став 5 ЗИО. Право на накнаду трошкова учесник у том случају остварује од противне странке. Исто тако учесник ће имати обавезу да накнади трошкове које је неосновано проузроковао својим радњама (члан 34, став 6 ЗИО). Ова измена је било неопходна јер судови нису признавали учеснику право на трошкове поступка (Видети Билтен Привредног апелационог суда 3/2017, стр.168–169, питање 87).

Изменама овог члана прописано је и да се трошкови поступка могу захтевати најкасније у року од осам дана од дана окончања поступка (члан 34, став 7 ЗИО), што не значи да не могу да се захтевају раније. Изменама је додата реч најкасније због тога што се у пракси дешавало да се захтеви за накнаду трошкова поднети пре овог процесног тренутка одбијају као преурањени.

Трошкови поступка се утврђују решењем и то по службеној дужности или на предлог странке или учесника (члан 34, став 8 ЗИО) и то решење се, у истом поступку у ком је донето, спроводи против странке или учесника који је дужан да их накнади (члан 34, став 9 ЗИО). Прописано је да решење којим су утврђени трошкови поступка има дејство решења о извршењу (члан 34, став 10 ЗИО), што значи да се извршење спроводи по правилима за извршење решења о извршењу, што даље значи да се непокретности и покретне ствари на којима је одређено извршење ради намирања трошкова не могу продати пре правноснажности решења којим су утврђени трошкови поступка. Цитиране одредбе члана 34, став 9 и 10 ЗИО сходно се примењују и када је решењем јавног извршитеља извршни поступак обустављен због неплаћања предујма (члан 34, став 11 ЗИО).

Накнада за рад јавног извршитеља и обрачун ПДВ.– Јавни извршитељ који је обвезник ПДВ, дужан је да за промет услуга који врши у Републици Србији обрачуна ПДВ по пореској стопи од 20% и да обрачунати ПДВ плати у складу са Законом. Основицу за обрачунавање ПДВ чини износ накнаде коју јавни извршитељ–обвезник ПДВ прима или треба да прими за промет услуга, без ПДВ, у коју се урачунавају сви споредни трошкови које зарачунава примаоцу услуга (Мишљење Министарства финансија, Сектор за фискални систем, број: 430-00-606/2019-04 од 29.11.2019.године). Ово напомињемо зато што треба разликовати статус јавног извршитеља као носиоца јавних овлашћења и његов статус као пореског обвезника. То што је јавни извршитељ носилац јавних овлашћења у складу са Законом о извршењу и обезбеђењу нема никакве везе са његовим порескоправним статусом и његовим правом да ако је обвезник ПДВ, на износ накнаде коју прима обрачуна ПДВ.

Полагање јемства

Изменама у члану 35 ЗИО прописано је да се уместо у депозит како је по садашњем законском решењу, јемство уплаћује на наменски рачун јавног извршитеља чиме је само легализована постојећа пракса (став 1), док је у ставу 2 истог члана брисана сагласност противне странке као услов за полагање јемства у облику банкарске гаранције или хартија од вредности, драгоцености или покретних ствари чија се вредност лако утврђује на тржишту, а које брзо и једноставно могу да се уновче.

У питању је општа одредба о полагању јемства од које се одступа када се некретност или покретна ствар продаје на електронском јавном надметању, јемство се тада уплаћује на рачун за уплату јавних прихода који не подлеже блокади, у складу са правилником који уређује поступак електронске продаје (члан 175, став 4 ЗИО).

Достављање

У члану 36, став 1 ЗИО остало је правило да се извршном дужнику који је правно лице или предузетник писмена достављају на адресу седишта или на адресу за пријем поште које су уписане у регистру Агенције за привредне регистре или другом јавном регистру, а физичком лицу—на адресу пребивалишта или боравишта која је уписана код органа који води евиденцију о личним картама. Међутим, у пракси се дешава да је у предлогу за извршење означена нека друга адреса извршног дужника физичког лица, а не она које је уписана код органа који води евиденцију о личним картама. У таквој ситуацији ако је извршни дужник уредно примио решење о извршењу на тој адреси, и против тог решења изјавио приговор, радило би се о уредној достави и не би било места усвајању приговора месне ненадлежности, зато што је пребивалиште извршног дужника евидентирано на подручју другог стварно надлежног суда (супротно томе, видети решење Другог основног суда у Београду ИПВ (Ив) 296/18 од 5.7.2019. године).

Изменама у члану 36, став 2 ЗИО прописано је да ако достављање не успе, писмено се у року од три дана истиче на електронској огласној табли суда који је донео решење о извршењу на основу извршне или веродостојне исправе, а кад је реч о решењу о извршењу на основу веродостојне исправе, достављање се понавља још једном по истеку рока од осам дана од претходног достављања, а ако ни поновљено достављање не успе, решење се у року од три дана истиче на електронској огласној табли суда, која ће представљати већу сигурност за странке и учеснике у поступку, у односу на садашњу огласну таблу у судовима. Истицање писмена на електронској огласној табли не врши се наредног радног дана, него у року од три дана (измене у ставу 3), а протеком рока од осам дана од дана истицања на електронској огласној табли сматра се да је достављање извршено (измене у ставу 4).

Када је јавни извршитељ надлежан за доношење решења о извршењу (извршни поступак против извршног дужника из члана 300, став 2, 3 и 4 ЗИО и извршни поступак за наплату потраживања за извршене комуналне и сродне услуге), а достављање није могло да се изврши, онда се решење о извршењу истиче на електронској огласној табли суда на чијем подручју извршни дужник има пребивалиште, боравиште или седиште.

Овде треба напоменути да се облик огласне табле не уређује одредбама ЗИО нити одредбама било ког другог закона. Није било неопходно изменама ЗИО прописивати да се писмено, у случају неуспешне доставе, истиче на електронску огласну таблу суда. У случају да се писмено није могло успешно доставити адресату, достављање се врши истицањем на огласну таблу суда, а облик те табле не регулише ЗИО. Почев од 1.1.2020.године у судовима за потребе достављања у извршном поступку постоји само електронска огласна табла, што значи да ако се писмено није могло успешно доставити адресату, достављање ће се извршити истицањем писмена на електронску огласну таблу суда, независно од тога који се Закон о извршењу и обезбеђењу у конкретном извршном поступку примењује (Допис министра правде и председника ВКС од 10.1.2020.године упућен председницима основних и привредних судова).

На сва друга питања која се односе на достављање, а која нису уређена одредбама ЗИО сходно се примењују одредбе ЗПП. Примера ради, ако извршни дужник одбија да прими решење о извршењу, сматра се да је достављање извршено у складу са чланом 142 ЗПП у вези са чланом 39 ЗИО.

Надлежност за достављање и директно достављање јавном извршитељу

Чланом 37, став 1 ЗИО остала је надлежност за достављање на оном органу ко је надлежан за спровођење извршења у конкретном случају (суд или јавни извршитељ), док је новим ставом 2 прописано да се достављање између јавног извршитеља и других органа може вршити и електронским путем, у складу са правилником који доноси министар надлежан за правосуђе (у даљем тексту: министар). Новим ставом 3 прописано је да суд преко чије електронске огласне табле јавни извршитељ доставља акте и писмена води посебну евиденцију о томе када су акт или писмено истакнути на електронској огласној табли и када су скинути с ње и о томе доставља службену електронску потврду јавном извршитељу. Евиденција садржи пословни број судског предмета, односно предмета јавног извршитеља и име и презиме или пословно име, јединствени матични број грађана, матични број и порески идентификациони број странака у поступку. То значи да могућност достављања електронским путем за сада постоји само између органа извршног поступка, али не и између органа и странака и учесника у поступку.

Подсетимо се да је чланом 129, став 1 ЗПП прописано да се достављање може вршити и електронским путем, у складу са посебним прописима. Доста-

вљање електронским путем се сматра извршеним под условом да је таквим начином достављања могуће да се обезбеди повратни податак да је лице примило писмено (члан 129, став 2 ЗПП). Потврда о пријему писмена достављеног електронским путем представља одштампани електронски запис о дану и часу када је уређај за електронски пренос података забележио да је писмено послато примаоцу, назив пошиљаоца и примаоца и назив писмена (члан 129, став 3 ЗПП).

Могућност да се странкама и учесницима достављање врши електронским путем одредбама ЗИО није прописана. Чланом 21 Закона о привредним друштвима прописано је да је друштво дужно да има адресу за пријем електронске поште, која се региструје у складу са законом о регистрацији (став 1). Уредност достављања електронског документа друштву одређује се у складу са законом којим се уређује електронски документ (став 2). Цитиране одредбе представљају основ да се у одредбама ЗИО установи могућност електронског достављања, барем када су странке у поступку привредна друштва.

Сходна примена ЗПП у поступку извршења и обезбеђења

У члану 39 ЗИО измена се састоји у томе што сада тај члан гласи: У извршном поступку и поступку обезбеђења сходно се примењује закон којим се уређује парнични поступак, ако овим или другим законом није другачије одређено. Додатак су речи „ако овим или другим законом није другачије одређено”, што је сасвим оправдана измена јер сходној примени ЗПП у поступку извршења и обезбеђења има места само ако се ради о процесној ситуацији која није уређена одредбама ЗИО или одредбама посебног закона којим се уређује извршење и обезбеђење, а постоји одредба ЗПП која се сходно, односно на начин примерен предмету, циљевима и начелима ЗИО, може применити у поступку извршења и обезбеђења. Није јасно зашто су речи „ако овим или другим законом није другачије одређено” нестале из текста ЗИО 2016, ако се зна да су постојале у свим ранијим законима којима се уређује извршење и обезбеђење.

Сходна примена ЗПП-а у поступку извршења и обезбеђења подразумева испуњење два услова: 1) да ЗИО или посебан закон којим се уређује извршни поступак не садржи одредбу која би се могла применити на спорну ситуацију у поступку извршења или обезбеђења; 2) да постоји норма ЗПП-а која се може сходно применити на решавање дате ситуације.

„Сходна примена одредби Закона о парничном поступку у поступку извршења, осим када је то законом изузето, не подразумева да се сваки институт и свака одредба овог закона може и мора применити у извршном поступку. Немогућност примене појединих института и одредби Закона о парничном поступку произилази из суштинске разлике између ова два закона, јер један садржи правила за решавање спорова из грађанскоправних односа, а други правила по којима се принудно остварују потраживања за која поверилац има извршну или

веродостојну исправу и која могу проистећи из других правних односа, а не само из грађанскоправних“ (Решење Вишег трговинског суда Иж 1969/2008 (3) од 2. септембра 2008, доступно у бази *Paragraf Lex*).

Анализирајмо сходну примену ЗПП у поступку извршења и обезбеђења на једном примеру. Извршни поверилац је поднео предлог за извршење на основу извршне исправе, али је у предлогу за извршење пропустио да назначи месно надлежног и конкретно одређеног јавног извршитеља који ће спроводити извршење, што је дужан да уради у складу са чланом 63 ЗИО. Члан 64, став 2 ЗИО уређује одлуке о предлогу за извршење и наводи да суд, одлучујући о предлогу за извршење може донети решење о извршењу на основу извршне или веродостојне исправе или решење о одбацивању или решење о одбијању предлога за извршење на основу извршне или веродостојне исправе.

У конкретној ситуацији извршни поверилац је поднео непотпун предлог за извршење, па се поставља питање какву ће одлуку донети суд. ЗИО не садржи одредбу којом уређује ситуацију у којој је извршни поверилац поднео непотпун предлог за извршење, па морамо сходно применити одредбе ЗПП. У члану 101 ЗПП прописан је начин на који суд поступа с непотпуним поднесцима. Ако је поднесак неразумљив или непотпун, суд ће странци која нема пуномоћника да врати поднесак ради исправке, осим ако законом није другачије прописано (члан 101, став 1 ЗПП). Ако је поднесак, који је у име странке поднео пуномоћник, односно јавни правобранилац или јавни тужилац неразумљив или непотпун, суд ће га одбацити (члан 101, став 5 ЗПП). Вратимо се сада на нашу ситуацију. Извршни поверилац је поднео непотпун предлог за извршење, јер је у предлогу за извршење пропустио да назначи јавног извршитеља који ће спроводити извршење. ЗИО не садржи решење за ту ситуацију, односно не прописује како би суд требало да одлучи, због чега морамо да сходно применимо одредбе ЗПП. Члан 101 ЗПП прави разлику у зависности од тога да ли је непотпун поднесак поднела странка која нема пуномоћника или је у име странке непотпун поднесак поднео њен пуномоћник. У првом случају поднесак ће бити враћен странци ради исправке, у другом случају поднесак ће бити одбачен без враћања на исправку. То значи да ће у нашем примеру извршни суд вратити непотпун предлог за извршење извршном повериоцу на исправку уколико извршни поверилац нема пуномоћника, а уколико је непотпун предлог за извршење у име извршног повериоца поднео његов пуномоћник, извршни суд ће га одмах одбацити.

Када је у питању одбацивање предлога за извршење, поставља се питање да ли се у извршном поступку сходно примењује одредба члана 294, став 2 ЗПП која налаже парничном суду да пре одбацивања тужбе одржи рочиште на којем ће тужиоцу бити омогућено да се изјасни о разлозима за одбацивање тужбе. Ова одредба ЗПП не може се сходно применити у извршном поступку, јер у извршном поступку суд, односно јавни извршитељ поступају искључиво на основу поднесака, а одржавање рочишта је могуће само изузетно када ЗИО то прописује.

У случају да је извршни дужник поднео непотпуну жалбу против решења о

извршењу на основу извршне исправе примењује се одредба члана 75 ЗИО, према којој је извршни дужник дужан да у жалби наведе разлоге због којих побија решење о извршењу на основу извршне исправе, чињенице и доказе којима поткрепљује разлоге за побијање решења о извршењу и да приложи све писмене доказе на које се позива у жалби, а у супротном се жалба одмах одбацује као непотпуна, без претходног враћања на допуну. Члан 75 ЗИО изричито уређује начин поступања с непотпуном жалбом изјављеном против решења о извршењу на основу извршне исправе, па нема места сходној примени члана 101 ЗПП који прописује начин поступања са непотпуним поднесцима. Сходној примени ЗПП има места само ако одређена процесна ситуација није регулисана одредбама ЗИО. За разлику од поступања са непотпуним предлогом за извршење где можемо сходно применити ЗПП због одсуства одредбе ЗИО која уређује ту ситуацију, код поступања с непотпуном жалбом против решења о извршењу на основу извршне исправе нема места сходној примени ЗПП, јер члан 75, став 2 ЗИО прописује да се непотпуна жалба одмах одбацује без враћања на допуну, независно од тога да ли је непотпуну жалбу поднео извршни дужник који нема пуномоћника или је непотпуну жалбу у име извршног дужника поднео његов пуномоћник (Бодирога, *Коментар Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу*, Параграф, Београд 2019, коментар уз члан 39).

Извршне исправе

Чланом 41 ЗИО после тачке 7 додата је тачка 7а) којом је прописано да је одлука Уставног суда којом је усвојен захтев подносиоца уставне жалбе за накнаду штете извршна исправа што је у складу са правним ставом ВКС од 31.5.2016.године, али и Законом о изменама и допунама Закона о Уставном суду из 2015.године. И не само да је одлука Уставног суда извршна исправа у делу у којем је усвојен захтев подносиоца уставне жалбе за накнаду штете, него је она извршна исправа и у делу у којем је одлучено о трошковима поступка пред Уставним судом, ово под условом да Уставни суд промени став на којем и даље инсистира, а то је да се за сада не признају трошкови поступка пред Уставним судом (једна од последњих одлука на ту тему Уж–9168/2016 од 18.4.2019.године).

Чланом 41, став 1, тачка 8 ЗИО прописано је да је извршна исправа и свака друга исправа која је овим законом (нпр. ЗИО прописује да је правноснажан обавезујући део решења о извршењу на основу веродостојне исправе извршна исправа) или посебним законом одређена као извршна исправа.

Додатим ставом 3 у члану 41 ЗИО прописано је да се на основу извода из Регистра залогe и Регистра финансијског лизинга, као и на основу заложне изјаве и уговора о хипотеци извршење може одредити и спровести само на предмету заложног права, што је значајно прецизирање јер се у пракси срећу решења којима је извршење одређено на целокупној имовини, а на темељу ових извршних исправа.

Одређивање и наплата затезне камате

После члана 47 ЗИО, додат је члан 47а „Одређивање и наплате затезне камате“ који гласи: „Ако су у извршној исправи одређени трошкови поступка, суд ће на предлог извршног повериоца решењем о извршењу одредити наплату законске затезне камате на износ досуђених трошкова од дана наступања извршности извршне исправе до дана наплате. Одредба става 1 овог члана сходно се примењује и на јавног извршитеља када је он надлежан за доношење решења о извршењу на основу извршне исправе.“ Додати члан представља усклађивање са правним ставом Уставног суда, према којем се камата на трошкове парничног поступка рачуна од наступања извршности пресуде, а не од дана пресуђења како су досуђивали редовни судови, па је став Уставног суда преточен у правну норму (Одлука Уставног суда Уж–2881/2016 од 5.7.2018.године). Камату на те трошкове досудиће суд који доноси решење о извршењу, односно јавни извршитељ када је он надлежан за доношење решења о извршењу на основу извршне исправе.

Прелаз и пренос потраживања и обавезе

Изменама у наслову члана 48 ЗИО прописано је да се њиме уређује прелаз и пренос потраживања и обавезе (реч пренос није била у тексту ЗИО пре измена). Чланом 48 ЗИО прописано је да се извршење може одредити на предлог лица које у извршној или веродостојној исправи није означено као извршни поверилац, као и против лица које у извршној или веродостојној исправи није означено као извршни дужник, не само у случају прелаза, него и у случају преноса потраживања или обавезе који се доказује јавном или по закону овереном исправом, односно правноснажном или коначном одлуком донетом у парничном, прекршајном или управном поступку (члан 48, став 1 и 3 ЗИО). До промене извршног повериоца или извршног дужника може доћи и у случају прелаза или преноса потраживања или обавезе након доношења решења о извршењу (члан 48, став 2 ЗИО).

Наведене измене су извршене јер је ранији члан 48 ЗИО предвиђао само прелаз потраживања и обавезе, а судови су појам прелаза рестриктивно тумачили услед чега је било онемогућено да извршни повериоци којима је пренето потраживање уговором о цесији или по неком другом материјалноправном основу, намире своје потраживање у извршном поступку. Рестриктивно тумачење појма прелаза од стране Привредног апелационог суда имало је за последицу да Уставни суд таква решења поништава због повреде права на правично суђење (Одлука Уставног суда Уж–10097/2016 од 25.априла 2019.године којом је поништено решење Привредног апелационог суда Иж. 337/16 од 10. новембра 2016. године). У међувремену је и Скупштина Србије усвојила два аутентична тумачења члана 48 ЗИО (Сл.гласник РС 106/2016 и 113/2017), а овим каснијим тумачењем је јасно речено да прелаз обухвата и пренос потраживања или обавезе.

Оно што је новина јесте да ако дође до прелаза или преноса потраживања или обавезе из извршне или веродостојне исправе, након што је донето решење о извршењу, стицалац ступа у извршни поступак, о чему се одлучује решењем против ког је дозвољен приговор (члан 48, став 2 ЗИО), а не више закључком, што је у складу са ставовима Уставног суда (Одлука Уставног суда Уж-3858/2016 од 31.5.2018.године).

Новим ставом 4 прописано је да се одредбе о прелазу и преносу потраживања или обавезе сходно примењују у случају прелаза или преноса предмета извршења са извршног дужника на треће лице након доношења решења о извршењу (правило које је постојало у ЗИО 2011).

Додат је и посебан став 6 који гласи: „Када извршног повериоца у извршном поступку заступа адвокат, наплата досуђених судских трошкова и трошкова извршења извршиће се на рачун адвоката и без уговора о преносу потраживања, на основу по закону овереног пуномоћја којим га је извршни поверилац овластио да наплату трошкова поступка захтева и прими на свој рачун.” На овом месту била је неопходна интервенција јер су поједини судови одбијали да дозволе да се наплата досуђених трошкова поступка изврши на рачун адвоката, тражећи да им адвокат достави уговор о преносу потраживања закључен између странке и адвоката (Привредни апелациони суд, Двадесет четврто саветовање Привредних судова, Златибор 2016, Питања и одговори, Извршење и обезбеђење, стр. 247-248).

Међутим, према ставу 6, члана 48 ЗИО тражи се да пуномоћје буде по закону оверено, док по члану 89 ЗПП који прописује овлашћења која адвокат има на основу општег пуномоћја за вођење парнице, то није случај. Штавише, нити у једној одредби ЗПП, у глави V која носи назив „Пуномоћници“ не помиње се овера пуномоћја. На овом месту указујемо и на став Уставног суда о овом питању: „...У конкретном извршном поступку као спорно правно питање се јавило да ли је пуномоћник-адвокат подносиоца уставне жалбе могао на свој текући рачун да прими трошкове поступка. Уставни суд најпре указује да је у својој раније донетој Одлуци Уж-10353/2013 од 19. новембра 2015. године констатовао да из одредбе члана 89, став 1, тачка 4 ЗПП из 2011. године произлази да је пуномоћник адвокат на основу пуномоћја издатог за вођење парнице овлашћен да од противне стране прими и наплати досуђене трошкове и да према наведеној одредби, парнична странка има могућност да пуномоћника адвоката још у току парнице овласти да од противне стране прими и наплати досуђене трошкове и тада том пуномоћнику у поступку извршења није потребно да, уз предлог за извршење, прилаже посебно пуномоћје...” (Одлука Уставног суда Уж-1123/2016 од 7.септембра 2017.године).

Средства и предмети извршења

Средства извршења су методе којима се остварује, односно намирује потраживање извршног повериоца. Свако средство извршења представља скуп међусобно повезаних радњи којима се на директан или индиректан начин примењује принуда у односу на извршног дужника, ради реализације потраживања извршног повериоца. Те радње производе процесноправне и материјалноправне последице у правним сферама извршног повериоца и извршног дужника, али и других учесника у поступку. ЗИО разликује средства извршења ради намирења новчаног потраживања и средства извршења ради остварења неновчаног потраживања.

У члану 54, став 2 ЗИО који регулише средства извршења ради намирења новчаног потраживања, додата је и заједничка продаја непокретности и покретних ствари као средство извршења ради намирења новчаног потраживања, пошто је омашком изостављена у тексту важећег ЗИО. У истом ставу као средство извршења додата је и уновчење других имовинских права извршног дужника (жиг, патент и др), које средство извршења је било предвиђено још одредбама ЗИП 1978 (нестало је у каснијим законима), а на то средство извршења сходно се примењују одредбе о извршењу на покретним стварима ради намирења новчаног потраживања (видети члан 338а).

Предмети извршења су ствари и права извршног дужника на којима се спроводи извршење (члан 55, став 1 ЗИО). Предмет извршења не могу бити ствари изван промета, објекти, оружје и опрема који су намењени одбрани и безбедности Републике Србије (члан 55, став 2 ЗИО). Изменама у члану 55 ЗИО прописано је да предмети извршења не могу бити ни непокретне ни покретне ствари које користе државни органи за обављање послова из своје надлежности (члан 55, став 3 ЗИО), јер се у пракси дешавало да се пописују и продају покретне ствари судова и касарни, а посебним ставом 4 прописано је да предмет извршења не могу бити новчана средства и финансијски инструменти који су утврђени као средство обезбеђења у складу са законом којим се уређује финансијско обезбеђење, укључујући новчана средства и финансијске инструменте на којима је установљено заложно право у складу са тим законом што представља усклађивање са Законом о финансијском обезбеђењу (члан 55, став 4 ЗИО).

Предмет извршења не могу бити ни друга права и ствари који су овим или другим законом изузети од извршења (члан 55, став 5 ЗИО). Одредбама ЗИО прописано је које непокретне и покретне ствари не могу бити предмет извршења (чланови 164 и 218 ЗИО), која примања извршног дужника не могу бити предмет извршења (члан 257 ЗИО), односно на којим примањима извршног дужника је извршење ограничено (члан 258 ЗИО).

Ствари и права која не могу бити предмет извршења могу бити одређене и посебним законом. На пример, Законом о јавној својини прописано је које ствари, односно права не могу бити предмет извршења. Природна богатства, добра у општој употреби, мреже у јавној својини, водно земљиште и водни објекти у

јавној својини, заштићена природна добра у јавној својини и културна добра у јавној својини, не могу бити предмет принудног извршења (члан 16, став 1). На непокретностима у јавној својини које, у целини или делимично, користе органи Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе за остваривање њихових права и дужности не може се спровести принудно извршење (члан 16, став 2). Предмет принудног извршења не могу бити објекти, оружје и опрема намењени одбрани и државној и јавној безбедности (члан 16, став 3). Предмет принудног извршења не могу бити ни удели, односно акције које јавна предузећа и привредна друштва чији је власник Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе имају у привредним друштвима, осим уколико постоји сагласност Републике Србије, аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе на успостављање залогe на тим уделитема, односно акцијама (члан 16, став 4). Предмет принудног извршења не могу бити ни покретне и непокретне ствари које користе здравствене установе из Плана мреже здравствених установа, осим у случајевима из члана 17 став 2 овог закона на основу одлуке Владе (члан 16, став 5).

Начело сразмере

Ради оснаживања и конкретизације начела сразмере прописана су два додатна става у члану 56 ЗИО. Најпре, одговорност за примену начела сразмере сноси пре свега јавни извршитељ и то у фази спровођења извршења (члан 56, став 1 ЗИО који је остао неизмењен). У фази одлучивања о предлогу за извршење то је готово немогуће, јер се решења о извршењу често доносе на целокупној имовини, а и када се односе на конкретан предмет извршења не може се унапред знати по којој цени ће тај предмет бити уновчен.

Јавни извршитељ је приликом избора између више средстава и предмета извршења дужан да по службеној дужности води рачуна о томе да се извршење спроводи оним средством и на оном предмету који су за извршног дужника најмање неповољни (члан 56, став 2 ЗИО који представља конкретизацију принципа садржаних у пресуди ЕСЉП Васкрсић против Словеније од 25.4.2017.године).

Да ли је јавни извршитељ испунио дужност која је прописана одредбама члана 56, став 1 и 2 ЗИО, проверава се ценећи околности конкретног извршног поступка. Оно што је неспорно јесте да је јавни извршитељ дужан да користи овлашћења и приступ евиденцијама права извршног дужника, а која овлашћења има у складу са чланом 31 ЗИО, те да користећи та овлашћења изабере средство и предмет извршење који су за извршног дужника најмање неповољни. Осим тога, ако би дошло до покретања дисциплинског поступка против јавног извршитеља због озбиљног нарушавања начела сразмере, требало би ценити и да ли је извршни дужник указао, односно предложио повољније средство и предмет извршења, а које јавни извршитељ није могао да идентификује на основу постојећих евиденција о правима извршног дужника.

Начело сразмере се може примењивати само ако постоји више расположивих средстава и предмета извршења. Оно се не може применити ако је несумњиво утврђено да постоји само једно средство и предмет извршења из ког се може намирити потраживање извршног повериоца (Одлука Уставног суда Уж-883/2014 од 2.марта 2016.године), нити се може применити ако се извршни дужник јавном или по закону овереном исправом (нпр. заложна изјава, уговор о хипотеци и слично), сагласио да се извршење спроведе одређеним средством и на одређеном предмету извршења (Пресуда ЕСЉП Врзић против Хрватске од 12.јула 2016.године). Принципи садржани у одлукама Уставног суда и пресудама ЕСЉП су преточени у члан 56, став 3 ЗИО.

Одговорност за правилну примену начела сразмере је на јавном извршитељу, јер је он по одредбама ЗИО искључиво надлежан за спровођење свих средстава извршења којима се намирују новчана потраживања. У случају да је јавни извршитељ на основу решења о извршењу на целокупној имовини донео закључак којим одређује средство и предмет извршења, против тог закључка може се поднети захтев за отклањање неправилности. Осим тога, јавни извршитељ одговара својом целокупном имовином за штету коју својом кривицом проузрокује у извршном поступку или поступку обезбеђења (члан 498, став 1 ЗИО). За ту штету не одговара Република Србија (члан 498, став 2 ЗИО). На крају, ако је јавни извршитељ одредио, мењао или додавао средства и предмете извршења којим је озбиљно нарушено начело сразмере, то представља тежу дисциплинску повреду (члан 527, тачка 5 ЗИО).

С друге стране, када је суд спроводио извршење дешавало се да дође до тежих повреда начела сразмере. Пресудом Апелационог суда у Београду Гж бр. 5611/17 од 24.5.2018.године наложено је Републици Србији да извршном дужнику исплати накнаду штете у износу од преко 20.000.000 динара због повреде права извршног дужника на имовину из члана 58 Устава, јер је некадашњи Четврти општински суд (касније Први основни суд) спровео извршење продајом некретнине извршног дужника, иако се потраживање могло наплатити из пензије извршног дужника. На тај начин је, услед спровођења извршења кршењем начела сразмере дошло до повреде права на имовину извршног дужника, закључили су Виши суд у Београду и Апелациони суд у Београду. Ревизију против пресуде Апелационог суда у Београду поднело је Државно правобранилаштво, али је ревизију одбио ВКС (Пресуда ВКС Рев 4947/2018 од 22.2.2019.године). Штету је исплатила Република Србија, која није искористила право регреса од судије због чијег рада је ова штета настала (Бодирога, *Коментар Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу*, Параграф, Београд 2019, коментар уз члан 56).

Више средстава и предмета извршења

У члану 57 ЗИО који регулише ситуацију када постоји више средстава и предмета извршења, измењен је став 3 тако да је јавни извршитељ дужан да по службеној дужности или на предлог странке, ограничи извршење на само нека средства и предмете који су довољни да се извршни поверилац намири. Раније је то била могућност и то само на предлог извршног дужника. Измена у овом члану је конкретизација правила да се извршење спроводи само у оном обиму у ком је то неопходно за намирење потраживања извршног повериоца. Висина његовог потраживања које се намирује представља границу у поступању јавног извршитеља приликом предузимања радњи спровођења извршења.

Приликом коришћења овог овлашћења, односно приликом избора између више расположивих средстава и предмета извршења јавни извршитељ води рачуна о томе да се извршење спроводи оним средством и на оном предмету који су за извршног дужника најмање неповољни (члан 56, став 2 ЗИО).

Промена и додавање средства и предмета извршења

Изменама у члану 58, став 1 ЗИО прописано је да ће јавни извршитељ по службеној дужности или на предлог странке променити средство и предмет извршења или додати ново средство и предмет извршења ако намирење није могуће из средстава и предмета који су већ одређени, док је раније то била само могућност која се везивала за предлог извршног повериоца. Тиме је ова одредба усклађена и са чланом 138, став 1 ЗИО, а према којој је јавни извршитељ дужан да се стара да се извршни поверилац што брже и повољније намири.

Изменама у ставу 2 члана 58 прописано је да ће јавни извршитељ по службеној дужности или на предлог странке закључком да промени већ одређено средство и предмет извршења, ако постоји очигледна несразмера између одређеног средства и предмета извршења и висине потраживања извршног повериоца (раније је то могло само на предлог извршног дужника). То значи да ако је нпр. суд решењем одредио извршење на непокретности ради намирења дуга који је несразмерно мали, јавни извршитељ је дужан да по службеној дужности или на предлог странке промени већ одређено средство и предмет извршења, наравно под условом да постоји друго средство и предмет извршења из ког се може намирити потраживање. Када је одређено извршење на непокретности чија је вредност несразмерно велика у односу на висину потраживања извршног повериоца које се намирује, услови и начин на који се може променити средство и предмети извршења ближе су прописани чланом 151а ЗИО.

Предлог за извршење на основу извршне исправе

Чланом 59, став 1 ЗИО прописана је садржина предлога за извршење на основу извршне исправе. У предлогу за извршење на основу извршне исправе назначавају се идентификациони подаци о извршном повериоцу и извршном дужнику (члан 30), извршна исправа, потраживање извршног повериоца, једно средство или један предмет или више средстава и предмета извршења или захтев да се извршење одреди на целокупној имовини извршног дужника и други подаци који су потребни за спровођење извршења. Дакле, могу се назначити средства и предмети извршења, али може се поднети предлог за извршење на основу извршне исправе, без назначивања средстава и предмета извршења. Ова могућност није била спорна када су у питању извршне исправе.

Предлог за извршење на целокупној имовини

Законодавац се у члану 60 ЗИО определио за то да се предлог за извршење може поднети без навођења средства и предмета извршења, односно да извршни поверилац може захтевати да се одреди извршење на целокупној имовини извршног дужника, без обзира на то да ли извршни поверилац своје потраживање доказује извршном или веродостојном исправом. Извршни поверилац који захтева извршење ради намирења новчаног потраживања из извршне или веродостојне исправе није дужан да у предлогу за извршење назначи средство и предмет извршења (извршење на целокупној имовини извршног дужника). Овим изменама је могућност подношења предлога за извршење на целокупној имовини допуштена како извршном повериоцу који своје потраживање доказује извршном исправом, тако и оном извршном повериоцу који своје потраживање доказује веродостојном исправом.

Предлог за извршење на основу веродостојне исправе

Чланом 62 ЗИО прописана је садржина предлога за извршење на основу веродостојне исправе, у складу са идејом законодавца да се и предлог за извршење на основу веродостојне исправе може поднети без навођења средства и предмета извршења (извршење на целокупној имовини). То је последица чињенице да извршни поверилац који располаже веродостојном исправом нема приступ подацима из члана 31 ЗИО. У предлогу за извршење на основу веродостојне исправе назначавају се идентификациони подаци о извршном повериоцу и извршном дужнику (члан 30), веродостојна исправа, потраживање извршног повериоца, једно средство или један предмет, или више средстава и предмета извршења, или захтев да се извршење одреди на целокупној имовини извршног дужника и други подаци и исправе који су потребни за спровођење извршења (члан 62, став 1 ЗИО). Предлог за извршење на основу веродостојне исправе садржи и захтев да суд обавезе извршног дужника да намири новчано

потраживање извршног повериоца с одмереним трошковима поступка у року од осам дана, а у меничним споровима у року од пет дана од дана достављања решења, и захтев да се одреди извршење ради намирења новчаног потраживања извршног повериоца и трошкова поступка (члан 62, став 2 ЗИО).

Предлог за извршење у електронском облику

Чланом 62а ЗИО уређена је могућност подношења предлога за извршење на основу извршне или веродостојне исправе у електронском облику. Ова законска могућност треба детаљније да буде уређена правилником који доноси министар надлежан за правосуђе и треба да допринесе смањењу трошкова извршног поступка. Подношење предлога за извршење у електронском облику би за почетак требало омогућити како у оним извршним поступцима у којима је за одлучивање о предлогу за извршење искључиво надлежан јавни извршитељ, тако и у оним извршним поступцима где је за одлучивање о предлогу за извршење стварно надлежан привредни суд.

Садржина решења о извршењу на основу извршне исправе

Чланом 66 ЗИО уређена је садржина решења о извршењу на основу извршне исправе. У решењу о извршењу наводе се суд, извршни поверилац и извршни дужник с идентификационим подацима (члан 30), извршна исправа, потраживање извршног повериоца, средства и предмети извршења, упутство о праву на изјављивање правног лека и други подаци који су потребни за спровођење извршења (члан 66, став 1 ЗИО). Ако извршни поверилац у предлогу за извршење није назначио средство и предмет извршења јавни извршитељ, без предлога извршног повериоца, доноси закључак којим после идентификовања имовине извршног дужника одређује средство и предмет извршења (члан 66, став 2 ЗИО). Оно што представља новину јесте да се против закључка јавног извршитеља којим су одређени средство и предмет извршења може поднети захтев за отклањање неправилности (члан 66, став 3 ЗИО). Свакако најважнији разлог за подношење овог захтева биће повреда начела сразмере. Захтев се подноси у року од осам дана од дана достављања закључка. О захтеву одлучује јавни извршитељ решењем. Против решења о усвајању захтева за отклањање неправилности може се поднети жалба, а против решења којим је захтев за отклањање неправилности одбачен или одбијен може се поднети приговор.

Садржина решења о извршењу на основу веродостојне исправе

Чланом 67 ЗИО уређена је садржина решења о извршењу на основу веродостојне исправе. У решењу о извршењу на основу веродостојне исправе обавезује се извршни дужник да у року од осам дана од дана достављања решења, а у меничним и чековним споровима у року од пет дана, намира новчано потраживање извршног повериоца са одмереним трошковима поступка (члан 67, став 1 ЗИО). Решењем о извршењу на основу веродостојне исправе одређују се и средство и предмет извршења ради намирања новчаног потраживања извршног повериоца и трошкова поступка, или се одређује извршење на целокупној имовини извршног дужника (члан 67, став 2 ЗИО). Ако извршни поверилац у предлогу за извршење није назначио средство и предмет извршења јавни извршитељ, без предлога извршног повериоца, доноси закључак којим после идентификовања имовине извршног дужника одређује средство и предмет извршења (члан 67, став 3 ЗИО). Против тог закључка може се поднети захтев за отклањање неправилности у року од осам дана од дана достављања (члан 67, став 4 ЗИО). О захтеву одлучује јавни извршитељ решењем. Против решења којим је усвојен захтев за отклањање неправилности може се поднети жалба, а против решења којим је захтев за отклањање неправилности одбачен или одбијен може се поднети приговор.

Изузеће јавног извршитеља

Изменама у члану 68, став 5 ЗИО прописано је да не само да подношење захтева за изузеће јавног извршитеља не одлаже извршење (другачије је код подношења захтева за искључење, где јавни извршитељ мора да прекине сваки даљи рад на предмету иначе чини тежу дисциплинску повреду), него ако је захтев за изузеће јавног извршитеља решењем судије појединца одбачен или одбијен, подношење приговора против тог решења не одлаже извршење.

У другим аспектима институт изузећа јавног извршитеља није мењан. Када он спроводи извршење, изузеће јавног извршитеља може се тражити до окончања извршног поступка. Активна легитимација за подношење захтева за изузеће призната је само извршном дужнику (члан 68, став 2 ЗИО), што је спорно јер обе странке имају право на правично суђење, а институт изузећа управо представља једно од процесних јемстава која из тог права произлазе. Вероватно се пошло од тога да извршни поверилац може, без навођења било каквог образложења, да тражи промену поступајућег јавног извршитеља, у смислу члана 139 ЗИО. Није признато ни право учеснику у поступку да тражи изузеће јавног извршитеља, мада јавни извршитељ може доћи у ситуацију да одлучује о одређеним захтевима учесника (на пример, о приговору трећег лица, о захтеву за отклањање неправилности поднетом од стране учесника, итд). Скрећемо пажњу да је у парничном поступку неспорно право умешача да тражи изузеће поступајућег судије.

О захтеву за изузеће јавног извршитеља одлучује судија појединац (члан 12, став 1 ЗИО). Против решења којим је захтев одбачен или одбијен, може се изјавити приговор о којем одлучује веће троје судија првостепеног суда (члан 68, став 4 ЗИО). Ако је захтев за изузеће усвојен, против тог решења не могу се изјавити ни жалба ни приговор (члан 71, став 5 ЗПП, у вези са чланом 39 ЗИО).

Разлози за изузеће јавног извршитеља остали су регулисани у статусном делу закона (члан 495), а изменама у том члану (о којима ће бити речи нешто касније), разграничени су разлози за искључење од разлога за изузеће, а ради спречавања злоупотребе процесних овлашћења изричито је прописано да подношење тужбе против јавног извршитеља који спроводи извршење не представља разлог за његово искључење или изузеће.

Разлози за жалбу против решења о извршењу на основу извршне исправе

У оквиру члана 74 ЗИО који регулише разлоге за жалбу против решења о извршењу на основу извршне исправе извршена су одређена прецизирања. Тако је у тачки 6 члана 74 разлог за изјављивање жалбе ако је потраживање из извршне исправе престало, односно брисан је додаток „на основу чињенице коју извршни дужник више није могао да истакне у поступку из кога потиче извршна исправа или после закљученог судског или управног поравнања или јавнобележничког записа о поравнању.“

Напомињемо да све већи број извршних исправа не потиче нити из судског нити из управног нити из било ког другог поступка. Круг извршних исправа се проширује посебним законима и на оне исправе чијем настанку није претходио никакав когницијски поступак у којем би се одлучивало о потраживању извршног повериоца, па се одредба члана 74, тачка 6 није могла једнако применити на све извршне исправе. Осим тога у судској пракси поводом њене примене, уочена су различита и проблематична тумачења у погледу испуњености овог додатног услова (да се ради о чињеници коју извршни дужник није могао да истакне у поступку из кога потиче извршна исправа, видети Решење Привредног апелационог суда 6 Иж 547/18 од 9.5.2018.године), па је сада јасно прописано да жалбени разлог из члана 74, тачка 6 ЗИО може бити било која чињеница која по материјалном праву доводи до престанка потраживања из извршне исправе.

Када је извршна исправа правноснажна и извршна пресуда парничног суда, у парничном поступку странке су дужне да изнесу све чињенице и предложе све доказе на припремном рочишту, односно ако се оно не одржава, на првом рочишту за главну расправу (члан 308, став 1 ЗПП). Странке могу у поднесцима или на каснијим рочиштима, све до закључења главне расправе да износе нове чињенице и предлажу нове доказе, само ако учине вероватним да без своје кривице нису могле да их изнесу, односно предложе на припремном рочишту, односно на првом рочишту за главну расправу, ако припремно рочиште није

одржано (члан 314, став 1 ЗПП). У жалби не могу да се износе нове чињенице и предлажу нови докази, осим ако подносилац жалбе учини вероватним да без своје кривице није могао да их изнесе, односно предложи до закључења главне расправе (члан 372, став 1 ЗПП). Странка може на главној расправи пред другостепеним судом да износи чињенице и предлаже доказе из жалбе у смислу члана 372 овог закона (члан 384, став 5 ЗПП). Правноснажност пресуде везује се за чињенично стање утврђено до закључења главне расправе (члан 360, став 3 ЗПП). Поступак који је одлуком суда правноснажно окончан може да се по предлогу странке понови ако странка сазна за нове чињенице или нађе или стекне могућност да употреби нове доказе на основу којих је за странку могла бити донета повољнија одлука да су те чињенице или докази били употребљени у ранијем поступку (члан 426, тачка 10 ЗПП). Имајући у виду цитиране одредбе ЗПП произлази да би се у жалби против решења о извршењу донетог на основу правноснажне и извршне пресуде парничног суда као извршне исправе могле истицати само оне чињенице које нису обухваћене временским границама правноснажности пресуде. То произлази из цитираних одредаба ЗПП које се сходно примењују у поступку извршења и обезбеђења (члан 39 ЗИО). Када су у питању извршне исправе које не настају у судском или у другом когницијском поступку, онда се чињенице које указују на престанак потраживања из извршне исправе могу истицати као жалбени разлог против решења о извршењу донетог на основу извршне исправе, без наведених ограничења која се односе на тренутак њиховог настанка.

У тачки 7 у складу са изменама члана 48 ЗИО прецизиран је жалбени разлог па се жалба може изјавити ако потраживање није прешло или није пренето на извршног повериоца, односно ако обавеза није прешла или није пренета на извршног дужника.

У тачки 10 извршено је прецизирање па тај разлог гласи ако је наступила застарелост потраживања из извршне исправе.

Додата је посебна тачка 12 која прописује да се жалба може изјавити и из разлога прописаних посебним законом (нпр. жалба против решења о извршењу којим је дозвољено извршење на основу стране судске одлуке може се изјавити и из разлога који се односе на могућност одбијања њеног признања, а ти разлози су прописани Законом о решавању сукоба закона са прописима других земаља).

Као разлози за побијање решења о извршењу на основу извршне исправе, поред разлога прописаних чланом 74 ЗИО долазе у обзир и разлози прописани одредбама ЗПП: битне повреде одредаба поступка, погрешна примена материјалног права и погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање (чланови 373 и 402 ЗПП у вези са чланом 39 ЗИО).

Овлашћења првостепеног суда у поступку по жалби против решења о извршењу на основу извршне исправе

Новим чланом 77а ЗИО омогућено је првостепеном суду да усвоји жалбу извршног дужника изјављену против решења о извршењу на основу извршне исправе ако оцени да је иста основана, да укине решење о извршењу, обустави извршење и укине спроведене радње. Пре усвајања ових законских изменама овлашћења првостепеног суда су се сводила само на испитивање процесних претпоставки за изјављивање жалбе, тј. да ли је жалба благовремена, дозвољена и потпуна. Захваљујући овом новом овлашћењу које је добио, првостепени суд сада може не само да испитује процесне претпоставке за изјављивање жалбе, већ је може и усвојити ако оцени да је она основана и укинути решење о извршењу и спроведене радње и обуставити извршење. Уколико првостепени суд оцени да нема места усвајању жалбе, првостепени суд је не може одбити, него мора да је достави другостепеном суду на решавање. Решење првостепеног суда којим он усваја жалбу извршног дужника изјављену против решења о извршењу се може побијати жалбом о којој одлучује другостепени суд. Ово овлашћење првостепени суд има и када се ради о другим решењима које је донео када оцени да је жалба изјављена против тих решења основана, али исто овлашћење нема јавни извршитељ, уколико се ради о жалбама изјављеним против решења о извршењу за чије доношење је он надлежан.

Жалбени разлози на које другостепени суд пази по службеној дужности

Изменама у члану 78, став 3 ЗИО прописано је да другостепени суд више не пази на месну надлежност по службеној дужности, када одлучује о жалби изјављеној против решења о извршењу. Према одредбама ЗПП повреда правила о месној надлежности суда не представља апсолутно битну повреду одредаба парничног поступка (члан 374, став 2 ЗПП). Осим тога на месну надлежност се ни у парничном поступку не пази по службеној дужности, осим у случају да се ради о искључивој месној надлежности, и тада суд може да се огласи месно ненадлежним, најкасније у року од осам дана од дана пријема одговора на тужбу (члан 19, став 1 ЗПП), док ако се тужба не доставља туженом на одговор, суд ће по службеној дужности да се огласи месно ненадлежним у року од осам дана од дана пријема тужбе (члан 19, став 2 ЗПП). У извршном поступку постоји општа месна надлежност (члан 7 ЗИО), искључива месна надлежност (нпр.члан 150 ЗИО, члан 211 ЗИО, члан 353 ЗИО), али и елективна месна надлежност, тј. надлежност по избору извршног повериоца (нпр.члан 217 ЗИО, члан 359 ЗИО).

Усвајање жалбе против решења о извршењу због месне ненадлежности

Изменама у члану 80, став 2 ЗИО прописано је коју ће одлуку донети другостепени суд уколико усвоји жалбу извршног дужника изјављену против решења о извршењу у ситуацији када је извршење започело. У том случају поред обуставе извршног поступка укидају се решење о извршењу и све спроведене извршне радње, али ако је жалба усвојена због месне ненадлежности првостепеног суда, решење о извршењу се неће укидати, а само суд коме су уступљени списи предмета може да укине спроведене извршне радње у року од осам дана од дана достављања списка ако је то потребно ради правилног вођења извршног поступка. Цитирана измена значи да ако је извршни дужник изјавио жалбу против решења о извршењу из разлога месне ненадлежности, и другостепени суд оцени да је жалба основана, то нема за последицу укидање решења о извршењу, него се жалба усваја, и списи предмета се уступају надлежном суду који може укинути спроведене радње само ако је то потребно ради правилног вођења поступка, и те радње се могу укинути у року од 8 дана, иначе остају на снази. Ако јавни извршитељ спроводи извршење само он може укинути спроведене радње у истом року.

Могуће је да усвајање жалбе из разлога месне ненадлежности првостепеног суда и уступање предмета надлежном првостепеном суду доведе и до промене надлежности јавног извршитеља, у ком случају ће се позвати извршни поверилац да означи месно надлежног јавног извршитеља који ће наставити са спровођењем извршења (на пример, решење о извршењу донео је Први основни суд у Београду и за спровођење је одређен јавни извршитељ именован за подручје Вишег суда у Београду и Привредног суда у Београду, а по жалби против решења о извршењу Виши суд у Београду усвоји жалбу из разлога месне ненадлежности сматрајући да је месно надлежан Основни суд у Ваљеву).

Парнични поступак за утврђивање недозвољености извршења

Чланом 81 ЗИО нормиран је додатан вид правне заштите извршног дужника у случају да је његова жалба изјављена против решења о извршењу одбијена. Када се решење о одбијању жалбе заснива на чињеницама које су међу странкама спорне и које се односе на само потраживање, извршни дужник има право да у року од 30 дана од дана када му је достављено решење о одбијању жалбе покрене парнични поступак ради утврђења да је извршење недозвољено. Брисан је став 4 овог члана који је прописивао да се на тај парнични поступак примењују одредбе ЗПП којима се уређује поступање у споровима мале вредности и да је ревизија недозвољена, и то из неколико разлога. Када се извршење спроводи на непокретности поступак у којем се тражи да суд утврди да је извршење недозвољено никако не може бити спор мале вредности

– произлази из члана 469 ЗПП. Осим тога када означена вредност предмета спора прелази 40.000 евра поставља се питање који суд ће бити стварно надлежан за суђење у првом степену. Према одредбама Закона о уређењу судова, ако вредност предмета спора прелази ревизијски цензус, стварно надлежан би био виши суд, међутим према одредби члана 471 ЗПП, поступак у споровима мале вредности спроводи се само пред нижим судовима првог степена. То је у пракси доводило до сукоба надлежности основних и виших судова које су решавали апелациони судови (Решење Апелационог суда у Београду Р 16/18 од 1.2.2018.године, из архиве суда). Примена правила која важе за споровима мале вредности спречава потпуно утврђивање чињеничног стања у поступцима за утврђивање недозвољености извршења, а искључивање ревизије спречава ВКС да заузме правне ставове о спорним питањима која се у овим поступцима појављују. На крају, не може се одредбама ЗИО прописивати који ће спор бити спор мале вредности, а који ће се решавати по правилима општег парничног поступка. Због тих разлога брисан је став 4 у члану 81 ЗИО.

Жалба против осталих решења првостепеног суда и јавног извршитеља

Изменама у члану 83, став 3 ЗИО прописано је које се законске одредбе којима се уређује поступање по жалби против решења о извршењу на основу извршне исправе сходно примењују на поступање првостепеног суда по жалби изјављеној против других решења првостепеног суда. Осим одредбе члана 76 ЗИО која прописује достављање жалбе изјављене против решења о извршењу на одговор (не примењује се на жалбу против решења којим је предлог за извршење одбачен или одбијен), сходно се примењује и члан 77а ЗИО, односно овлашћење првостепеног суда да сам усвоји жалбу против свог решења ако оцени да је та жалба основана.

За разлику од првостепеног суда који може усвојити жалбу против решења које је сам донео, јавни извршитељ то овлашћење нема када је у питању жалба којом се побија неко његово решење.

Жалбени разлози на које пази другостепени суд

Изменама у члану 84, став 1 ЗИО прописано је да другостепени суд када одлучује о жалби на остала решења првостепеног суда не пази више по службеној дужности на месну надлежност првостепеног суда. Овај жалбени разлог може бити истакнут у жалби од стране жалиоца, али ако то не буде случај, другостепени суд неће пазити на месну надлежност првостепеног суда по службеној дужности.

Приговор у поступку одлучивања о предлогу за извршење на основу веродостојне исправе

Приговор као искључиви правни лек.—Поступак по правном леку изјављеном против решења којим је одлучено о предлогу за извршење на основу веродостојне исправе значајно је поједностављен. Уместо 23 члана колико је садржао ЗИО пре измена, сада постоји свега шест чланова којима се уређује овај поступак. Правни лек у поступку одлучивања о предлогу за извршење на основу веродостојне исправе је приговор. Извршни дужник може приговором да побија решење о извршењу на основу веродостојне исправе, а извршни поверилац решење о одбацивању или одбијању предлога за извршење на основу веродостојне исправе (члан 85, став 1 ЗИО). Странке могу приговором да побијају и само део решења којим су одмерени трошкови поступка (члан 85, став 2 ЗИО). На приговор извршног повериоца сходно се примењују одредбе о приговору извршног дужника (члан 85, став 3 ЗИО). Решење којим је одлучено о приговору не може се више побијати жалбом. На тај начин је укинута тростепеност у поступку одлучивања о предлогу за извршење на основу веродостојне исправе коју предвиђа важећи ЗИО, а која осим додатних могућности за одуговлачење поступка није дала никакве резултате. Штавише, могућност да се решење којим је одлучено о приговору побија жалбом довела је до стварања мини парница у овом поступку, при чему су судови често заборављали да се у извршном поступку одлучује о предлогу за извршење, а не о потраживању извршног повериоца (Решење Вишег суда у Београду Гжи број 172/18 од 12.априла 2018.године којим је усвојена жалба извршног повериоца и преиначено решење Првог основног суда у Београд Ипв.Ив 585/17/1 Иив 1011/17 од 15.11.2017.године којим је усвојен приговор извршног дужника против решења о извршењу на основу веродостојне исправе и одређено да ће се даљи поступак наставити као по приговору против платног налога).

Рок за подношење и дејство приговора.—Приговор против решења о извршењу на основу веродостојне исправе извршни дужник подноси суду који је донео решење о извршењу (члан 86, став 1 ЗИО). Тај суд одлучује о приговору у већу од троје судија. Рок за подношење приговора је општи рок за подношење правног лека, односно осам дана од дана достављања решења (члан 86, став 2 ЗИО). Приговор против решења о извршењу на основу веродостојне исправе одлаже извршење решења до правноснажности (суспензивно дејство приговора), при чему се овде има у виду приговор против обавезујућег дела решења о извршењу на основу веродостојне исправе, јер као што ћемо видети касније, приговор против одређујућег дела решења о извршењу на основу веродостојне исправе не одлаже извршење. Приговор нема суспензивно дејство уколико је решење о извршењу донето на основу менице (члан 86, став 3 ЗИО). Чињеница да је извршни дужник пропустио рок за изјављивање приговора има за последицу да ће судија појединац у року од три дана од истека рока за изјављивање приговора обавестити јавног извршитеља (пошто је јавни извршитељ надлежан и за достављање решења о извршењу на основу веродостојне

исправе), да се може приступити спровођењу извршења (члан 86, став 4 ЗИО).

Разлози за приговор.– Приговор против решења о извршењу на основу веродостојне исправе се може изјавити из таксативно наведених разлога (члан 87): 1)ако потраживање из веродостојне исправе није настало; 2)ако је у веродостојну исправу унет неистинит садржај; 3)ако потраживање из веродостојне исправе није доспело; 4)ако је обавеза извршена или на други начин престала; 5)ако је потраживање застарело; 6)ако потраживање није прешло или није пренето на извршног повериоца или ако обавеза није прешла или није пренета на извршног дужника;7)из разлога прописаних посебним законом. У односу на постојеће разлоге додат је разлог који се тиче тога да потраживање није прешло или није пренето на извршног повериоца или ако обавеза није прешла или није пренета на извршног дужника (у складу са изменама у члану 48 ЗИО), као и разлози прописани посебним законом.

Као разлози за побијање решења о извршењу на основу веродостојне исправе долазе у обзир и разлози прописани одредбама ЗПП: битне повреде одредаба поступка, погрешна примена материјалног права и погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање (чланови 373 и 402 ЗПП, у вези са чланом 39 ЗИО).

Садржина приговора.–У погледу садржине приговора (члан 88, став 1 ЗИО), извршни дужник дужан је да у приговору наведе разлоге због којих побија решење и изнесе чињенице и приложи доказе на којима заснива приговор, иначе се приговор одбацује као непотпун, без претходног враћања на допуну. Непотпун приговор се одбацује без претходног враћања на допуну, независно од тога да ли је приговор поднет од стране извршног дужника који нема пуномоћника или је приговор у име извршног дужника поднео његов пуномоћник. Извршни дужник може да приложи искључиво писмене доказе (члан 88, став 2 ЗИО). Приликом оцене ове дужности извршног дужника сходно се примењују правила ЗПП којима се уређује терет доказивања.

Контрадикторност поступка, рок за изјављивање приговора и разлози на које се пази по службеној дужности.–Поступак по приговору има обележја контрадикторног поступка. Приговор се обавезно доставља на одговор извршном повериоцу (раније је то био случај само када извршни дужник приговара из разлога што обавеза није настала), и то ради судија појединац (члан 89, став 1 ЗИО). Рок за одговор на приговор је пет дана (при чему извршни поверилац не трпи никакве штетне последице уколико на приговор не одговори), а након пријема одговора, односно након истека рока за давање одговора списи се достављају већу на одлучивање (члан 89, став 2 ЗИО). Веће је дужно да одлучи о приговору у року од 15 дана од када му судија достави приговор и списе предмета (члан 89, став 3 ЗИО). Веће испитује решење у границама разлога наведених у приговору, а пази по службеној дужности на правилну примену материјалног права, да ли је суд надлежан за доношење решења, на стварну надлежност првостепеног суда (не више и на месну надлежност како је било пре измена), да ли исправа на основу које је донето решење има својство веродостојне исправе и да ли је извршење одређено на ствари која је изван правног

промета (члан 89, став 4 ЗИО). Решење донето о приговору отправља се у року од три дана од дана доношења (члан 89, став 5 ЗИО).

Одлучивање о благовремености, дозвољености и уредности приговора.—У самом закону није одређено ко доноси одлуку о благовремености, дозвољености и уредности приговора. Одредбама ЗИО 2016 било је прописано да је то у надлежности већа првостепеног суда, али се та одлука већа могла побијати жалбом. Изменама ЗИО усвојеним 2019. године то није прописано. Имајући у виду да је чланом 24, став 4 ЗИО прописано да се одлука о приговору може побијати жалбом само када је то законом прописано, а да у поступку одлучивања о предлогу за извршење на основу веродостојне исправе није прописано да се решење којим је одлучено о приговору може побијати жалбом, поставља се питање да ли је намера законодавца била да о благовремености, дозвољености и уредности приговора одлучује веће против чијег решења се жалба не може изјавити, или би пак одлуку о благовремености, дозвољености и уредности приговора требало да донесе судија појединац, у ком случају би се његова одлука могла побијати приговором, а о том приговору би одлучивало веће првостепеног суда. Сматрамо да је ово друго гледиште исправније, те да би против решења којим је судија појединац одбацио приговор као неблаговремен, недозвољен или непотпун требало допустити изјављивање приговора о којем би одлучивало веће првостепеног суда.

Поступак и одлучивање о основаности приговора.—Сам поступак и одлуке о приговору уређени су чланом 90 ЗИО и зависе од опсега побијања решења о извршењу, јер извршни дужник може побијати решење о извршењу само у обавезујућем делу, само у одређујућем делу или може побијати решење о извршењу у целини.

Ако се решење о извршењу побија само у делу у којем су одређени средство и предмет извршења, на поступак по приговору сходно ће се применити одредбе о жалби против решења о извршењу на основу извршне исправе, јер се део решења о извршењу на основу веродостојне исправе којим су одређени средство и предмет извршења по својој правној природи уподобљава решењу о извршењу на основу извршне исправе. Такав приговор не одлаже извршење. Ако веће усвоји приговор против дела решења којим су одређени средство и предмет извршења, судија појединац обавештава извршног повериоца да је део решења којим је извршни дужник обавезан да намири новчано потраживање постао извршна исправа на основу које може да се захтева извршење у истом или другом поступку (члан 90, став 1 и 2 ЗИО).

Ако се решење о извршењу побија у целини или само у делу којим је извршни дужник обавезан да намири потраживање, а извршни дужник не учини вероватним основаност његових навода из приговора, веће ће одбити приговор решењем (члан 90, став 3 ЗИО).

Ако извршни дужник учини вероватним наводе из приговора којим решење побија у делу у ком је обавезан да намири потраживање или решење о извршењу у целини, веће ће одредити да се поступак наставља као парнични поступак поводом приговора против платног налога, а ако суд за то није стварно

или месно надлежан, списи предмета се достављају надлежном суду. У решењу којим одређује да се поступак наставља као парнични поступак поводом приговора против платног налога, суд ће истовремено одредити застој извршног поступка до правноснажног окончања парничног поступка. Решењем којим суд одређује да се поступак наставља као поводом приговора против платног налога не ставља се ван снаге решење о извршењу у делу у којем су одређени средство и предмет извршења, већ се са извршним поступком застаје, а застој траје до правноснажног окончања парничног поступка који се води по приговору против платног налога (овом посебном одредбом члана 90, став 4 ЗИО дерогирано је опште правило из члана 15, став 2 ЗИО, а према којем застој у извршном поступку није дозвољен).

Даља судбина извршног поступка зависи од одлуке суда у парничном поступку. Ако суд у парничном поступку донесе пресуду којом се у целини или делимично одржава на снази решење о извршењу у делу у ком је извршни дужник обавезан да намири потраживање, извршни поступак ће се после правноснажности те пресуде наставити, а ради намирења потраживања или његовог дела које је потврђено правноснажном пресудом парничног суда. Одлуку о наставку извршног поступка доноси јавни извршитељ пошто је он надлежан за спровођење извршења и та одлука се доноси у форми закључка, јер је у питању управљање поступком. Тиме се избегава да након што је суд у парничном поступку у целини или делимично одржао на снази решење о извршењу у обавезујућем делу, да се извршни поверилац излаже новим трошковима подношењем новог предлога за извршење, а већ је платио таксу за предлог за извршење и предујам код јавног извршитеља. Ако суд у парничном поступку донесе пресуду којом се у целини укида решење о извршењу у делу у ком је извршни дужник обавезан да намири потраживање, после правноснажности те пресуде извршни поступак ће се обуставити. Одлуку о обустави поступка доноси јавни извршитељ и та одлука се доноси у форми решења које се може побијати жалбом. Овим правилима одређена је и изрека пресуде парничног суда који одлучује по правилима која важе за поступак по приговору против платног налога (члан 90, став 4 ЗИО).

Посебно правило прописано је када је решење о извршењу донето на основу менице. У тој ситуацији приговор против решења о извршењу не одлаже његово извршење, па се може десити да су, пре него што је дошло до усвајања приговора извршног дужника и одређивања наставка поступка као поводом приговора против платног налога, предузете одређене радње спровођења извршења (нпр. уписана је забележка решења о извршењу у катастар непокретности).

Чланом 90, став 5 ЗИО прописано је да ако је решење о извршењу донето на основу менице, а веће је решењем усвојило приговор извршног дужника и одредило да се поступак настави као парнични поступак поводом приговора против платног налога и да се застаје са извршним поступком до правноснажног окончања овог парничног поступка, неће се укидати извршне радње које су до тог тренутка спроведене. Ако суд у парничном поступку донесе пресуду

којом се у целини или делимично одржава на снази решење о извршењу у делу у ком је извршни дужник обавезан да намири потраживање, извршни поступак ће се после правноснажности те пресуде наставити у стању у ком је био у тренутку доношења решења којим је одређен застој извршног поступка, што значи да ако је на основу решења о извршењу на основу менице извршена забележба у катастру непокретности, од те извршне радње ће се наставити спровођење извршења, а извршни поверилац који је том радњом стекао право на намирење не губи приоритет. Ако суд у парничном поступку донесе пресуду којом се у целини укида решење о извршењу у делу у ком је извршни дужник обавезан да намири потраживање, после правноснажности те пресуде извршни поступак ће се обуставити (члан 90, став 5 ЗИО).

Одредбама члана 90, став 4 и 5 ЗИО уређена је ситуација у којој се парнични поступак поводом приговора против платног налога окончао доношењем пресуде којом се у целини или делимично одржава на снази решење о извршењу на основу веродостојне исправе у обавезујућем делу или пресуде којом се у целини укида решење о извршењу на основу веродостојне исправе у обавезујућем делу.

Међутим овај парнични поступак, као и сваки други парнични поступак не мора се окончати доношењем пресуде, већ су могући и други начини окончања парничног поступка у складу са одредбама ЗПП. Ако нпр. тужилац у целости повуче тужбу, у том случају се решење о извршењу ставља ван снаге у целости и извршни поступак се обуставља. То произлази из сходне примене члана 202, став 4 ЗПП који уређује повлачење тужбе након доношења првостепене пресуде у парничном поступку.

Може се десити да тужилац делимично повуче тужбу, а да у преосталом делу се покаже да је тужбени захтев основан. Тада се у делу у ком је тужилац повукао тужбу ставља ван снаге решење о извршењу и за тај део потраживања извршење ће се обуставити, а у делу у ком је тужбени захтев основан пресудом ће се одржати на снази обавезујући део решења о извршењу и за тај део потраживања извршни поступак ће се наставити.

Овај парнични поступак се може окончати и закључењем судског поравнања које представља извршну исправу. Судско поравнање постаје извршно када доспе потраживање из поравнања (члан 45, став 1 ЗИО). У парничном поступку ако је закључено судско поравнање након доношења првостепене пресуде, суд утврђује да је првостепена пресуда без дејства и поступак се обуставља (члан 336, став 3 ЗПП). Сходна примена члана 336, став 3 ЗПП значила би да ако по приговору на обавезујући део решења о извршења на основу веродостојне исправе поступак буде настављен као поводом приговора против платног налога, и у том поступку дође до закључења судског поравнања, тада би решење о извршењу било у целости укинато, а извршни поверилац би на основу судског поравнања као извршне исправе могао да покрене нов извршни поступак. У сваком случају пошто закључење судског поравнања подразумева да странке споразумно решавају спор који међу њима постоји, од садржине тог поравнања зависиће и даља судбина конкретног извршног поступка који се

налази у застоју до правноснажног окончања парничног поступка (Бодирога, *Коментар Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу*, Параграф, Београд 2019, коментар у члан 90).

На крају да напоменемо, да без обзира на то што је одредбама члана 90, став 4 и 5 ЗИО предвиђен наставак извршног поступка који је био у застоју, а након правноснажности пресуде којом је парнични суд у целини или делимично одржао на снази решење о извршењу на основу веродостојне исправе у обавезујућем делу, када су у питању трошкови тог парничног поступка, односно њихова принудна наплата, мора се покренути нов извршни поступак на основу правноснажне и извршне пресуде парничног суда као извршне исправе.

Приговор трећег лица

Садржина и поступак по приговору.—Измене у приговору трећег лица се најпре тичу садржине овог правног средства. У члану 108 ЗИО додат је нови став 3 који прописује да приговор трећег лица мора да садржи његове идентификационе податке из члана 30 овог закона. Ова обавеза је прописана јер и треће лице може имати право на накнаду трошкова, али исто тако може бити и обавезано на накнаду трошкова, па како би то решење о трошковима било спроводиво, неопходно је да треће лице у приговору наведе исте оне идентификационе податке који се траже за странке извршног поступка. У истом члану је прописано да не само да се приговор трећег лица доставља извршном повериоцу уз упозорење на последице пропуштања (члан 108, став 5 ЗИО), а последица је могуће усвајање приговора у тој ситуацији (члан 109, став 1 ЗИО), него се доставља и извршном дужнику који може да се изјасни у року од осам дана, а ако оспори приговор трећег лица биће тужен као нужни супарничар заједно са извршним повериоцем (члан 211 ЗПП) у парничном поступку за утврђивање недозвољености извршења (члан 111, став 3 ЗИО).

Мериторне одлуке о приговору трећег лица.—Ако се извршни поверилац благовремено не изјасни о приговору или не оспори приговор (принцип афирмативне литисконтестације) или ако треће лице докаже разлоге за приговор квалификованим доказним средствима као што су правноснажна одлука или јавна или по закону оверена исправа приговор се решењем усваја, а извршни поступак се у погледу предмета извршења обуставља уз укидање решења о извршењу и свих спроведених радњи (члан 109, став 1 ЗИО). У осталим случајевима, приговор се решењем одбија (члан 109, став 2 ЗИО). На овом месту треба указати да само неизјашњавање извршног повериоца не води аутоматском усвајању приговора трећег лица, ако из самог приговора трећег лица и доказа који су из њега приложени произлази његова неоснованост. Неизјашњавање извршног повериоца, односно чињеница да извршни поверилац није оспорио приговор трећег лица није једини услов за усвајање тог приговора, већ је неопходно да се јавни извршитељ ценећи наводе из приговора и приложених доказа, увери у његову основаност. Исто као што за доношење пресуде на основу пропуштања у пар-

ничном поступку није једини услов да тужени није одговорио на тужбу у законом прописаном року, него постоје и други услови прописани чланом 350 ЗПП, а исто важи и за пресуду због изостанка у складу са чланом 351 ЗПП.

О приговору трећег лица одлучује се решењем, а последице су различите у зависности од садржине тог решења. Ако је решењем усвојен приговор трећег лица, против тог решења може се изјавити жалба о којој одлучује другостепени суд (члан 109, став 3 ЗИО). Подсетимо се да је опште правило садржано у члану 24, став 4 ЗИО да се против решења којим је одлучено о приговору може изјавити жалба само када је то прописано овим законом, а једини такав случај јесте управо овај прописан чланом 109, став 3 ЗИО.

Правна заштита трећег лица у случају да је његов приговор одбачен или одбијен.—Ако је приговор трећег лица одбачен или одбијен, треће лице може у року од 30 дана од дана пријема решења о одбацивању или одбијању приговора да покрене парнични поступак против извршног повериоца ради утврђења да је извршење на предмету недозвољено (члан 111, став 1 ЗИО).

Овим изменама скраћен је пут до парнице за утврђивање недозвољености извршења. Треће лице чији је приговор одбачен или одбијен је пре законских измена најпре морало да решење о одбацивању или одбијању приговора побја новим приговором, па тек након што решење о одбацивању или одбијању приговора постане правноснажно, да покрене парнични поступак за утврђивање недозвољености извршења. Према новом законском уређењу треће лице не може да побја решење о одбацивању или одбијању приговора новим приговором или жалбом (то је могуће само ако је приговор трећег лица усвојен—члан 24, став 4 ЗИО у вези са чланом 109, став 3 ЗИО), већ одмах по пријему тог решења може да поднесе тужбу ради утврђења да је извршење на предмету недозвољено. Решење о одбацивању или одбијању приговора трећег лица има значај његовог упућивања на парницу. То значи да осим решења јавног извршитеља којим је усвојен приговор трећег лица, свака друга одлука јавног извршитеља о приговору трећег лица (његово одбацивање или одбијање), активира право трећег лица да у року од 30 дана од дана достављања решења о одбацивању или одбијању приговора поднесе тужбу за утврђивање недозвољености извршења. Према неким ставовима који се могу срести у судској пракси није уопште неопходно да треће лице прво подноси приговор у извршном поступку, па тек онда тужбу за утврђивање недозвољености извршења јер су та правна средства конкурентна (Пресуда ВКС Рев 349/2017 од 25.5.2017. године). Сматрамо да је ово тумачење у складу са процесним јемствима које обухвата право на правично суђење.

Само подношење тужбе за утврђивање недозвољености извршења нема утицаја на ток извршног поступка (члан 111, став 2 ЗИО).

Ако је извршни дужник оспорио право трећег лица, он мора бити тужен као нужни супарничар заједно са извршним повериоцем, што даље значи да ако у описаној ситуацији обе странке извршног поступка нису обухваћене тужбом, суд одбија тужбени захтев као неоснован (члан 211, став 2 ЗПП). На нужно супарничарство суд пази по службеној дужности (члан 211, став 3 ЗПП).

Тужбом за утврђивање недозвољености извршења, а ни било којом другом тужбом, не могу се побијати одлуке органа извршног поступка (суда и јавног извршитеља), јер се те одлуке могу побијати правним лековима и правним средствима прописаним законом којим се уређује извршни поступак (Сентенца из пресуде ВКС Рев. 3072/2017 од 8.2.2018.године, утврђена на седници Грађанског одељења од 24.4.2018.године).

Противизвршење

Право на подношење предлога за противизвршење.—Када је у питању противизвршење сама могућност подношења предлога за противизвршење изменама ЗИО везује се за ситуацију када је извршење спроведено, уместо за окончање извршног поступка како је било пре измена, што је погрешно, јер се извршни поступак окончава не само намирењем извршног повериоца него и правноснажношћу решења о одбацавању или одбијању предлога за извршење, као и обуставом извршног поступка (члан 128 ЗИО). Зато је у члану 113, став 1 ЗИО прописано да се право извршног дужника на подношење предлога за извршење активира након што је извршење спроведено.

Рокови за подношење предлога за противизвршење.—Изменама у члану 115, тачка 2 и 5 ЗИО рокови за подношење предлога за противизвршење везују се за дан када је извршење спроведено (уместо за дан окончања поступка како је било пре измена), због истих разлога због којих је таква измена извршена и у члану 113 ЗИО.

Поступак по предлогу за противизвршење.—Изменама у члану 116 ЗИО прописано је да се предлог за противизвршење доставља извршном повериоцу који може да се о њему изјасни у року од осам дана од дана достављања, али неће трпети никакве штетне последице ако се о предлогу за противизвршење не изјасни, док је пре измена последица његовог пропуштања да се изјасни о предлогу била усвајање предлога за противизвршење (члан 116, став 2 ЗИО пре измена). Ова одредба се иначе у пракси погрешно тумачила, јер сам пропуст извршног повериоца да се изјасни о предлогу за противизвршење, односно да предлог оспори, није довољан за усвајање овог предлога, већ је неопходно да буду испуњени и други законом прописани услови. На то је указао и Привредни апелациони суд: „Да би се одредило противизвршење мора бити испуњен један од таксативно набројаних разлога из члана 115, став 1 ЗИО. Стога следи да уколико није испуњен ниједан од разлога из наведене одредбе, које су императивне природе, то и поред чињенице да се извршни поверилац није изјаснио, суд ће одбити предлог за противизвршење“ (Привредни апелациони суд, Двадесет четврто саветовање привредних судова, Златибор 2016, Питања и одговори, Извршење и обезбеђење, стр.196).

У члану 116 ЗИО, брисан је и став 3 који је прописивао да се благовремено оспорени предлог усваја или одбија у зависности од околности. Ова одредба више није имала никаквог смисла, јер само неоспоревање предлога за проти-

извршење не води његовом усвајању, а формулација према којој се „предлог усваја или одбија у зависности од околности“ је нејасна и непрецизна и није јој место у законском тексту.

Садржина решења о противизвршењу.—Именама у члану 117, став 1 ЗИО отклоњена је грешка па тако суд решењем о противизвршењу истовремено одређује средство и предмет извршења, док је пре измена стајало средство и предлог.

Одлагање извршења

Право извршног повериоца на правни лек када је његов предлог за одлагање одбачен или одбијен.—Именама у члану 120, став 4 ЗИО прописано је да у случају да се решењем одбаци или одбије предлог за одлагање извршења поднет од стране извршног повериоца, правни лек је приговор, док је пре измена само стајало да жалба није дозвољена, док право на изјављивање приговора није изричито било прописано. На овај начин се омогућава извршном повериоцу да изјави правни лек против решења којим је његов предлог за одлагање извршења одбачен или одбијен.

Услови за одлагање на предлог трећег лица.—У члану 123, став 1 ЗИО којим се уређују услови за одлагање извршења на предлог трећег лица, уместо да јавни извршитељ одлаже извршење увек када треће лице своје право доказује правноснажном одлуком, јавном или по закону овереном исправом, што је била императивна формулација пре усвајања законских измена, у смислу да је јавни извршитељ био дужан да у описаној ситуацији одложи извршење, након измена овог члана прописано је да јавни извршитељ под наведеним условима може одложити извршење, чиме се оставља простор јавном извршитељу да своју одлуку донесе ценећи вероватност права трећег лица односно његове изгледе на успех у поступку по приговору, односно у другом поступку за заштиту његових права.

Садржина предлога за одлагање поднетог од стране трећег лица.—Предлог трећег лица за одлагање извршења мора да садржи и његове идентификационе податке, јер у зависности од исхода поступка по предлогу за одлагање треће лице може имати право на накнаду трошкова, али може и бити обавезано на накнаду трошкова (члан 123, став 2 ЗИО). Да би се то решење о трошковима могло извршити у корист трећег лица или на терет трећег лица неопходно је да јавни извршитељ располаже идентификационим подацима о трећем лицу.

Поступак одлучивања о предлогу за одлагање.—У погледу самог одлучивања о предлогу за одлагање извршења, афирмисана је контрадикторност у поступању, па је изменама у члану 124 ЗИО прописано да се предлог извршног дужника за одлагање извршења доставља извршном повериоцу који у року од три дана од дана достављања може дати одговор (став 1), док се предлог трећег лица за одлагање извршења доставља се извршном повериоцу

и извршном дужнику који у року од три дана од дана достављања могу дати одговор (став 2). Достављање предлога за одлагање извршења на одговор је неопходно да би се испитало да ли постоји могућност закључења споразума о одлагању извршења.

Само пропуштање давања одговора на предлог за одлагање не производи никакве штетне последице. Управо за дан пријема одговора, односно истек рока за давање одговора на предлог за одлагање, везује се почетак рока за доношење одлуке о предлогу за одлагање и отправљање те одлуке. Јавни извршитељ је дужан да решење о предлогу за одлагање извршног дужника или трећег лица донесе у року од пет дана од пријема одговора, односно од истека рока за давање одговора и да решење отпрати у року од три радна дана од дана доношења (члан 124, став 3 ЗИО). Против решења којим је одлучено о предлогу за одлагање поднетом од стране извршног дужника или трећег лица може се изјавити приговор (члан 124, став 4 ЗИО), без обзира на то да ли је тим решењем предлог за одлагање извршења одбачен, одбијен или усвојен.

Дејство подношења предлога за одлагање извршења и приговора против решења којим је предлог за одлагање извршења одбачен или одбијен.—Изменама у члану 125 ЗИО прописано је да само подношење предлога за одлагање извршења, као и подношење приговора против решења којим је предлог за одлагање извршења одбачен или одбијен не одлаже извршење. То значи да ће се доносити одлуке и предузимати радње спровођења извршења и када је поднет предлог за одлагање извршења, а о њему још није одлучено. Исто важи и када је предлог за одлагање извршења одбачен или одбијен, па је против решења о одбацивању или одбијању предлога поднет приговор.

Време на које се извршење одлаже.—Трајање одлагања извршења на предлог трећег лица није било одређено у члану 126 ЗИО, па је изменама у том члану, у ставу 2, прописано да се трајање одлагања на предлог трећег лица одређује ценећи околности случаја (нпр. до правноснажног окончања парничног или другог поступка за заштиту права трећег лица).

Обустава извршног поступка

Изменама у члану 129 ЗИО брисан је став 3 јер се, услед измена Закона о стечају, извршни поступак више не обуставља ако је отворен стечај над извршним дужником, већ долази до прекида поступка (члан 93, став 2 Закона о стечају).

Закључење извршног поступка

Изменама у члану 130 ЗИО, брисан је ранији став 2, а додат је нови став којим се уређује правна заштита извршног повериоца у случају да је извршни поступак закључен, а извршни поверилац сматра да није правилно намирен. Тада извршни поверилац може у року од 30 дана од дана достављања

закључка о закључењу предложити наставак поступка, а уколико му је предлог за наставак поступка решењем одбачен или одбијен, може изјавити приговор. Извршни дужник може приговором побијати решење којим је одређено да се поступак наставља.

Пре измена, извршни поверилац је имао право да предложи наставак поступка само када су се као извршни дужници новчане обавезе појављивали Република Србија или организација за социјално осигурање, у ком случају се извршни поступак сматрао закљученим када Народна банка Србије обавести јавног извршитеља да је извршење спроведено у целини.

Новим чланом 130, став 2 ЗИО извршни поверилац има увек право да поднесе предлог за наставак извршног поступка, ако сматра да није правилно, односно у целости намирен, у року од 30 дана од дана достављања закључка о закључењу, без обзира на то против ког извршног дужника је вођен извршни поступак и без обзира на то које средство и предмет извршења је у конкретном случају примењено.

Новчана казна

Изменама у члану 131 ЗИО, додат је став 3 којим је прописано да се новчана казна поред извршном дужнику и органима који учествују у спровођењу извршења може изрећи и сваком другом лицу које омета или спречава спровођење извршења. Пре измена, изрицање казне овим лицима није било могуће, односно било је могуће да се овим лицима изрекне казна у случају непоштовања или вређања суда или јавног извршитеља или странке или другог учесника у поступку (члан 38 ЗИО), међутим ометање и спречавање извршења и непоштовање и вређање суда или јавног извршитеља нису исто, а ако се новчана казна може изрећи казна РГЗ-у, Централном регистру, АПР-у, органу старатељства, не видимо разлог да се новчана казна не може изрећи лицима која ометају и спречавају спровођење извршења. Та могућност је постојала и по одредбама ЗИО 2011 и одредбама ЗИП 2004.

Напомињемо да је чланом 3, став 4 Закона о уређењу судова прописано да је свако дужан да поштује извршну судску одлуку, а чланом 336б, став 1 Кривичног законика прописано је да ко друге позива на отпор или на неизвршење судских одлука или на други начин омета вођење судског поступка, казниће се затвором до три године и новчаном казном.

Ако непосредни држалац непокретности одбија да по налогу јавног извршитеља исту преда купцу у посед, онда се по одредбама ЗИО пре измена, такво лице није могло казнити, јер како тумачи Привредни суд у Београду, одбијање поступања по налогу јавног извршитеља не представља разлог за новчано кажњавање тог лица (Решење Привредног суда у Београду Посл.бр.3 Инк бр.10/2019 од 19.4.2019). Пошто је јасно да то представља спречавање спровођења извршења сада је створен јасан законски основ за кажњавање у тој и у другим ситуацијама у којима било које лице омета или спречава спровођење извршења.

Новчану казну због ометања или спречавања спровођења извршења изриче суд, по сопственој иницијативи, или на предлог извршног повериоца, јавног извршитеља, водећи рачуна о значају радње или пропуштања због којих се изриче казна. Лице којем је изречена новчана казна поучава се у решењу да му се може изрећи нова новчана казна, а извршни дужник да се новчана казна може заменити и казном затвора (члан 131, став 4).

Изменама у члану 132, став 4 ЗИО прописано је да ако се новчана казна замени у меру затвора, на извршење мере затвора примењују се одредбе закона којим се уређује извршење кривичних санкција, осим одредаба о одлагању извршења казне, односно лицу којем је замењена новчана казна у меру затвора не може се одложити извршење те мере.

Однос јавног извршитеља и странака и учесника у извршном поступку

Изменама у члану 138, став 1 ЗИО прописано је да јавни извршитељ изводи своја овлашћења из закона и стара се о томе да се извршни поверилац што брже и повољније намири уз поштовање закона и права извршног дужника и свих учесника у поступку. Пре законских измена било је прописано да се извршни поверилац стара о што бржем и повољнијем намирењу извршног повериоца и о поштовању права извршног дужника. Сада ће јавни извршитељ поред обавезе да води рачуна о намирењу извршног повериоца и правима извршног дужника имати обавезу да се стара и о поштовању права свих учесника у извршном поступку (треће лице, ималац права прече куповине, итд), а начелно постављена дужност је конкретизована у посебним законским одредбама.

Добровољно намирење новчаног потраживања пре покретања извршног поступка

Одредбом члана 138а ЗИО прописан је поступак за добровољно намирење новчаног потраживања пре покретања извршног поступка. Овај поступак се покреће писменим предлогом извршног повериоца, а уз предлог извршни поверилац је дужан да јавном извршитељу достави и извршну или веродостојну исправу којом доказује постојање и доспелост свог потраживања. Међутим, уколико извршни поверилац не достави потребне прилоге, јавни извршитељ не доноси о томе никакву одлуку, него га може позвати да то учини, али се у случају пропуста извршног повериоца никаква одлука не може донети, него се сматра да је извршни поверилац одустао од вођења овог поступка. Извршни поверилац слободно бира којем ће јавном извршитељу поднети предлог за покретање овог поступка, осим ако се ради о поступку за наплату комуналних и сродних потраживања, где се надлежност јавног извршитеља одређује применом члана 393 ЗИО (равномерна расподела).

Јавни извршитељ ће извршном повериоцу наложити да уплати предујам на име трошкова овог поступка у складу са одредбама Јавноизвршитељске тарифе у року од осам дана од дана достављања налога за уплату предујама. Уколико извршни поверилац не уплати предујам у прописаном року сматраће се да је предлог за вођење овог поступка повучен. Опет ни у тој ситуацији јавни извршитељ не доноси никакву одлуку о томе.

Јавни извршитељ позива извршног дужника да добровољно намири новчано потраживање из извршне или веродостојне исправе. Извршни дужник слободно одлучује да ли ће прихватити учествовање у овом поступку. Начин комуникације јавног извршитеља са извршним дужником, али и само спровођење овог поступка није законом детаљније уређено. Оно што је неопходно јесте да јавни извршитељ укаже извршном дужнику на погодности добровољног намирења новчаног потраживања пре покретања извршног поступка, при чему се пре свега мисли на избегавање покретања и вођења извршног поступка, смањивање трошкова и камата, могућност закључења споразума са извршним повериоцем, итд.

Трајање овог поступка је ограничено, он може трајати најдуже 60 дана. Поступак се може окончати закључењем споразума између извршног повериоца и извршног дужника или добровољним потпуним или делимичним намирењем новчаног потраживања из извршне или веродостојне исправе (успешно окончање поступка). У случају да рок од 60 дана безуспешно протекне поступак се сматра окончаним, не постоји могућност продужења овог рока. Опет ни овде се не доноси никаква одлука од стране јавног извршитеља који је спроводио овај поступак.

У случају да потраживање из извршне или веродостојне исправе буде добровољно намирено у целини или делимично, као и у случају закључења споразума између извршног повериоца и извршног дужника, јавни извршитељ има право на накнаду трошкова у складу са Јавноизвршитељском тарифом. У том случају трошкове поступка коначно сноси извршни дужник. У случају да поступак буде безуспешно окончан нема трошкова који падају на терет извршног дужника, а извршни поверилац је предујам платио као услов за вођење овог поступка. У случају да извршни дужник коначно сноси трошкове овог поступка и одбија добровољно да их плати, јавни извршитељ би морао да на основу фактуре као веродостојне исправе поднесе предлог за извршење против извршног дужника (Бодирога, *Коментар Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу*, Параграф, Београд 2019, коментар уз члан 138а).

Покретање поступка за добровољно намирење новчаног потраживања није услов за покретање извршног поступка, тј. не може се предлог за извршење одбацити зато што претходно није вођен овај поступак. Када су у питању материјалноправна дејства, треба напоменути да само покретање поступка за добровољно намирење новчаног потраживања пре покретања извршног поступка има за последицу застој застарелости у трајању од 60 дана. Осим законских одредаба преостаје да се овај поступак детаљније уреди правилником који ће донети министар надлежан за правосуђе.

На крају да напоменемо да се овај поступак не може спроводити против извршног дужника из члана 300, став 2,3 и 4 овог закона. Извршни поверилац је дужан да о намери подношења предлога за извршење против извршног дужника из члана 300, став 2,3 и 4 овог закона о томе обавести Министарство финансија најкасније 30 дана пре подношења предлога за извршење. Како тих 30 дана представља додатни рок за добровољно извршење обавезе, то не би имало никаквог смисла спроводити поступак за добровољно намирење новчаног потраживања пре покретања извршног поступка против наведених извршних дужника.

И у овом поступку јавни извршитељ је дужан да поступа непристрасно, односно да се изузме уколико постоје разлози који доводе у сумњу његову непристрасност. Јавни извршитељ који је спроводио поступак добровољног намирења новчаног потраживања пре покретања извршног поступка, не може спроводити поступак принудног извршења између истих странака уколико до тога дође, јер би чињеница да је поступао у поступку добровољног намирења новчаног потраживања представљала основ за његово искључење. То важи и у поступку за намирење новчаних потраживања из комуналних услуга и сродних делатности. Јавни извршитељ који је спроводио поступак добровољног намирења овог потраживања и чија је надлежност била одређена применом члана 393 ЗИО, не би могао између истих странака да спроводи поступак принудног извршења, већ би извршни поверилац морао поново да се обрати Комори јавних извршитеља ради одређивања поступајућег јавног извршитеља, у складу са чланом 393 ЗИО, а применом критеријума равномерне расподеле.

Време спровођења извршења

Изменама члана 141, став 1 ЗИО прописано да се извршење спроводи сваког радног дана од 7 до 22 часа, уместо сваког дана како је било пре измена. Изменама у ставу 3 истог члана прописано је да Организација за принудну наплату спроводи извршење на новчаним средствима извршног дужника сваког радног дана од 9 до 18,30 часова (усклађивање са прописима НБС).

Поступање при спровођењу извршења

Додавањем става 5 у члану 142 ЗИО дато је овлашћење јавном извршитељу да може да одлучи да се радња спровођења извршења тонски или оптички снима. Тонски, односно оптички снимак је саставни део записника о предузетој радњи. Ова одредба ће свакако олакшати јавним извршитељима вођење записника о спровођењу извршења, а у интересу је и правне сигурности, у случају да се постави питање законитости и правилности радњи спровођења извршења. Осим тога, сада у пракси спровођење извршења снимају лица која нису ни странке ни учесници у извршном поступку, па је оправдано дозволити јавном извршитељу као органу који спроводи извршење да снима радње спровођења

извршења. Тонски и оптички снимак предузетих радњи спровођења извршења је сасвим сигурно поузданији доказ од класичног записника који је тешко водити на терену на којем се јавни извршитељу суочавају са свакодневним ометањем спровођења извршења. Напомињемо и да је одредбама ЗПП који је ступио на снагу још 1. фебруара 2012. године, предвиђена могућност тонског или оптичког снимања рочишта (члан 119, став 1 ЗПП).

Захтев за пружање полицијске помоћи

У члану 143, став 1 ЗИО речи „пет дана“ замењене су речима „пет радних“ дана, јер се по Закону о полицији (члан 54, став 1) помоћ при спровођењу извршења може захтевати најкасније пет радних дана пре извршења радње. Овде напомињемо да је Министарство унутрашњих послова донело Правилник којим се уређују трошкови ангажовања ресурса Министарства у поступцима извршења и обезбеђења. Правилник је објављен у Сл. гласнику РС, бр. 51/2019.

Захтев за отклањање неправилности у спровођењу извршења

Измењен је и члан 148 ЗИО којим се уређује захтев за отклањање неправилности који свакако представља специфично правно средство које се у извршном поступку углавном злоупотребљава у циљу спречавања законитог и правилног вођења извршног поступка. Оно је у пракси коришћено ради побијања одлука суда и јавног извршитеља које се иначе могу побијати жалбама и приговорима, уз понављање разлога који су изнети у жалбама и приговорима, а користило се и за побијање решења о извршењу.

Колико је у пракси еволуирала злоупотреба овог правног средстава довољно говори поступање појединих судова. У пракси привредних судова постављена су следећа питања: 1) Да ли се захтев за отклањање неправилности може поднети и против незаконите и неправилне одлуке или само против одлуке донете у фази спровођења извршења, све сходно члану 149, став 1 ЗИО? 2) Да ли се може (по старом и по новом ЗИО) захтевати отклањање неправилности у другостепеном поступку у односу на састав већа? (Видети Билтен судске праксе привредних судова 4/2018, Извршење и обезбеђење, 7. и 8. питање, стр. 102–104). Постављена питања довољно говоре да се према тумачењима појединих судија захтевом за отклањање неправилности могу побијати не само одлуке првостепеног суда и јавног извршитеља, него чак и одлуке другостепеног суда?! Због свега наведеног било је неопходно законским изменама сузити простор за злоупотребу овог правног средства.

Ово правно средство могу користити странка и учесник у поступку. Странка и учесник у поступку могу захтевати да се отклоне неправилности које су настале у току и поводом спровођења извршења у року од осам дана од дана

учињене неправилности. ЗИО сада не дефинише у чему се те неправилности могу састојати, и то се цени према околностима конкретног случаја (нпр. неправилна предузета радња, односно непредузета радња, итд). Уколико га подноси учесник, захтев за отклањање неправилности који је поднет од стране учесника у поступку мора да садржи његове идентификационе податке из члана 30 овог закона, због могуће обавезе сношења трошкова изазваних подношењем овог захтева или остваривања права на накнаду трошкова.

Искључено је подношење захтева за отклањање неправилности против решења суда и јавног извршитеља, а против закључка може у случајевима из члана 66, 67 и 193 Закона. Дакле неправилност у спровођењу извршења не може се састојати у доношењу решења, односно решења се не могу побијати захтевом за отклањање неправилности, а када је реч о закључцима то је могуће само у три ситуације (чланови 66,67 и 193 ЗИО). Рок за подношење захтева за отклањање неправилности против закључка износи осам дана од дана достављања закључка странци или учеснику у поступку. Захтев се подноси суду или јавном извршитељу, зависно од тога ко спроводи извршење, а он је дужан да о њему одлучи у року од осам дана (пре измена је било пет) и не одлаже извршење. О захтеву за отклањање неправилности одлучује се решењем. Против решења којим је усвојен захтев за отклањање неправилности може се изјавити жалба (то произлази из члана 24, став 1 и 2 ЗИО), док против решења којим је захтев одбачен или одбијен, дозвољен је приговор (члан 148, став 7 ЗИО).

Брисана је законска одредба према којој странка или учесник има право да изјави приговор, уколико о захтеву не буде одлучено у прописаном року. Пошто о захтеву углавном одлучује јавни извршитељ јер је он надлежан за спровођење већине средстава извршења, ако он не одлучи о захтеву за отклањање неправилности у законом прописаном року није за очекивати да ће о том захтеву брже одлучити суд који је неажурнији и неефикаснији у поступању од јавног извршитеља.

Измењена је и садржина одлуке којом се усваја захтев за отклањање неправилности. Наиме, кад је захтев за отклањање неправилности основан, суд, односно јавни извршитељ ће решењем утврдити, а ако је то могуће отклонити, односно наложити отклањање неправилности учињених у току и поводом спровођења извршења (члан 149, став 1 ЗИО), док је ранији став 2 истог члана брисан. Остала је обавеза и суда и јавног извршитеља да обавесте Министарство и Комору јавних извршитеља уколико је утврђено да је јавни извршитељ учинио неправилност у спровођењу извршења.

У парничном поступку који би ради накнаде штете евентуално био покренут против јавног извршитеља, одлука извршног суда којом је усвојен захтев за отклањање неправилности не везује суд у парничном поступку, јер је у члану 193 ЗИО брисана одредба којом је било прописано да одлука суда којом је усвојен захтев за отклањање неправилности има дејство основа за накнаду штете.

Извршење на непокретности ради намирења новчаног потраживања

Одређивање извршења другим средствима и другим предметима или на другој непокретности.—Једна од најважнијих измена тиче се додавања члана 151а ЗИО којим се, у циљу заштите начела сразмере налаже јавном извршитељу да по службеној дужности или на предлог странке, након што је уписана забележба решења о извршењу, одреди да се извршење спроведе на другој непокретности или другим средством и предметом извршења, ако постоји очигледна несразмера између висине потраживања извршног повериоца и вредности непокретности коју је извршни поверилац предложио у предлогу за извршење, а друга непокретност, односно друго средство и предмет извршења су довољни за намирење потраживања извршног повериоца у разумном року (став 1). У том случају забележба решења о извршењу на непокретности остаје уписана у катастру непокретности све док потраживање извршног повериоца не буде у целости намирено, и тиме право извршног повериоца на намирење и редослед намирења остаје обезбеђен (став 2).

Да би могло доћи до примене члана 151а ЗИО потребно је да кумулативно буде испуњено неколико услова. Први услов јесте да је уписана забележба решења о извршењу на непокретности у својини извршног дужника. Други услов јесте да постоји друго средство и предмет извршења, за које је јавни извршитељ сазнао по службеној дужности или на предлог странке. Трећи услов јесте да се другим средством и предметом извршења извршни поверилац може намирити у разумном року. Тек ако су испуњени сви наведени услови јавни извршитељ ће одредити да се извршење спроведе другим средством и предметом извршења, али ће забележба решења о извршењу на непокретности остати уписана у катастру непокретности све док потраживање извршног повериоца не буде у целости намирено. Чланом 151а ЗИО није прописано до ког процесног стадијума се најкасније може предложити и одредити друго средство и предмет извршења. Сматрамо да би крајњи тренутак требало да буде доношење закључка о продаји непокретности, јер се овај закључак доноси тек по правноснажности решења о извршењу.

Приликом примене члана 151а ЗИО јавни извршитељ води рачуна о томе да се извршење спроводи на начин који је за извршног дужника најмање неповољан (члан 56 ЗИО).

Доказ о својини извршног дужника.—Према члану 152, став 2 ЗИО у ситуацији када је као власник непокретности уписано друго лице, а не извршни дужник, извршни поверилац подноси уз предлог за извршење исправу подобну да се изврши упис права својине извршног дужника. Према новом ставу 3 у члану 152 тада ће суд донети решење о извршењу којим ће истовремено налажити да се у катастар непокретности упише право својине у корист извршног дужника (уместо да се чека упис права својине на захтев суда, па тек онда да се доноси решење о извршењу како је било пре измена, а што је доводило до проблема и злоупотреба у пракси). Правило из става 3 сходно се примењује и

на закључак јавног извршитеља.

То значи да суд треба да оцени да ли је исправа коју је извршни поверилац поднео уз предлог за извршење подобна да би се на основу ње могло уписати право својине у корист извршног дужника, па ако јесте, суд ће донети решење о извршењу и тим решењем истовремено наложити да се у катастар упише право својине у корист извршног дужника. Исто важи и за јавног извршитеља када он својим закључком одређује спровођење извршења на предметној непокретности.

Ново законско решење је у интересу ефикасног поступања, а како се непокретност не може продавати пре правноснажности решења о извршењу, то значи да нема опасности од штетних последица тога што је истим решењем и одређено извршење и наложен упис права својине у корист извршног дужника.

Извршење кад се после стицања заложног права промени власник непокретности.– Измењен је и члан 153 ЗИО тако да гласи: „Ако се после стицања заложног права на непокретности промени власник непокретности, заложни поверилац назначавачу у предлогу за извршење новог власника непокретности, као извршног дужника (став 1). Извршење по одредбама овог члана може се спровести само на непокретности на којој постоји заложно право (став 2).” Наведена измена је вишеструко значајна јер се пре измена као извршни дужник морао означити залогодавац који више није власник непокретности и незаинтересован је за извршни поступак који се води. Означавањем новог власника као извршног дужника, боље се штити његов процесноправни положај. Исто тако прецизирано је да се по одредбама овог члана може одредити извршење само на заложеној непокретности, јер су се у пракси могла видети решења о извршењу донета применом члана 153 ЗИО на целокупној имовини. Изменама у члану 153 ЗИО решава се и проблем везан за примену члана 197, став 4 ЗИО којим је прописано да се вишак, који преостане након што се из продајне цене намире сва лица која по закону имају право на намирење, предаје извршном дужнику. Сада пошто ће се као извршни дужник означавати нови власник непокретности, неће бити проблема у примени ове одредбе, док је раније био проблем када се као извршни дужник означавао залогодавац који није био власник непокретности.

Примена фикције 72 часа.– Изменама у члану 155 ЗИО ојачано је правило према којем се, уколико орган који води катастар непокретности не изврши упис забележбе, сматра да је забележба уписана истеком 72 часа од пријема захтева, и то тако што је додат нови став 3 који прописује да орган који води катастар непокретности након протекла овог рока не може више одлучивати о захтеву за упис забележбе. То значи да након протекла рока од 72 часа орган који води катастар непокретности не може донети решење којим се одбацује или одбија захтева за упис забележбе решења о извршењу. Додат је и нови став 6 који гласи: „Одредбе других закона којима се прописује одступање од правила прописаног ставом 2 овог члана не производе правно дејство.” Тиме се спречава штетно дејство појединих одредаба посебних закона којима се де-рогира примена фикције 72 часа.

Промена власника непокретности током извршног поступка.– Изменама у члану 156, став 2 ЗИО прописано је да у случају да у току извршног поступка дође до било какве промене власника предметне непокретности, спровођење извршења ће се наставити на предметној непокретности, а нови власник је дужан да трпи намирење. У том случају, према новом ставу 3 овог члана јавни извршитељ доноси закључак о настављању извршног поступка против новог власника и за то више није потребан предлог извршног повериоца. У пракси се дешавају злоупотребе које најчешће подразумевају да треће лице повезано са извршним дужником након што је започет извршни поступак, подноси тужбу за утврђење права својине на предметној непокретности, а онда извршни дужник признаје такав тужбени захтев, па суд доноси пресуду на основу признања којом утврђује да је треће лице власник непокретности на којој се спроводи извршење, а све у циљу да се осујети право извршног повериоца на намирење. Судови у парничном поступку уместо да не дозволе доношење оваквих пресуда с позивом на члан 3, став 3 ЗПП, усвајају тужбене захтеве доносећи пресуде на основу признања (нпр. пресуда Првог основног суда у Београду П.32029/16 од 4.3.2018.године). Уколико се у описаној ситуацији из члана 156 ЗИО продајом непокретности не намири потраживање извршног повериоца, за намирење преосталог дела потраживања извршни поступак ће се наставити према извршном дужнику из решења о извршењу.

Закуп непокретности.– Изменама у члану 161 ЗИО уређена је судбина уговора о закупу непокретности која није уписана у катастар непокретности, након продаје те непокретности у извршном поступку. У том случају закуп престаје продајом непокретности, осим ако је уговор о закупу закључен у писаној форми и на којем су потписи уговарача оверени у складу са законом, пре доношења најстаријег решења о извршењу.

Разгледање непокретности.– Изменом члана 163 ЗИО регулисано је поступање у случају да извршни дужник није присутан или онемогућава разгледање, тада јавни извршитељ може отворити закључану просторију у присуству два сведока, а може се затражити и помоћ полиције ако је то неопходно.

Обустава извршног поступка због недостатка покрића.– Изменама у члану 168 ЗИО ова одредба добила је свој прави смисао. Наиме, њоме је признато право лица које по редоследу намирења из продајне цене непокретности долази пре извршног повериоца да тражи обуставу извршења ако процењена вредност непокретности не покрива његово потраживање (пре измена је стајало потраживање извршног повериоца). То лице има право да предложи обуставу извршења у року од осам дана од дана достављања закључка о продаји, а не закључка о утврђивању вредности непокретности како је стајало пре измена, јер се том лицу закључак о утврђивању вредности непокретности ни не доставља.

Ко не може бити купац непокретности.– Изменама члана 169 ЗИО прописано је која лица не могу купити непокретност у извршном поступку. Према ставу 1 купац непокретности, ни на јавном надметању, ни непосредном погодбом, не може бити извршни дужник. Осим тога купац непокретности не може бити ни јавни извршитељ, заменик јавног извршитеља, помоћник јавног извр-

шитеља или друго лице које је запослено код јавног извршитеља, независно од тога да ли поступа у конкретном извршном поступку, нити лице које је њихов крвни сродник у правој линији, а у побочној линији до четвртог степена сродства, супружник, ванбрачни партнер, тазбински сродник до другог степена, старатељ, штићеник, усвојитељ, усвојеник, хранитељ или храњеник. Купац непокретности не може бити ни свако друго лице које службено учествује у конкретном извршном поступку. Купац непокретности не може бити ни лице запослено у министарству као администратор портала електронског јавног надметања, нити лице које је његов крвни сродник у правој линији, а у побочној линији до четвртог степена сродства, супружник, ванбрачни партнер, тазбински сродник до другог степена, старатељ, штићеник, усвојитељ, усвојеник, хранитељ или храњеник. У закључку о продаји непокретности јавни извршитељ је дужан да упозори на забрану прописану овим чланом. На овакав начин спречава се да судије, јавни извршитељи, запослени у Министарству правде који раде на порталу електронског јавног надметању, као и лица која су с њима у сродству, брачној или ванбрачној вези или у пословном односу, купују непокретности у извршном поступку. Тако се штити интегритет поступка и сузбија корупција. У пракси се дешавало да се као купци непокретности појављују лица која су повезана са судијама и јавним извршитељима, што је имало негативног одјека у јавности и стварало сумњу у законитост и правилност поступка. Јавни извршитељ је испунио своју дужност из члана 169 ЗИО ако у закључку о продаји упозори на ову забрану.

Напомињено да су као купци непокретности искључени јавни извршитељи, заменици, помоћници, лица запослена у канцеларијама јавних извршитеља, те лица која су с њима повезана по основу крвног сродства, тазбинског сродства, брачне везе, ванбрачне везе, усвојења, старатељства, храњеништва итд. С друге стране, судије су искључене као могући купци, али нису искључени њихови крвни сродници, брачни другови, ванбрачни партнери, тазбински сродници, усвојеници, усвојитељи, штићеници, итд. Законодавац је у погледу ове забране морао на једнак начин да третира и судије и јавне извршитеље, односно лица која су с њима повезана.

Забрана из члана 169 ЗИО неће се примењивати, уколико неко од лица које је обухваћено забраном има право да купи непокретност која је предмет извршења, а то право му је признато посебним законом. На пример, ако се извршење спроводи продајом непокретности у сусвојини и продаје се сувласнички део извршног дужника (члан 154, став 1 ЗИО), а други сувласник је јавни извршитељ, заменик јавног извршитеља, помоћник јавног извршитеља или неко друго лице из члана 169 ЗИО, тада то лице има законско право прече куповине, у складу са одредбама Закона о промету непокретности (члан 5), па се забрана из члана 169 ЗИО неће примењивати у том случају.

Право прече куповине.—Изменама у члану 170 ЗИО прецизирано је у ком року се ималац законског или уговорног права прече куповине може користити тим правом када се непокретност продаје на електронском јавном надметању. У том случају ималац законског и уговорног права прече куповине из става 1 и

2 овог члана има првенство над најповољнијим понудиоцем, ако у року од три дана од дана достављања извештаја о електронској продаји изјави да купује непокретност под истим условима као најповољнији понудилац (члан 170, став 5 ЗИО).

Уколико се непокретност продаје на усменом јавном надметању, ималац права преча куповине да би се користио својим правом мора бити присутан на јавном надметању, јер се од њега тражи да одмах по закључењу јавног надметања, односно по објављивању који је понудилац најповољнији, а пре доношења закључка о додељивању (дакле без остављања додатног рока), да се изјасни да купује непокретност под истим условима. Осим тога, ималац права прече куповина уплаћује јемство, као и друга лица (члан 170, став 4 ЗИО). Другачије је када се непокретност продаје путем непосредне погодбе. Тада се имаоцу права прече куповине оставља додатни рок од осам дана да се писмено изјасни да ли намерава да се користи својим правом, под условима из закључка о додељивању непокретности непосредном погодбом (члан 170, став 3 ЗИО).

Електронско јавно надметање. – Чланом 171а ЗИО уведена је могућност организације продаје непокретности на електронском јавном надметању. О томе одлучује јавни извршитељ закључком. Он ту одлуку може донети по службеној дужности или на предлог странке. Осим појединих законских одредаба, електронско јавно надметање се ближе уређује правилником министра. Може се организовати почев од 1.3.2020.године, док је од 1.9.2020.године то обавезан облик јавног надметања. У периоду од 1.3.2020. до 31.8.2020.године јавни извршитељ је тај који доноси одлуку да ли ће се непокретност продавати на усменом или на електронском јавном надметању, а одлука о томе зависиће од могућности постизања најповољније цене, те потребе да се што ширем кругу лица омогући да на том јавном надметању учествују. Уколико, примера ради, велики број заинтересованих учесника нема техничких могућности да учествује на електронском јавном надметању, онда би организација електронског јавног надметања значила несразмерно органичење права тих лица да купе непокретност и у тој ситуацији боље је организовати усмено јавно надметање.

Садржина закључка о продаји непокретности на јавном надметању. – Изменама у члану 173 ЗИО додати су поједини обавезни елементи у закључку о продаји. То је на првом месту упозорење на забрану прописану чланом 169 овог закона, док у случају продаје непокретности на електронском јавном надметању закључак о продаји садржи и посебну напомену да ће се продаја спровести преко портала електронске продаје, као и лицитациони корак одређен у проценту од почетне цене не вишем од 10%. У случају да се непокретност продаје путем електронског јавног надметања закључак о продаји мора садржати и елементе прописане правилником из члана 171а, став 2 овог закона. Прецизиран је рок за уплату јемства, оно се мора уплатити најкасније два дана пре одржавања јавног надметања, иначе ће се лицу ускратити учествовање на јавном надметању.

Објављивање и достављање закључка о продаји непокретности на јавном надметању. – Изменама у члану 174 ЗИО прописано је да се закључак

о продаји објављује на електронској огласној табли Коморе (став 1). У случају продаје непокретности на електронском јавном надметању закључак о продаји објављује се и на порталу електронске продаје. Прецизирано је да се закључак о продаји може објавити и у средствима јавног информисања (уместо обавештења како је стајало пре измена). Прецизиран је круг лица којима се доставља закључак о продаји. Закључак о продаји непокретности на јавном надметању доставља се странкама, заложним повериоцима, учесницима у поступку, имаоцу уговорног и законског права прече куповине које је уписано у катастар непокретности. Најзначајнија измена се огледа у томе што се закључак о продаји доставља само оним имаоцима права прече куповине чије је право уписано у катастар непокретности и то се односи и на законско и на уговорно право прече куповине.

Полагање јемства за учешће на јавном надметању.– Изменама у члану 175, став 1 ЗИО још једном је прецизирано да се јемство мора уплатити најкасније два дана пре одржавања јавног надметања. Ставом 2 повећана је висина јемства са 10% на 15% процењене вредности непокретности. Прописано је да када се непокретност продаје на електронском јавном надметању јемство се уплаћује на рачун прописан за уплату јавних прихода који не подлеже блокади, у складу са правилником који уређује поступак електронске продаје (нови став 4). Уплата јемства на посебан рачун за уплату јавних прихода уведена је ради заштите интегритета поступка јавног надметања, међутим у пракси може доћи до пролонгирања самог тока поступка и повећања његових трошкова, због поступања са јемствима након што је електронско јавно надметање окончано. У тој ситуацији поставља се питање поступања са јемствима која треба одузети и са јемствима која се враћају, односно да ли ће то спроводити Министарство правде по налозима јавног извршитеља или ће то радити сам јавни извршитељ, пошто му Министарство правде пренесе сва уплаћена јемства.

Јавно надметање са једним понудиоцем.– Ситуација прописана чланом 176 ЗИО подразумева да се на јавном надметању појави само један понудилац, у том случају јавно надметање се одржава, а изменама ЗИО прописано је да исто правило важи и код продаје непокретности на електронском јавном надметању. У описаној ситуацији постоји могућност да се јавно надметање одложи на предлог извршног повериоца који се подноси пре објављивања јавног надметања (члан 176, став 2 ЗИО), али се поставља питање на који начин ће извршни поверилац користити то своје право у случају продаје непокретности на електронском јавном надметању.

Прво и друго јавно надметање.– Изменама у члану 177 ЗИО прописано је рачунање рокова за одржавање првог и другог јавног надметања, њихов почетак се везује за дан објављивања закључка о продаји на електронској огласној табли Коморе, док ако се непокретност продаје на електронском јавном надметању, рок из става 2 овог члана рачуна се од дана објављивања закључка на порталу електронске продаје. Чланом 177, став 4 ЗИО прописано је да ако непокретност није продата на првом јавном надметању јавни извршитељ утврђује да оно није успело и на лицу места заказује друго јавно надметање, али се ова одредба не може дословно применити („на лицу места“) у случају

продаје не електронском јавном надметању.

Ток јавног надметања.– Изменама у члану 179 ЗИО битно је измењен ток јавног надметања. Јавни извршитељ саопштава почетну цену, и он руководи јавним надметањем. Понудиоци више не могу сами стављати понуде и то без икаквог ограничења, него ако најмање један учесник прихвати почетну цену, јавни извршитељ објављује следећу цену која је виша и то највише за 10% од почетне цене (враћен је лицитациони корак). Овај поступак се понавља све док последња објављена цена остане неприхваћена, након чега се јавно надметање закључује. Ток јавног надметања у случају електронске продаје ближе се уређује правилником из члана 171а, став 2 овог закона.

Закључак о додељивању непокретности.– Изменама у члану 180 ЗИО прецизирано је ко се сматра најповољнијим понудиоцем у случају да два или више учесника понуде највишу објављену цену. У таквој ситуацији најповољнији понудилац је онај који је ту цену први понудио. У случају продаје непокретности на електронском јавном надметању јавни извршитељ по пријему извештаја о електронској продаји поступа на начин предвиђен ставом 1 овог члана. Изменама у члану 181 ЗИО прописано је да се закључак о додељивању објављује на електронској огласној табли Коморе.

Враћање и задржавање положеног јемства код јавног надметања.– Изменама у члану 182, став 2 ЗИО прописано је да се из јемства понудиоца који није платио понуђену цену намирају трошкови јавног надметања и разлика између цене коју је он понудио и плаћене цене, а ако након тога преостане вишак, уплатиће се на рачун буџета Републике Србије. Измењеним ставом 3 члана 182 ЗИО прописано је да ако прва три понудиоца не плате понуђену цену у року, из њиховог јемства намирају се трошкови првог и другог јавног надметања, односно непосредне погодбе и разлика у цени постигнутој на првом и другом јавном надметању, односно разлика у цени која је постигнута на другом јавном надметању и цени која је постигнута у поступку продаје путем непосредне погодбе, а ако након тога преостане вишак, уплатиће се на рачун буџета Републике Србије. Обавезно се одузима јемство сваком оном учеснику који не понуди ни почетну цену, као и учеснику који одустане од јавног надметања (члан 182, став 4 ЗИО). У том случају поступиће се на начин прописан ставовима 2 и 3 овог члана.

Неуспех јавног надметања.– Измењеним чланом 183, став 1 ЗИО прописано је да јавно надметање није успело ако нема понудилаца или ако ниједан понудилац не прихвати продајну цену која је једнака почетној цени.

Јемство у случају продаје непокретности непосредном погодбом.– Изменама у члану 185, став 3 ЗИО предвиђено је повећање јемства и у случају продаје непосредном погодбом са 1/10 процењене вредности на 15% процењене вредности.

Споразум странака о продаји непокретности непосредном погодбом.– Изменама у члану 186, став 1 ЗИО брисан је најранији тренутак у којем се странке могу договорити о продаји непокретности путем непосредне погодбе,

па сада само постоји најкаснији тренутак, а то је до доношења закључка о додељивању непокретности после јавног надметања или до доношења закључка којим се утврђује да друго јавно надметање није успело. Тиме се проширују могућности за споразум странака о продаји непосредном погодбом и престаје се са бесмисленом праксом која је подразумевала да због тога што је као најранији тренутак за закључење овог споразума одредбама члана 186, став 1 ЗИО (пре измена) био предвиђен дан објављивања закључка о продаји непокретности на јавном надметању, да је неопходно да се прво објави закључак о продаји да би странке могле да закључе споразум о продаји непосредном погодбом.

Сам концепт непосредне погодбе је другачије дефинисан. У пракси су се искристалисала два начина поступања у случају продаје непокретности непосредном погодбом. Поједини јавни извршитељи су фактички понављали јавно надметање тиме што су својим закључцима прописивали рок за слање понуда, па након истека тог рока отварају понуде и проглашавали најбољег понудиоца, с којим је потом закључиван уговор о продаји. Други јавни извршитељи су у својим закључцима прописивали да онај ко први постигне договор с извршним повериоцем и извршним дужником, треба да о томе обавести јавног извршитеља и да ће се с њим закључити уговор о продаји. Различита примена овог института би требало да буде превазиђена законским изменама, јер се сада већ у споразуму о продаји непосредном погодбом мора одредити ко ће бити купац непокретности.

Изменама у члану 186, став 3 ЗИО прописана је садржина споразума о продаји непосредном погодбом. Он мора да садржи рок за закључење уговора о продаји непокретности, ко ће бити купац непокретности и продајну цену, која сада може бити нижа од 70% процењене вредности (члан 186, став 3 ЗИО). То ограничење у погледу продајне цене је брисано, али се сада тражи да заложни поверилац чије је право уписано пре доношења најстаријег решења о извршењу да сагласност на споразум о продаји непосредном погодбом. Заложни поверилац чије је право уписано пре доношења најстаријег решења о извршењу мора дати свој пристанак у писаној форми на услове из споразума у року од осам дана од дана достављања (члан 186, став 4 ЗИО). У случају да се заложни поверилац не изјасни у року од осам дана од дана достављања споразума, сматра се да је дао пристанак на споразум, о чему ће га јавни извршитељ поучити приликом достављања споразума (члан 186, став 5 ЗИО). Сагласност заложног повериоца чије је право уписано пре најстаријег решења о извршењу се тражи без обзира на то колика је висина његовог потраживања.

Закључак о продаји непокретности непосредном погодбом. – Изменама у члану 187 прописана је садржина закључка о продаји непокретности непосредном погодбом. Њиме се одређују купац, рок за закључење уговора (најдуже 20 дана од дана објављивања закључка о продаји непосредном погодбом), цена и рок за плаћање продајне цене (најдуже 15 дана од дана доношења закључка о додељивању непокретности). Брисана је одредба ранијег става 1 којом је било прописано да се на садржину, објављивање и достављање овог

закључка сходно примењују одредбе о закључку о продаји непокретности на јавном надметању, јер је садржина овог закључка сада другачије дефинисана. У погледу достављања, он се свакако мора доставити лицима из члана 174, став 4 ЗИО. Када је реч објављивању, интенција законодавца била је да се овај закључак не објављује, пошто је самим закључком о продаји непосредном погодбом већ одређено ко ће бити купац непокретности, па објављивање овог закључка не би остварило своју сврху. Међутим, у ставу 2 члана 187 остало је прописано да рок за закључење уговора о продаји непосредном погодбом износи најдуже 20 дана од дана објављивања закључка о продаји непосредном погодбом. Пошто је у питању продаја непосредном погодбом по споразуму странака, сматрамо да се странке могу споразумети да се закључак о продаји непосредном погодбом не објављује.

Код продаје непокретности непосредном погодбом по избору извршног повериоца у члану 189, став 1 ЗИО, брисана је одредба према којој се на садржину, објављивање и достављање закључка о продаји непосредном погодбом сходно примењују одредбе о закључку о продаји непокретности на јавном надметању, али је ту измењен и став који регулише рачунање рока за закључење уговора о продаји непосредном погодбом и тај рок се рачуна од дана доношења закључка о продаји непосредном погодбом.

Измена споразума странака о продаји непокретности непосредном погодбом.– Изменама у члану 188 ЗИО, прописано је да у случају да не дође до закључења уговора о продаји странке могу у наредна три дана да измене споразум и продуже рок за закључење уговора, а нова цена сада може бити нижа од 50% процењене вредности (то ограничење у погледу продајне цене је укинута). За измену овог споразума тражи се сагласност заложног повериоца чије је заложно право уписано пре доношења најстаријег решења о извршењу, на исти начин као и код закључења првобитног споразума о продаји непосредном погодбом (члан 186, став 4 и 5 ЗИО).

Ако дође до закључења новог споразума који испуњава услове за пуноважност јавни извршитељ одмах доноси нови закључак о продаји непокретности непосредном погодбом по споразуму странака којим се, поред осталог, предвиђа да уговор може да се закључи у року не дужем од десет дана од дана објављивања новог закључка, а да рок за плаћање продајне цене не може бити дужи од десет дана од дана доношења закључка о додељивању непокретности (члан 188, став 3 ЗИО). Странка може да одустане од споразума у писменој форми, а може се десити да странке не измене споразум у року или да уговор не буде закључен у року или да продајна цена не буде плаћена у року, у којем случају јавни извршитељ утврђује да непокретност није продата непосредном погодбом по споразуму странака и наставља извршни поступак у стању у ком се налазио кад су се странке споразумеле о продаји непосредном погодбом (члан 188, став 4 ЗИО).

Продаја непокретности путем непосредне погодбе по избору извршног повериоца.– Изменама члана 189 ЗИО прописан је поступак у случају продаје непокретности непосредном погодбом по избору извршног повериоца.

Тада се закључак о продаји непокретности непосредном погодбом по избору извршног повериоца доноси одмах пошто извршни поверилац изабере такво намирење. Прописана је и обавезна садржина закључка о продаји непосредном погодбом по избору извршног повериоца. Закључком се одређују рок за закључење уговора о продаји (најдуже 30 дана од дана доношења закључка о продаји непосредном погодбом по избору извршног повериоца) и рок за плаћање продајне цене (најдуже 15 дана од дана доношења закључка о додељивању непокретности). Овај закључак се не објављује, па се самим тим рок за закључење уговора о продаји рачуна од дана доношења овог закључка, а не од дана објављивања. Сам уговор о продаји закључује се са лицем које је потписало споразум са извршним повериоцем о цени и року за плаћање цене и о томе обавестило јавног извршитеља (члан 189, став 3 ЗИО).

Намирење извршног повериоца преносом права својине на непокретности.– Изменама у члану 190, став 2 ЗИО прописано је да у случају да уговор о продаји непосредном погодбом по избору извршног повериоца не буде закључен у року који је одређен закључком о продаји или цена не буде плаћена у року, извршни поверилац има избор између намирења преносом права својине или да предложи друго средство и предмет извршења (осим ако се извршење спроводи на основу заложне изјаве или уговора о хипотеци, јер се тада извршење може спроводити само на заложеној непокретности). Пропуштање овог рока има за последицу обуставу извршног поступка.

Закључак о предаји непокретности.– Изменама у члану 193 ЗИО нормирано је да купац стиче право својине на непокретности даном доношења закључка о предаји. Јавни извршитељ који у извршном поступку врши поверена јавна овлашћења представља гарант пуноважности купчевог права својине. Слично је и у упоредном праву. На пример, у немачком праву купац стиче право својине на непокретности на основу одлуке о додељивању, као акта јавне власти, у складу са чланом 90 §1 Закона о принудној продаји. Према ставу правне теорије ради се о оригинарном начину стицања права својине од стране купца, који своје право не изводи из права својине извршног дужника.

Закључак о предаји је вишеструко значајан. Он садржи налог непосредном држаоцу непокретности да у одређеном року преда купцу државину непокретности, време када купац стиче државину на непокретности, утврђење да су се угасила заложна права, стварне службености и стварни терети који се гасе продајом непокретности, налог да се стицање својине купца на непокретности упише у катастар непокретности, као и налог да се из катастра непокретности бришу права и терети који су се угасили куповином или које купац није преузео.

Када је у питању рок у којем је непосредни држалац дужан да по налогу јавног извршитеља преда непокретност купцу, он није одређен чланом 193, став 3 ЗИО, па овде упућујемо на одредбу члана 15, став 3 ЗИО према којем рок у коме су странке и друга лица дужни да по налогу суда или јавног извршитеља предузму радњу не може бити дужи од осам дана, ако овим законом није одређен друкчији рок. Уколико непосредни држалац то не уради, онда се доноси закључак о испражњењу и предаји непокретности који се спроводи пре-

ма одредбама ЗИО којима се регулише поступак испражњења и предаје непокретности (чл.354–358). Тај закључак о испражњењу уподобљава се решењу о извршењу, чијем се спровођењу не може приступити пре истека рока од 30 дана од дана достављања.

Закључак о предаји може се побијати захтевом за отклањање неправилности, али се у том захтеву могу истицати само неправилности које се тичу тог закључка, али не и неправилности које су учињене у ранијим фазама спровођења извршења (како се погрешно тумачио члан 193 ЗИО пре измена). Закључак о предаји може се побијати захтевом за отклањање неправилности у року од осам дана од дана достављања закључка, али евентуално усвајање захтева не утиче на купчево право својине (штити се интегритет продаје у извршном поступку). Усвајање захтева за отклањање неправилности више нема дејство основа за накнаду штете, како је било пре ових измена, што значи да суд који у парничном поступку одлучује о тужбеном захтеву ради накнаде штете од јавног извршитеља није везан одлуком суда којом је утврђено постојање неправилности у раду јавног извршитеља.

Исељење непосредног држаоца непокретности.– Изменама у члану 195 ЗИО отклоњене су дилеме у поступку спровођења исељења извршног дужника, односно непосредног држаоца непокретности, након њене продаје. То је адхезиони извршни поступак у односу на поступак продаје непокретности, и у том поступку купац је извршни поверилац (зато он предујмљује трошкове исељења), а положај извршног дужника има непосредни држалац који се исељава, због чега он коначно сноси трошкове овог поступка. Ова измена је била неопходна јер би питање сношења трошкова остало неуређено (извршни поверилац из главног поступка нема обавезу нити било какав интерес да предујмљује ове трошкове, а није било дефинисано ни на кога коначно падају трошкови исељења). На поступак се примењују одредбе чл. 354–358 ЗИО, што значи да и овде постоји рок од 30 дана за добровољно исељење извршног дужника, односно непосредног држаоца некретнине.

Првенствено намирење.– Изменама у члану 199 ЗИО прописано је да потраживања по основу законског издржавања имају привилегован третман (односно намирују се после трошкова извршног поступка), само ако се доказују извршном исправом која је настала пре доношења најстаријег решења о извршењу и под условом да су пријављена до доношења закључка о додељивању непокретности. У пракси су се дешавале злоупотребе које су сводиле на то да извршни дужник у договору са повезаним лицем исходује извршну исправу на име потраживања по основу законског издржавања (пресуда на основу признања у парничном поступку или споразум о законском издржавању закључен у форми јавнобележничког записа), након што је донето решење о извршењу, а висина потраживања по основу законског издржавања буде толика да заложни и извршни повериоци остану ненамирени. Уколико се потраживање законског издржавања не може доказати на начин прописан овом изменом, то потраживање нема привилегован третман у поступку намирења, већ се намирује по општим правилима.

Извршење на непокретности у ванкњижној својини извршног дужника.– Изменама у члану 209 ЗИО прописано је да и јавни извршитељ може закључком одредити спровођење извршења на некретности у ванкњижној својини извршног дужника. Измена је учињена зато што се у пракси тумачило да то може урадити само суд.

Када је реч о објектима у поступку легализације, скрећемо пажњу на члан 28 Закона о изменама и допунама Закона о озакоњењу објеката (Службени гласник РС, бр. 83/18) којим је прописано да је орган надлежан за озакоњење дужан да за све објекте који су у поступку озакоњења по службеној дужности достави органу надлежном за послове државног премера и катастра потврду да је објекат у поступку озакоњења, у циљу уписа забране отуђења за све те објекте, у виду забележбе у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона. Овде цитирамо и део из образложења одлуке Уставног суда Уж–2626/2013 од 14.4.2016.године у којем се наводи: “...Објекат чија изградња није озакоњења и који због тога има карактер *res extra commercium*...” Ова одлука Уставног суда донета је две и по године пре усвајања Закона о изменама и допунама Закона о озакоњењу објеката.

Из тога се изводи закључак како непокретност у поступку легализације не може бити у промету, нити може бити предмет принудног извршења. Међутим, чланом 4а Закона о промету непокретности прописано је да јавни бележник, ако на основу извршеног увида у регистар непокретности или на други начин, утврди да је предмет уговора о промету непокретности објекат или посебан део зграде, за који није издата употребна дозвола или у погледу кога је у току поступак легализације, дужан је да о томе упозори уговорнике и да о томе унесе упозорење, у складу са правилима којима се уређује јавнобележничка делатност, а ако се уговорници противе уношењу упозорења, јавни бележник одбија да предузме тражену службену радњу.

Имајући у виду цитиране одредбе Закона о озакоњењу објеката и Закона о промету непокретности не би се могао извести закључак да је извршење на објектима у поступку легализације недозвољено. Предмет извршења не могу бити ствари и права извршног дужника која су одредбама ЗИО или одредбама посебног закона изузета од извршења. Ако би се цитирана одредба члана 28 Закона о изменама и допунама Закона о озакоњењу објеката тумачила на начин да је извршење на објектима у поступку легализације недозвољено, тиме би се обесмислила примена члана 209 ЗИО, али и повредило право извршног повериоца на намирење, односно његово право на имовину из члана 58 Устава, односно из члана 1 Првог протокола уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, у ситуацији када не постоје друга средства и предмети извршења из којих би се могло намирити потраживање извршног повериоца (Бодирога, *Коментар Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу*, Параграф, Београд 2019, коментар уз члан 209).

Пописивање непокретности.– Изменама у члану 210 ЗИО отклоњена је грешка у тексту важећег закона, тако што је редослед извршних радњи уређен на начин да се прво спроводи попис непокретности у ванкњижној својини из-

вршног дужника, при чему записник о попису има дејство забележбе решења о извршењу у катастру непокретности и објављује се на електронској огласној табли Коморе. Тек након тога доноси се закључак о продаји непокретности, при чему се у закључку о продаји наводи да се ради о непокретности у ванкњижној својини. У тексту ЗИО пре измена овај редослед радњи је грешком био обрнут, па је било прописано да се прво доноси закључак о продаји, а тек онда непокретност пописује.

Заједничка продаја непокретности и покретних ствари

Надлежност.—Чланом 211 ЗИО прописана је месна надлежност суда за одлучивање о предлогу за извршење ради заједничке продаје непокретности и покретних ствари. То је суд на чијем се подручју налази непокретност. Међутим, за спровођење овог средства извршења више није надлежан суд како је било пре законских измена него искључиво јавни извршитељ.

Појам заједничке продаје.—Изменама у члану 212 ЗИО прописано је да се заједничка продаја непокретности и покретних ствари као средство извршења ради намирења новчаног потраживања може одредити не само решењем о извршењу суда, него и закључком јавног извршитеља. Јавни извршитељ то може учинити како закључком којим одређује то средство и предмет извршења на основу решења о извршењу донетог на целокупној имовини, закључком о спајању поступака извршења на непокретностима и покретним стварима, као и другим закључцима којима је овлашћен да одређује, мења и додаје средства и предмете извршења. Сами услови за заједничку продају нису мењани овим изменама (потребно је да се покретне ствари налазе на непокретности или унутар ње или ако су у функционалној вези са непокретношћу).

Начин заједничке продаје.—Поступак заједничке продаје је детаљније уређен чланом 213 ЗИО. Непокретности и покретне ствари продају се заједно путем јавног надметања или непосредном погодбом у складу са одредбама овог закона којима се уређује извршење на непокретностима ради намирења новчаног потраживања. Ако се непокретности и покретне ствари нису могле продати ни на другом јавном надметању јавни извршитељ одмах позива извршног повериоца да се у року од 15 дана изјасни да ли предлаже продају непосредном погодбом. У случају да се извршни поверилац не изјасни у року извршни поступак се обуставља. Ако се непокретности и покретне ствари нису могле продати непосредном погодбом по избору извршног повериоца, извршни поступак се раздваја на поступак продаје непокретности и поступак продаје покретних ствари који у том случају почињу испочетка. Ако се непокретности и покретне ствари нису могле продати непосредном погодбом по споразуму странака извршни поступак се наставља у стању у ком се налазио када су се странке споразумеле о продаји непосредном погодбом. У поступку заједничке продаје непокретности и покретних ствари извршни поверилац се не може намирити преносом ствари у својину.

Намирење.—Чланом 214 ЗИО прописано је како се врши намирење након обављене заједничке продаје непокретности и покретних ствари. Стални судски вештак утврђује који део укупне цене отпада на куповину непокретности, а који део на куповину покретних ствари, а намирење извршних поверилаца и других лица који имају право на намирење одвија се одвојено за непокретности, а одвојено за покретне ствари. Пошто је јавни извршитељ надлежан за спровођење овог средства извршења, он води и поступак оба намирења.

Спајање поступка.—До заједничке продаје непокретности и покретних ствари може доћи и ако један или више јавних извршитеља воде један или више извршних поступака ради намирења новчаног потраживања продајом непокретности и покретних ствари које испуњавају услове за заједничку продају. Тада јавни извршитељ на предлог извршног повериоца или по службеној дужности, доноси закључак о спајању поступака и о заједничкој продаји непокретности и покретних ствари и наставља спровођење извршења. Закључак о спајању поступака може да се донесе најкасније до објављивања закључка о продаји непокретности или покретних ствари, у зависности од тога који је закључак раније објављен. Закључак о спајању доноси и поступак наставља јавни извршитељ који спроводи извршење у поступку у којем је уписана најстарија забележба решења о извршењу (члан 215 ЗИО).

Сходна примена законских одредаба о извршењу на непокретностима и покретним стварима.—На сва остала питања која нису уређена одредбама ове главе, сходно се примењују законске одредбе којима се уређује извршење ради намирења новчаног потраживања продајом непокретности или покретних ствари (члан 216 ЗИО).

Извршење на покретним стварима ради намирења новчаног потраживања

Објављивање закључка о продаји и продаја покретних ствари пре правноснажности решења о извршењу.—Изменама у члану 237, став 1 ЗИО прописано је да се закључак о продаји објављује на електронској огласној табли Коморе (члан 237, став 1 ЗИО). Изменама у члану 237, став 2 ЗИО прописано је да се покретне ствари могу продати пре правноснажности решења о извршењу, ако се странке тако споразумеју, ако су ствари подложне брзом кварењу, или ако постоји опасност од знатног смањења вредности ствари. Не тражи се више да извршни поверилац положи јемство за штету коју извршни дужник може претрпети због раније продаје (како је било пре измена).

Рок за уплату јемства.—Изменама у члану 238, став 3 ЗИО прописано је да се јемство мора уплатити најкасније два дана пре одржавања јавног надметања (иначе се лицу ускраћује да учествује на јавном надметању), а изменама у ставу 6 да је јавни извршитељ у закључку о продаји дужан да упозори на то која лица не могу бити купци покретних ствари у складу са забраном прописаном чланом 169 ЗИО.

Објављивање закључка о продаји на електронској огласној табли Коморе јавних извршитеља.—Именама у члану 239 ЗИО прописано је објављивање закључка о продаји на електронској огласној табли Коморе.

Сходна примена законских одредаба којима се уређује извршење на непокретностима.—Именама у члану 242 ЗИО прописано које се све законске одредбе којима се уређује поступак извршења на непокретностима ради намирења новчаног потраживања сходно примењују у поступку извршења на покретним стварима, а ту су пре свега додате одредбе о електронском јавном надметању. У погледу тога које се преостале законске одредаба о извршењу на непокретностима примењују у поступку извршења на покретним стварима никакве измене нису вршене.

Споразум о продаји покретне ствари непосредном погодбом.—Именама у члану 245 ЗИО прописано је да је рок за закључење споразума странака о продаји ствари непосредном погодбом исти као и код непокретности, а да се за садржину и пуноважност споразума траже исти услови као и код непокретности, у првом реду сагласност заложног повериоца чије је заложно право уписано пре доношења најстаријег решења о извршењу.

Продајна цена код непосредне погодбе.—Брисањем члана 247, став 5 ЗИО укинута је ограничење у погледу почетне цене код продаје покретних ствари путем непосредне погодбе, и у том делу се сходно примењују законске одредбе којима се уређује извршење на непокретностима.

Закуп покретних ствари.—Додатим чланом 251а ЗИО уређена је правна судбина уговора о закупу покретних ствари након њихове продаје у извршном поступку. Продајом престаје закуп покретних ствари, осим ако је уговор о закупу закључен у писаној форми и на којем су потписи уговарача оверени у складу са законом, пре најстаријег заложног права на покретним стварима или најстаријег решења о извршењу.

Првенствено намирење потраживања по основу законског издржавања.—По аналогији са правилима којима се уређује редослед намирења потраживања из продајне цене непокретности, и код намирења потраживања по основу законског издржавања из продајне цене покретних ствари прописано је да ће ова потраживања имати привилегован третман само ако се доказују извршном исправом која је настала пре доношења најстаријег решења о извршењу и пријављена су до доношења закључка о додељивању ствари (члан 253 ЗИО).

Извршење на основу извода из Регистра залогe као извршне исправе.—Чланом 255а ЗИО прописано је да се на основу извода из Регистра залогe као извршне исправе може донети решење о извршењу и спровести извршење на заложеној покретној ствари и то ради намирења новчаног потраживања, а у том случају извршење се спроводи по одредбама ЗИО којима се уређује извршење ради намирења новчаног потраживања на покретним стварима.

У пракси се тумачило да се на основу ове извршне исправе може спровести само извршење ради одузимања предмета залогe (Решење Привредног апела-

ционог суда Иж.1716/17 од 6.12.2017.године). Такве судске одлуке поништавао је Уставни суд: "...Штавише, независно од тог посебног поступка за стицање државине из члана 41. Закона, заложни поверилац може изабрати да се намери из вредности заложене ствари у поступку судске или вансудске продаје предмета заложног права. Другим речима, поступак за стицање државине из члана 41. Закона не представља обавезну фазу поступка намирења, већ само могућност која стоји на располагању заложном повериоцу. Полазећи од наведеног, Уставни суд оцењује да се, у конкретном случају, као произвољан исказује закључак Привредног апелационог суда у предметном решењу да предлог за извршење није поднет у складу са одредбама Закона о заложном праву на покретним стварима уписаним у регистар, а самим тим и да су испуњени услови за обуставу поступка извршења. На основу изложеног и одредаба члана 89. ст. 1. и 2. Закона о Уставном суду („Службени гласник РС“, бр. 109/07, 99/11, 18/13 - Одлука УС, 40/15 - др. закон и 103/15), Уставни суд је у тачки 1. изреке усвојио уставну жалбу, те утврдио да је Привредног апелационог суда Иж. 1716/17 од 6. децембра 2017. године повређено право подносиоца уставне жалбе на правично суђење, зајемчено одредбом члана 32. став 1. Устава, док је у тачки 2. изреке поништио означено решење и одредио да исти суд донесе нову одлуку о жалби извршног дужника изјављеној против решења Привредног суда у Ужицу Ии. 206/2017 од 13. октобра 2017. године... (одлука Уставног суда Уж-233/2018 од 4.4.2019.године).

Упркос цитираној одлуци Уставног суда, Привредни апелациони суд наставља са својом праксом и преиначује решења првостепених привредних судова којима је на основу извода из Регистра залогe као извршне исправе донето решење о извршењу ради намирења новчаног потраживања пописом, проценом и продајом покретних ствари (Решење Привредног апелационог суда 6 Иж 1357/19 од 26.09.2019.године). То указује да је одредба члана 255а била неопходна.

Извршење на новчаном потраживању извршног дужника

Изузимање од извршења.–Изменама у члану 257, тачка 5 ЗИО прописано је да су примања по основу закона којима се уређује финансијска подршка породици са децом апсолутно изузета од извршења, односно извршење на овим примањима је недопуштено. Пре измена ЗИО била су заштићена само примања по основу додатка на децу.

Ограничење извршења.– Изменама у члану 258 ЗИО знатно су смањени делови плата и пензија који могу бити предмет принудног извршења. Ове одредбе нису мењане неколико деценија, а измене су извршене уважавајући чињеницу да постоје минимална зарада и минимална пензија, просечна зарада и просечна пензија, као и зарада и пензија која прелазе износ просечне зараде, односно просечне пензије.

Извршење на заради или плати, накнади зараде, односно накнади плате

може да се спроведе у висини до једне половине зараде, накнаде зараде, плате, накнаде плате, односно до њихове четвртине, ако је њихов износ једнак или мањи од минималне зараде утврђене у складу са законом. Извршење на заради или плати, накнади зараде, односно накнади плате која не прелази износ просечне нето зараде према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике, може се спровести до њихове трећине. Извршење на минималној заради спроводи се до њене четвртине.

Извршење на пензији може се спровести до њене трећине. Извршење на пензији која не прелази износ просечне пензије према последњем објављеном податку Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, може се спровести до њене четвртине. Извршење на пензији чија висина не прелази најнижи износ пензије може се спровести до њене десетине.

Изузетак је намирење потраживања по основу законског издржавања које се може спровести до половине наведених примања, у складу са чланом 162 Породичног закона.

Напомињемо да кршење одредаба ЗИО о ограничењу и изузимању од извршења представља разлог за жалбу против решења о извршењу на основу извршне исправе (члан 74, тачка 9 ЗИО), на који другостепени суд не пази по службеној дужности (члан 78, став 3 ЗИО), а исто тако кршење ових законских одредаба од стране јавног извршитеља представља тежу дисциплинску повреду (члан 527, тачка 6 ЗИО). Осим тога, чланом 310 ЗИО прописана је посебна процедура у случају повреде ограничења из члана 257 и 258 ЗИО.

Терминолошка измена у члану 258, став 10 ЗИО јесте замена речи “уговору о осигурању живота” речима “уговору о животном осигурању”.

На крају да напоменемо, да приликом одређивања висине примања који у складу са чланом 258 ЗИО могу бити предмет извршења, треба прво утврдити категорију осигураника.

Овлашћења извршног повериоца након доношења закључка јавног извршитеља о преносу потраживања.—Новим чланом 279а ЗИО прописана су овлашћења која има извршни поверилац након што је, у поступку извршења на потраживању које извршни дужник има према свом дужнику, донет закључак о преносу тог потраживања на извршног повериоца. Тада извршни поверилац ступа у правну позицију извршног дужника, и из те правне позиције се изводе његова овлашћења, односно правни путеви за реализацију потраживања које је на њега пренето закључком јавног извршитеља.

Ако се потраживање извршног дужника према његовом дужнику заснива на извршној или веродостојној исправи, извршни поверилац може на основу закључка јавног извршитеља о преносу потраживања и извршне или веродостојне исправе поднети предлог за извршење против дужника извршног дужника (члан 279а, став 13ИО).

Ако је по предлогу извршног дужника већ донето решење о извршењу против његовог дужника, извршни поверилац на основу закључка јавног извршитеља о преносу потраживања ступа у већ покренути извршни поступак на ме-

сто извршног дужника (члан 279а, став 2 ЗИО).

Ако се потраживање извршног дужника према његовом дужнику не заснива ни на извршној ни на веродостојној исправи, извршни поверилац на основу закључка јавног извршитеља о преносу потраживања може остваривати своја права у парничном поступку (члан 279а, став 3 ЗИО).

Извршење на новчаним средствима на рачуну извршног дужника

Садржина предлога за извршење који се подноси против Републике Србије, аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе и корисника буџетских средстава.—Чланом 300, став 2 ЗИО прописана је додатна садржина предлога за извршење ако се као извршни дужник назначава Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе. Тада се мора назначити и директан корисник буџетских средстава због чијег рада је настало потраживање, као и јединствени број корисника јавних средстава који припада том директном кориснику буџетских средстава. Ово правило је остало неизмењено.

Додат је нови став 3 којим се уређује ситуација када се као извршни дужник назначава индиректни корисник буџетских средстава према коме се у смислу прописа којим се уређује извршење буџета принудна наплата спроводи на исти начин као и за директног корисника буџетских средстава. Тада је извршни поверилац дужан је да у предлогу за извршење назначи идентификационе податке за дужника из става 2 овог члана.

Ако је у предлогу за извршење као извршни дужник назначен индиректан корисник буџетских средстава, извршни дужник дужан је да назначи рачун преко кога послује индиректан корисник буџетских средстава, његов матични број и порески идентификациони број. То правило је остало неизмењено (члан 300, став 4 ЗИО).

Поступак подношења предлога за извршење против извршног дужника из члана 300, став 2, 3 и 4 ЗИО.—Сам поступак подношења предлога за извршење против наведених извршних дужника је промењен. Извршни поверилац је дужан да о намери подношења предлога за извршење писменим путем обавести министарство надлежно за финансије најкасније 30 дана пре подношења предлога за извршење (члан 300, став 5 ЗИО). Доказ о испуњености услова извршни поверилац је дужан да достави уз предлог за извршење, у супротном предлог за извршење се одбацује (члан 300, став 6 ЗИО). У питању је процесна претпоставка на коју се пази по службеној дужности. Слична одредба постојала је и у ЗПП 2011 (када је постојала обавеза обраћања надлежном правобранилаштву пре подношења тужбе против Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе), а Уставни суд је својом одлуком ИУз-51/2012 од 6.12.2012.године оценио да тиме није прекршен Устав већ је у питању легитимна и сразмерна мера којом се тежи смањењу броја предмета

у којима је држава тужена странка. Исти разлози су мотивисали законодавца да пропише овај додатни услов за подношење предлога за извршење против извршног дужника из члана 300, став 2,3 и 4 ЗИО.

Сама садржина обавештења из члана 300, став 5 ЗИО које извршни поверилац треба да поднесе Министарству финансија није законом регулисана. Сматрамо да би извршни поверилац у том обавештењу требало да наведе своје идентификационе податке приложи извршну или веродостојну исправу, те да означи број рачуна на који би требало уплатити износ потраживања из извршне или веродостојне исправе. Смисао подношења тог обавештења и рока од 30 дана јесте управо у томе да током тог периода дође до добровољног намирења потраживања из извршне или веродостојне исправе. Одредбама ЗИО није уређено материјалноправно дејство подношења овог обавештења, па сматрамо да сходном применом члана 193, став 2 ЗПП у вези за чланом 39 ЗИО, подношењем овог обавештења наступа застој застарелости у трајању од 30 дана.

Одлучивање о предлогу за извршење.—О предлогу за извршење више не одлучује суд него јавни извршитељ именован за подручје суда у поступку пред којим је настала извршна исправа. Тај јавни извршитељ и спроводи извршење. Извршни поверилац дужан је да пре подношења предлога за извршење захтева од Коморе да одреди јавног извршитеља коме ће поднети предлог за извршење и на даљи поступак сходно се примењују одредбе члана 393 овог закона. Ако су испуњене све процесноправне и материјалноправне претпоставке за доношење решења о извршењу, јавни извршитељ је дужан да га донесе, а као посебна погодност прописано је његово овлашћење да када је предлог за извршење састављен тако да у свему одговара решењу о извршењу које би се имало донети, а поднет је у потребном броју примерака, јавни извршитељ може издати скраћени препис решења стављањем отиска штамбиља који садржи текст којим се усваја предложено решење (сходна примена овлашћења које има суд у складу са чланом 130 Судског пословника). Извршни поверилац има право на правни лек против решења којим је јавни извршитељ одбацио или одбио предлог за извршење, а извршни дужник против решења о извршењу. Може се побијати и само решење о извршењу у делу којем је одлучено о трошковима поступка. О правном леку изјављеном против решења којим је одлучено о предлогу за извршење одлучује стварно надлежни суд за чије подручје је именован јавни извршитељ који је одлучивао о предлогу за извршење.

Одредбама члана 300 ЗИО није уређен начин одређивања надлежности јавног извршитеља уколико се предлог за извршење против извршног дужника из члана 300, став 2, 3 и 4 подноси на основу веродостојне исправе. У том случају се надлежност јавног извршитеља одређује према општем правилу о месној надлежности у извршном поступку (седиште извршног дужника), а одређивање конкретног јавног извршитеља врши се по одредби члана 393 ЗИО, по принципима равномерне расподеле.

Наплата повремених будућих давања.— Изменама у члану 302 ЗИО брисан је став 2, а додат је посебан став којим је прописано да извештај о из-

вршењу решења којим је одређена наплата будућих повремених давања која су спроведена у целини, организација за принудну наплату доставља јавном извршитељу након извршења последње рате будућег давања, што значи да се пре тог тренутка од организације за принудну наплату не може тражити подношење извештаја о извршењу овог решења.

Спровођење извршења против солидарних дужника.– Изменама у члану 304, став 2 ЗИО уређено је поступање организације за принудну наплату када је решење о извршењу донето против више солидарних дужника. У том случају организација за принудну наплату ће блокирати све рачуне свих солидарних дужника, а пренос средстава ће се вршити према редоследу наведеном у решењу о извршењу, односно закључку јавног извршитеља до потпуног намирења потраживања извршног повериоца, а не истовременим наплаћивањем једнаког износа са рачуна свих солидарних дужника, како је било пре измена. Заправо је враћено правило које је било садржано и у одредбама ЗИО 2011.

Обустава извршног поступка.– Изменама у члану 305 ЗИО регулисана је обавеза обавештавања јавног извршитеља и последице неспровођења решења о извршењу. Организација за принудну наплату дужна је да свакодневно извештава јавног извршитеља о извршењима која су спроведена у целини. Ако у року од 15 дана од дана пријема решења, односно закључка јавног извршитеља није спроведено извршење, организација за принудну наплату је дужна да о томе обавести јавног извршитеља. У том случају јавни извршитељ позива извршног повериоца да се у року од осам дана изјасни о томе да ли остаје при намирењу на новчаним средствима на рачуну извршног дужника или предлаже додавање новог средства и предмета извршења или промену средства и предмета извршења, иначе се извршни поступак обуставља.

Враћање решења о извршењу.– Ако решење о извршењу садржи непотпуне или нетачне податке, па по њему не може да се поступа, организација за принудну наплату не враћа више решење о извршењу суду, него јавном извршитељу који је дужан да својим закључком отклони недостатке како би се решење о извршењу могло спровести, у складу са измењеним чланом 306 ЗИО. Пре измена било је прописано да се решење о извршењу враћа суду, што је знатно успоравало поступак. Комуникација између јавних извршитеља и организације за принудну наплату је бржа и аутоматизована, а поступање јавних извршитеља ефикасније од поступање судова.

Извршење на средствима са текућег рачуна извршног дужника

Изменама у члану 310 ЗИО прописана је правна заштита извршног дужника у случају да дође до кршења законских одредаба о изузимању и ограничењу извршења. Наиме, када се извршење спроводи на текућем рачуну извршног дужника, средства са текућег рачуна преносе се на наменски рачун јавног извршитеља. Сам извршни дужник може у року од осам дана од дана извршеног

преноса обавестити јавног извршитеља да је приликом преноса средстава дошло до повреде ограничења из члана 257 или 258 овог закона и о томе доставити одговарајуће доказе. У случају да јавни извршитељ утврди да је пренос средстава извршен супротно ограничењима из члана 257 или 258 овог закона без одлагања ће извршити повраћај више пренетих средстава на текући рачун извршног дужника, односно на рачун који извршни дужник определи уз напомену да се ради о средствима која не могу бити предмет извршења. Ове одредбе треба тумачити на начин да је јавни извршитељ дужан да задржи та средства на свом наменском рачуну док траје рок за подношење захтева од стране извршног дужника (Бодирога, *Коментар Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу*, Параграф, Београд 2019, коментар уз члан 310).

Уколико извршни дужник докаже да се ради о средствима која су изузета од извршења или је извршење на њима ограничено, јавни извршитељ ће наложити да се та средства пренесу на текући рачун извршног дужника, односно на други рачун који извршни дужник определи. Извршни дужник може и после рока од осам дана приговорити да се ради о средствима из члана 257 и 258 овог закона и приложити одговарајуће доказе у ком случају ће јавни извршитељ уподобити своје даље поступање овим законским одредбама. У погледу средстава која су супротно одредбама чланова 257 и 258 ЗИО пренета извршном повериоцу, напомињемо да извршни дужник у том случају може поднети предлог за противизвршење (члан 115, тачка 5 ЗИО).

Извршење ради намирења новчаног потраживања на финансијским инструментима, уделима у привредном друштву и хартијама од вредности

Изменама у члану 315, став 1 ЗИО прецизирано је да се финансијски инструменти не могу продавати пре правноснажности решења о извршењу (примена правила о извршењу на покретним стварима ради намирења новчаних потраживања). У погледу примене других правила којима се уређује извршење на покретним стварима прописано је да се ова правила могу примењивати само под условом да нису у супротности са одредбама закона којим се уређује тржиште капитала и правилима тржишта на којима се продају финансијски инструменти, осим одредаба о електронском јавном надметању. Финансијски инструменти се не могу продавати на електронском јавном надметању (члан 317 ЗИО).

Изменама у члану 320 ЗИО прописано је да се на процену вредности и продају удела сходно примењују правила о извршењу на покретностима ради намирења новчаног потраживања, али се то не односи на одредбе о електронском јавном надметању. Удели се не могу продавати на електронском јавном надметању.

Скраћени извршни поступак

Услови за вођење скраћеног извршног поступка.—Скраћени извршни поступак за реализацију новчаних потраживања може се водити ако су кумулативно испуњени законом прописани услови. Први услов јесте да извршни поверилац и извршни дужник морају бити субјекти за решавање чијих спорова је у складу са законом стварно надлежан привредни суд (члан 326а ЗИО). У том смислу треба консултовати одредбе Закона о уређењу судова (члан 25, став 1, тачка 1 Закона о уређењу судова). Други услов за вођење скраћеног извршног поступка тиче се веродостојне исправе којом се доказује потраживање извршног повериоца. То су: 1) меница и чек домаћег или страног лица, са протестом ако је потребан за заснивање потраживања; 2) безусловна банкарска гаранција; 3) безуслован акредитив; 4) оверена изјава извршног дужника којом овлашћује банку да с његовог рачуна пренесе новчана средства на рачун извршног повериоца (члан 326б ЗИО). Дакле, законодавац је издвојио одређене веродостојне исправе које прате строжи захтеви у погледу форме, или је у питању оверена изјава извршног дужника. Трећи услов јесте да извршни поверилац у свом предлогу за извршење изричито затражи вођење овог поступка (члан 326в, став 1 ЗИО). То значи да сама испуњеност прва два услова није довољна, односно суд неће по службеној дужности донети решење о извршењу у скраћеном поступку, већ то мора да затражи извршни поверилац. Ако суд одбаца или одбије предлог за извршење у скраћеном извршном поступку, извршни поверилац може изјавити приговор у року од пет дана од дана достављања решења (члан 326в, став 2 ЗИО).

Разлози за изјављивање приговора против решења о извршењу донетог у скраћеном извршном поступку.— Уколико суд донесе решење о извршењу у скраћеном поступку извршни дужник може побијати то решење искључиво из разлога који су прописани законом. Против решења о извршењу донетог у скраћеном извршном поступку извршни дужник може изјавити приговор у року од пет дана од дана достављања решења (члан 326г, став 1 ЗИО). Приговор се може изјавити искључиво из следећих разлога: 1) ако је у исправу из члана 326б унет неистинит садржај; 2) ако је исправа потписана од стране неовлашћеног лица; 3) ако обавеза из исправе није доспела; 4) ако је обавеза из исправе испуњена; 5) ако истовремено доспела обавеза извршног повериоца није испуњена; 6) ако потраживање из исправе није прешло или није пренето на извршног повериоца или ако обавеза није прешла или није пренета на извршног дужника; 7) ако је потраживање из исправе застарело (члан 326г, став 2 ЗИО). Као разлози за изјављивање приговора долазе у обзир и битне повреде одредаба поступка, погрешна примена материјалног права и погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање (чланови 373 и 402 ЗПП у вези са чланом 39 ЗИО). Приговор има суспензивно дејство (члан 326г, став 3 ЗИО), а изузетак постоји ако је решење о извршењу донето на основу менице (исто као што је и у општем поступку извршења на основу веродостојне исправе).

Докази који се морају приложити уз приговор.—Извршни дужник је ду-

жан да уз приговор поднесе доказе и то: 1) правноснажну судску одлуку којом је утврђена неистинитост исправе или извод из централног регистра хартија од вредности, ако тврди да је у исправу унет неистинит садржај; 2) извод из регистра о лицу овлашћеном за заступање у моменту издавања исправе, ако тврди да је исправа потписана од стране неовлашћеног лица; 3) налог за плаћање у писменој или електронској форми на основу кога је извршен пренос средстава, ако тврди да је обавеза испуњена; 4) да недоследност обавезе произлази из саме исправе ако тврди да обавеза није доспела; 5) да застарелост потраживања произлази из саме исправе, ако тврди да је потраживање застарело. Докази се морају приложити уз приговор под претњом одбацивања (члан 326д ЗИО).

Поступак и одлуге о приговору.—Сам поступак одлучивања о приговору се одвија уз примену начела контрадикторности. Судија појединац доставља приговор извршном повериоцу који у року од три дана од дана достављања може дати одговор (члан 326ђ, став 1 ЗИО). Судија појединац доставља већу приговор, решење и списе предмета наредног радног дана од пријема одговора на приговор или од истека рока за одговор на приговор (члан 326ђ, став 2 ЗИО). Веће је дужно да одлучи о приговору у року од осам дана од дана када му судија достави приговор и списе предмета (члан 326ђ, став 3 ЗИО). Постојање разлога за приговор извршни дужник мора доказати неким од доказних средстава која су прописана законом. Ако извршни дужник докаже постојање разлога за приговор (члан 326г), доказним средствима прописаним чланом 326д, веће ће усвојити приговор, укинути решење о извршењу у скраћеном поступку у делу у коме је одређено извршење и одредити да се поступак наставља као поводом приговора против платног налога (члан 326ђ, став 4 ЗИО).

Овде постоји разлика у односу на општи режим извршења на основу веродостојне исправе. У општем режиму (члан 90, ставови 4 и 5 ЗИО), ако извршни дужник учини вероватним разлоге за приговор, суд ће одредити да се поступак наставља као парнични поступак поводом приговора против платног налога, али се неће се укидати решење о извршењу у одређујућем делу, већ се одређује застој извршног поступка, који ће се наставити или обуставити у зависности од исхода парничног поступка. У скраћеном поступку то није прописано.

Посебна правила постоје ако се истиче приговор неиспуњења истовремено доспеле обавезе извршног повериоца, односно да потраживање није прешло или није пренето на извршног повериоца или да обавеза није прешла или није пренета на извршног дужника. Ако извршни дужник истакне приговор неиспуњења истовремено доспеле обавезе извршног повериоца, приговор се одбија ако извршни поверилац поднесе доказ о испуњењу своје обавезе (члан 326ђ, став 5 ЗИО). Ако извршни дужник истакне приговор да потраживање није прешло или није пренето на извршног повериоца или да обавеза није прешла или није пренета на извршног дужника, приговор се одбија ако извршни поверилац докаже прелаз или пренос потраживања или обавезе јавном или по закону овереном исправом, односно правноснажном или коначном одлуком донетом у парничном, прекршајном или управном поступку (члан 326ђ, став 6 ЗИО).

Сходна примена осталих одредаба овог закона.—На сва друга питања која нису уређена одредбама ове главе, сходно се примењују остале одредбе овог закона, а то се првенствено односи на одредбе којима се уређује општи режим извршења на основу веродостојне исправе (члан 326е ЗИО).

Извршење на потраживању извршног дужника да му се преда непокретност или предају или испоруче покретне ствари

Изменама у члану 333 ЗИО извршено је усклађивање наслова овог члана „Тужба против дужника извршног дужника“ са садржином става 1 тог члана, где је сада прописано да извршни поверилац може тужбом захтевати да му дужник извршног дужника преда ствар (уместо извршни дужник како је стајало пре измена).

Уновчење других имовинских права извршног дужника

Додавањем члана 338а ЗИО додато је “ново” средство извршења које је постојало још према одредбама ЗИП 1978, али је нестало из каснијих закона о извршном поступку. То средство извршења се зове уновчење других имовинских права извршног дужника. Сва имовинска права извршног дужника која одредбама ЗИО или другог закона нису изузета од извршења, могу бити предмет извршења, али у одредбама ЗИО није било прописано по којим правилима се спроводи извршење на овим правима извршног дужника, што је довело до тога да поједини судови закључују да је извршење на овим имовинским правима извршног дужника недозвољено, односно неспроводиво.

Тако Привредни апелациони суд заузима став да је предлог за извршење на жигу дозвољен, али је решење о извршењу донето на основу таквог предлога неспроводиво, јер законом није детаљно регулисано спровођење овог средства. Зато је према ставу Привредног апелационог суда примена овог средства извршења онемогућена (Привредни апелациони суд, Двадесет треће саветовање привредних судова Републике Србије, Златибор 2015, Извршење и обезбеђење, Питања и одговори, стр. 158–159).

Управо због тога је изменама ЗИО та дилема отклоњена. Наиме, према одредби члана 338а ЗИО извршење на другим имовинским правима извршног дужника (патент, жиг и друго) спроводи се њиховом пленидбом, уписом у одговарајући регистар и уновчењем, уз сходну примену одредаба овог закона којима се уређује извршење на покретним стварима ради намирења новчаног потраживања, осим одредаба о електронском јавном надметању.

Испражњење и предаја непокретности

Надлежност за спровођење извршења.—Прва измена која је извршена код овог средства извршења, заправо и није измена, него је израз потребе да се укаже на незаконито поступање појединих судова у примени одредаба ове главе ЗИО. Наиме, чланом 355, став 1 ЗИО прописано је да је за спровођење извршења искључиво надлежан јавни извршитељ. То није било спорно и у тексту ЗИО пре измена, јер је надлежност суда за спровођење извршења била ограничена на заједничку продају непокретности и покретних ствари, извршење одлука из породичних односа, враћање радника на рад и чињење, нечињење и трпљење, при чему су у загради наведене одредбе чланова 359 до 367 којима се уређује извршење ради остварења чињења, нечињења и трпљења (видети члан 4, став 1 ЗИО пре измена).

Само испражњење и предаја непокретности било је уређена члановима 353 до 358 ЗИО. Током скоро три године примене важећег ЗИО није било спорно да извршење ради испражњења и предаје непокретности спроводи јавни извршитељ, а онда су почеле да се појављују судске одлуке у којима се изражава став да је за ово средство извршења искључиво надлежан суд. Тако Виши суд у Београду у свом решењу Гжи бр. 1175/19 од 17.4.2019.године укида решење о извршењу Другог основног суда у Београду и одбацује предлог за извршење, зато што је Други основни суд у Београду, према налажењу Вишег суда у Београду, погрешно закључио да је за спровођење испражњења и предаје непокретности искључиво надлежан јавни извршитељ. Виши суд у Београду подводи испражњење и предају непокретности под чињење, нечињење и трпљење, па због тога сматра да је за спровођење овог средства извршења искључиво надлежан суд. При свему томе, Виши суд у Београду третира надлежност за спровођење извршења као питање правилне примене материјалног права (?!). Наведена одлука није једина одлука Вишег суда у Београду у којој се заузима овакав став праћен истим образложењем. Због тога је прецизирано да је за спровођење извршења ради испражњења и предаје непокретности искључиво надлежан јавни извршитељ.

Продужење рока за добровољно исељење извршног дужника.—Изменама у члану 355 ЗИО предвиђено је да се извршење спроводи тек када истекне рок од 30 дана од дана када је извршни дужник примио решење о извршењу (пре измена је тај рок износио осам дана), чиме је заправо продужен рок за добровољно исељење извршног дужника.

Време спровођења исељења.— У члану 85, став 1 Закона о становању и одржавању зграда („Службени гласник Републике Србије“, бр. 104/2016), прописано је да се решење о исељењу не може спроводити при неповољним временским приликама, недељом, у дане државних и верских празника, ноћу, пре избора, и непосредно пре почетка и краја школске године. Оваква ограничења не садржи Закон о извршењу и обезбеђењу.

Учешће органа старатељства.—Посебна измена у члану 355 ЗИО тиче се учешћа органа старатељства. Јавни извршитељ је дужан да обавести ор-

ган старатељства увек када су исељењем обухваћена малолетна лица. Без учешћа органа старатељства се тада извршење не може спровести. Исто важи и у ситуацији у којој су извршењем обухваћена лица којима је неопходно обезбедити нужан смештај. Орган старатељства је у том случају дужан да пружи помоћ при спровођењу извршења, што подразумева мере прописане прописима којима се уређује социјална заштита, али и мере прописане Породичним законом (упозоравање извршних дужника и осталих учесника у поступку који злоупотребљавају малолетна лица у сврху одлагања исељења).

Стамбена подршка. – Законом о становању и одржавању зграда („Службени гласник Републике Србије“, бр. 104/2016) уређени су појам стамбене подршке и основни принципи на којима се она заснива, корисници и услови остваривања стамбене подршке и видови стамбене подршке. У смислу члана 89, став 1 овог закона, лице које је држављанин Републике Србије, а које је без стана, односно без одговарајућег стана у смислу овог закона и које не може сопственим средствима да реши стамбену потребу по тржишним условима за себе и своје породично домаћинство, може бити корисник стамбене подршке. Ова законска одредба може се применити и на лице које услед спровођења извршења ради испражњења и предаје непокретности остане без одговарајућег стана у смислу Закона о становању и одржавању зграда.

Продаја покретних ствари. – Изменама у члану 357 ЗИО, додат је нови став 4 који регулише поступање са покретним стварима које су уклоњене приликом спровођења испражњења и предаје непокретности. Ако извршни дужник у одређеном року не накнади трошкове чувања покретних ствари или не затражи да му се оне предају, доноси се закључак о продаји тих ствари за рачун извршног дужника. Међутим, ради продаје тих покретних ствари могу се организовати највише два јавна надметања. У случају да се покретне ствари нису могле продати ни на другом јавном надметању, јавни извршитељ ће их предати установи социјалне заштите, по претходно прибављеном мишљењу министарства надлежног за социјалну заштиту.

Извршење чињења, нечињења или трпљења

Надлежност. – Већ смо напоменули да је изменама у члану 4 ЗИО прописано да ће јавни извршитељ бити надлежан за спровођење извршења радње коју може предузети и друго лице. Изменама у члану 359 ЗИО само је извршено усклађивање са овом новом расподелом надлежности у домену спровођења извршења. Суд је надлежан за одлучивање о предлогу за извршење и за спровођење извршења ради предузимања радње коју може предузети само извршни дужник, уздржавања од одређене радње (нечињење) или трпљења одређене радње. Месно је надлежан не само суд опште надлежности него и суд на чијем подручју извршни дужник треба да испуни своју обавезу.

Радња коју може предузети и друго лице. – Изменама у члану 360 ЗИО прецизирано је да када се ради о извршењу ради предузимања радње коју

може предузети и друго лице суд је надлежан за одлучивање о предлогу за извршење (како суд опште месне надлежности, тако и суд на чијем подручју извршни дужник треба да испуни своју обавезу), док је за спровођење извршења искључиво надлежан јавни извршитељ. У том случају извршни поверилац се у решењу о извршењу овлашћује да у одређеном року и о трошку извршног дужника сам предузме радњу или да је повери другом лицу. Извршни поступак се обуставља ако извршни поверилац или друго лице не предузму радњу у року одређеном у решењу о извршењу.

Предујмљивање трошкова радње коју може предузети и друго лице.– Изменама у члану 361 прописана је надлежност јавног извршитеља (уместо раније надлежности суда) за доношење закључка којим се извршни дужник, а на предлог извршног повериоца обавезује да код јавног извршитеља (уместо раније суда) предујми износ потребан за покриће трошкова радње (закључак о предујмљивању трошкова). Тај закључак сада извршава јавни извршитељ по службеној дужности (члан 361, став 2 ЗИО).

Коначни трошкови радње коју може предузети и друго лице.– За доношење решења којим се утврђују коначни трошкови предузимања радње надлежан је јавни извршитељ (члан 362, став 1 ЗИО). Против решења којим се утврђују ти трошкови може се изјавити приговор (што је у складу са општим правилом садржаним у члану 34 ЗИО према којем се решење о трошковима побија приговором). Ако су трошкови које је извршни дужник предујмио виши од износа којим су плаћени трошкови радње и извршног поступка јавни извршитељ, на предлог извршног дужника, враћа разлику извршном дужнику ако њоме располаже. Ако њоме не располаже, закључком обавезује извршног повериоца да врати разлику извршном дужнику у одређеном року. На тај закључак сходно се примењују правила о закључку о предујмљивању трошкова (члан 361).

Извршење одлука у вези с породичним односима

Новчана казна и казна затвора.– Новчана казна се изриче и извршава према одредбама ЗИО о изрицању новчане казне ради предузимања радње коју може предузети само извршни дужник (члан 374, став 1 ЗИО). Решење којим се изриче новчана казна може се побијати приговором. Новчана казна не може бити замењена казном затвора (члан 374, став 2 ЗИО). То значи да се казна затвора може изрећи само као самостално средство извршења. Суд може решењем против ког је дозвољен приговор изрећи казну затвора која траје све док се дете не преда, а најдуже до 60 дана. На извршење казне затвора примењују се одредбе закона којим се уређује извршење кривичних санкција, осим одредаба о одлагању извршења казне. Приговор против решења којим се изриче казна затвора одлаже његово извршење (члан 374, став 3 ЗИО).

Принудно одузимање и предаја детета.– Изменама у члану 376 ЗИО прецизирано је да дете принудно одузима и предаје орган старатељства (уместо судије како је било пре измена). Улога суда је да врши надзор над радом органа

старатељства. Није изричито прописано да је неопходно присуство судије. Пре измена било је прописано да дете одузима и предаје судија у сарадњи са психологом органа старатељства, школом, породичним саветовалиштем или другим специјализованим установама за посредовање у породичним односима.

Извршење ради одржавања личних односа с дететом.– Изменама у члану 379 ЗИО прописано је да се на извршење одлука којима је уређено одржавање личних односа са дететом примењују и одредбе ЗИО којима се уређују средства извршења из члана 373 и 374 ЗИО.

Намирење новчаних потраживања насталих из комуналних услуга и сродних делатности

Уредност предлога за извршење.– Изменама у члану 394, став 1 ЗИО прописано је да се предлог за извршење не може одбацити ако уместо потписа извршног повериоца или пуномоћника који није адвокат, садржи факсимил. Када је у питању предлог за извршење који је снабдевен само факсимилом и печатом адвоката, а не садржи потпис, такав предлог сматра се непотпуним и исти се одбацује. „Чланом 98, став 3 Закона о парничном поступку (‘Сл. гласник РС’, бр. 72/2011, 49/2013 – одлука УС, 74/2013 – одлука УС и 55/2014) прописано је да поднесци морају бити разумљиви, да садрже све оно што је потребно да би по њима могло да се поступа, а нарочито, између осталог, и потпис подносиоца. Чланом 101 став 5 ЗПП прописано је да ако је поднесак, који је у име странке поднео пуномоћник, неразумљив или непотпун суд ће да га одбаци. Чланом 29, став 5 Закона о адвокатури (‘Сл. гласник РС’, бр. 31/2011 и 24/2012 – одлука УС) прописано је да је адвокат дужан да на сваку исправу, допис или поднесак који је саставио стави свој потпис и печат. Чланом 39 Закона о извршењу и обезбеђењу (‘Сл. гласник РС’, 106/2015) прописано је да се у извршном поступку и поступку обезбеђења сходно примењује закон којим се уређује парнични поступак. Чланом 64 став 2 ЗИО прописано је да суд доноси решење о извршењу на основу извршне или веродостојне исправе, или решење о одбацивању или одбијању предлога за извршење на основу извршне или веродостојне исправе. Цитираним законским одредбама прописана је обавеза потписивања поднесака који се достављају суду. Наведена обавеза се, сходном применом одредби Закона о парничном поступку, односи како на иницијалне акте у извршном поступку, тј. предлоге за извршење тако и на остале поднеске. Имајући у виду наведено, те дужност адвоката да на сваки свој поднесак који састави стави свој потпис и печат, то се и поднесак који уз печат не садржи потпис, већ факсимил адвоката, сматра непотпуним, па је правилна одлука првостепеног суда којим се такав поднесак, без враћања на уређење, одбацује. С тим у вези, чланом 29. 2. 2 Кодекса професионалне етике адвоката предвиђено је између осталог да је адвокат дужан да уз отисак печата стави свој потпис, параф или факсимил. Међутим, наведеном одредбом нису derogиране одредбе Закона о парничном поступку које прописују обавезно потписивање поднесака

у поступку пред судом, већ се само ближе уређује употреба печата у смислу да адвокат уз исти мора ставити и потпис, параф или факсимил на свим својим актима, а који се између осталог могу користити и за друге потребе.“ (Правни став усвојен на седницама другостепеног грађанског одељења Вишег суда у Београду дана 14.12. и 22.12.2016. године, из архиве суда).

Забрана одређивања извршења на јединој некретнини.– Чланом 394, став 2 ЗИО прописано је да се не може одредити извршење продајом једине непокретности у власништву извршног дужника физичког лица ради намирења потраживања чија главница не прелази износ од 5.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења предлога за извршење. Ово правило се у поступку намирења комуналних и сродних потраживања примењује без изузетака. Није прописано да ли се ова забрана примењује на било коју једину некретнину у власништу извршног дужника физичког лица, без обзира на намену те некретнине или је у питању само некретнина која служи задовољавању стамбених потреба. Имајући у виду да је циљ ове одредбе био заштита права на дом извршног дужника, сматрамо да се забрана примењује само када је у питању једина некретнина извршног дужника физичког лица коју он користи за задовољавање стамбених потреба.

Забрана спровођења извршења пре правноснажности решења о извршењу.– Чланом 394, став 3 ЗИО прописано је да се решење о извршењу не може извршити пре правноснажности (приговор има суспензивно дејство). И овде се мисли на правноснажност обавезујућег дела решења о извршењу пошто приговор против одређујућег дела решења о извршењу не одлаже извршење (исто као и у општем режиму приговора против решења о извршењу на основу веродостојне исправе).

Потврда о правноснажности решења о извршењу.– Чланом 394, став 4 ЗИО прописано је да потврду о наступању правноснажности издаје јавни извршитељ (судови су одбијали да издају те потврде у овим поступцима).

Веродостојна исправа на основу које се може донети решење о извршењу.– Чланом 394, став 5 ЗИО прописано је да основ за доношење решења о извршењу у овом поступку представља рачун или извод из пословних књига о извршеним комуналним или сродним услугама.

Подобност веродостојне исправе за извршење.– У складу са чланом 394, став 6 ЗИО веродостојна исправа мора да буде подобна за доношење решења о извршењу на основу веродостојне исправе, односно да садржи елементе прописане чланом 53 ЗИО.

Надлежност за одлучивање о предлогу за противизвршење.– У пракси се као спорно поставило питање да ли о предлогу за противизвршење у овом поступку одлучује суд или јавни извршитељ, па је чланом 394, став 7 ЗИО прописано да о предлогу за противизвршење одлучује суд који би био надлежан да одлучује о предлогу за извршење.

Укидање ограничења у погледу дужине трајања одлагања извршења.– Чланом 394, став 4 ЗИО 2016, било је прописано да у овом поступку одлагање

на предлог извршног повериоца или по споразуму странака не може трајати дуже од три месеца. Није било јасно који су разлози за прописивање овог ограничења. Управо у тренутку писања овог рада примена тог ограничења ствара проблеме, јер поједини повериоци захтевају од јавног извршитеља да одложи извршење на период од 13 месеци, што је у директној супротности са чланом 394, став 4 ЗИО 2016 који се на те поступке примењује. Изменама ЗИО из 2019. године та одредба је брисана.

Приговор извршног повериоца против решења о одбацивању или одбијању предлога за извршење.– Изменама у члану 396, став 2 ЗИО прописано је да извршни поверилац приговор против решења јавног извршитеља којим је одбачен или одбијен његов предлог за извршење подноси преко јавног извршитеља који је донео решење. У складу са чланом 396, став 3 ЗИО о приговору одлучује суд на чијем подручју извршни дужник има пребивалиште, боравиште или седиште.

Решење о извршењу.– Изменама у члану 397, став 2 ЗИО омогућено је да се предлог за извршење у овом поступку може поднети без навођења предмета и средства извршења, па се самим тим и решење о извршењу може донети без навођења средства и предмета извршења (решење о извршењу на целокупној имовини), у којем случају јавни извршитељ након идентификовања имовине извршног дужника закључком одређује средство и предмет извршења. Уколико су испуњене све процесноправне и материјалноправне претпоставке за доношење решења о извршењу, јавни извршитељ је дужан да га донесе, а чланом 397, став 3 ЗИО прописана је могућност да кад је предлог за извршење састављен тако да у свему одговара решењу о извршењу које би се имало донети, а поднет је у потребном броју примерака, јавни извршитељ може издати скраћени препис решења стављањем отиска штампилца који садржи текст којим се усваја предложено решење (сходна примена члана 130 Судског пословника).

Приговор извршног дужника.– Изменама у члану 398, став 2 ЗИО прописано је да се приговор против решења о извршењу подноси преко јавног извршитеља који је донео решење о извршењу. Како јавни извршитељ доноси решење о извршењу и спроводи га након што је оно постало правноснажно, логичније је да се приговор подноси преко јавног извршитеља како би знао да ли постоје услови за спровођење извршења или не. О приговору одлучује суд на чијем подручју извршни дужник има пребивалиште, боравиште или седиште.

У складу са чланом 399, став 1 ЗИО, на садржину приговора, рок за изјављивање, разлоге због којих се приговор може изјавити, разлоге о којима суд води рачуна по службеној дужности, поступак, рокове за одлучивање и одлуке о приговору, сходно се примењују одредбе овог закона о приговору против решења о извршењу на основу веродостојне исправе.

О приговору извршног дужника одлучује суд на чијем подручју извршни дужник има пребивалиште, боравиште или седиште, али чланом 399, став 2 ЗИО прописано је да изузетно о приговору извршног дужника може одлучивати и јавни извршитељ који је донео решење о извршењу, и то само у случају да извршни поверилац призна наводе из приговора. У тој ситуацији јавни изврши-

тељ ће решењем усвојити приговор, ставити ван снаге решење о извршењу у целини или делимично и одлучити о трошковима поступка. Против тог решења јавног извршитеља може се изјавити приговор суду (члан 399, став 3 ЗИО).

Извршење на основу извршне исправе ради намирења потраживања из комуналних и сродних делатности.—На почетку смо напоменули да је изменама ЗИО јавни извршитељ добио надлежност да одлучује и о предлогу за извршење ради намирења потраживања из комуналних услуга и сродних делатности, а који је заснован на извршној исправи. Чланом 400 ЗИО то овлашћење јавног извршитеља добило је своју конкретизацију. И у том случају извршни поверилац не може да бира јавног извршитеља, него се његова надлежност одређује по принципима равномерне расподеле ових предмета. Предлог за извршење на основу извршне исправе ради намирења потраживања из комуналних услуга и сродних делатности подноси се Комори јавних извршитеља и на даљи поступак се примењују одредбе члана 393 овог закона. Ову одредбу не треба тумачити тако да се предлог за извршење на основу извршне исправе ради намирења комуналних и сродних потраживања подноси Комори јавних извршитеља, него се на подношење предлога за извршење примењује поступак прописан чланом 393 ЗИО. О жалби против решења јавног извршитеља којим је одлучено о предлогу за извршење одлучује другостепени суд на чијем подручју извршни дужник има пребивалиште, боравиште или седиште. У свему осталом сходно се примењују одредбе овог закона.

Ово све важи у случају да се предлог за извршење поднесе на основу платног налога или на основу пресуде којом се платни налог одржава на снази, јер се дешавало да извршни повериоци уместо да на основу веродостојне исправе подносе предлоге за извршење ради намирења потраживања из комуналних услуга и сродних делатности, они подносе тужбе у парничном поступку са предлозима за издавање платних налога. Таква пракса би требало да престане јер је ВКС 25.6.2019.године на седници Грађанског одељења заузео правни став према којем не постоји правни интерес вршиоца комуналних делатности да ради наплате извршених услуга против корисника комуналних услуга у парничном поступку тражи издавање платног налога, па такве тужбе парнични суд треба да одбаци.

У случају да је јавни извршитељ донео решење о извршењу на основу веродостојне исправе, против ког је изјављен приговор, па поступак буде настављен као поводом приговора против платног налога, суд ће решењем којим је одређено да се поступак наставља као поводом приговора против платног налога одредити да се застаје са поступком извршења до правноснажног окончања парничног поступка (члан 90, став 4 ЗИО). У случају да се одржи на снази решење о извршењу јавног извршитеља у обавезујућем делу у целини или делимично, поступак ће се наставити пред оним јавним извршитељем који је донео решење о извршењу (Бодирога, *Коментар Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу*, Параграф, Београд 2019, коментар уз члан 400).

Поступак обезбеђења

Надлежност за спровођење привремених мера.– Изменама у члану 422, став 4 ЗИО извршено је усклађивање надлежности за спровођење извршења привремених мера са општим правилима за разграничење надлежности између суда и јавног извршитеља у фази спровођења извршења. Наиме, привремене мере извршава јавни извршитељ, али уколико се ради о средствима извршења за која је искључиво надлежан суд, тада јавни извршитељ не може бити надлежан за спровођење тих привремених мера.

Жалба и приговор у поступку обезбеђења.– Брисана је одредба члана 423, став 4 ЗИО којом је било прописано да против решења донетог о приговору жалба није дозвољена. Ова одредба је постала непотребна, јер сада постоји опште правило да се против решења којим је одлучено о приговору жалба не може изјавити (члан 24, став 4 ЗИО), осим ако закон то не прописује, као што је случај са решењем којим је усвојен приговор трећег лица.

Врсте претходних мера.– Измена у члану 445, тачка 3 ЗИО извршена је у складу са поступањем организације за принудну наплату у спровођењу ових претходних мера, па тако претходна мера сада гласи: налог организацији за принудну наплату да новчана средства у висини обезбеђеног потраживања пренесе у депозит јавног извршитеља (уместо налог организацији за принудну наплату да банкама које воде рачуне извршног дужника наложи да новчана средства у висини обезбеђеног потраживања пренесу у депозит јавног извршитеља–како је било пре измена).

Недозвољеност привремене мере.– Додавањем става 2 у члану 455 ЗИО прописано је да суд не може донети „привремену меру“ којом би се забранило спровођење извршења. У пракси се најалост срећу и такве „привремене мере“ којима се по предлогу трећег лица или извршног дужника тражи од суда да забрани јавном извршитељу да спроводи извршење, да продаје непокретност, покретне ствари, и томе слично. Нису ретке судске одлуке којима се те мере одређују.

Оваква “привремена мера” заправо је у супротности са самим циљем привремених мера, а то је обезбеђење потраживања које предлагач има према противнику предлагача. Одређивање те “привремене мере” није усмерено ни на извршног повериоца нити на извршног дужника него на јавног извршитеља као органа извршног поступка који поступа по решењу о извршењу донетом од стране стварно и месно надлежног суда. Примена такве “привремене мере” суштински значи да судија који доноси такву “привремену меру” забрањује да се спроводи решење о извршењу који је донео други судија тог истог суда и које је најчешће постало правноснажно. У пракси се те привремене мере доносе повредом начела контрадикторности, без могућности извршног повериоца да се изјасни, што свакако представља кршење права на правично суђење из члана 32(1) Устава и члана 6(1) ЕКЉП (Решење Привредног суда у Београду Посл.бр. 6.П.573/19 којим је 6.2.2019.године усвојен предлог за одређивање привремене мере поднет 5.2.2019.године. Ово решење Привредног суда

у Београду укинута је решењем Привредног апелационог суда 3 Пж 1720/19 од 21.3.2019.године. Након тога иста судија која је првобитно у року од једног дана одлучила о предлогу за одређивање привремене мере и донела решење којим се таква привремена мера одређује, у поновљеном поступку заказује рочиште на које позива обе странке). На спровођење извршења су без утицаја и "привремене мере" којима се забрањује извршном повериоцу и извршном дужнику да располажу предметом извршења. Оне су без икаквог дејства на ток извршног поступка. У пракси се може срести и „привремена мера“ којом се на предлог предлагача противнику предлагача забрањује да реализује своје новчано потраживање на основу извршне исправе Плана реорганизације у стечајном поступку чије је усвајање решењем потврдио суд. Све су то примери злоупотреба привремене мере са циљем да се онемогући наплата потраживања утврђеног извршном или веродостојном исправом.

На крају, оправданост прописивања недозвољености привремене мере којом се забрањује спровођење извршења, може се најснажније аргументовати цитирањем образложења решења Привредног апелационог суда 7 Пж 3200/19 од 12.6.2019.године, којим је укинута решење Привредног суда у Београду 18 П 2150/19 од 30.4.2019.године. Наиме, наведеним решењем Привредног суда у Београду, одбачен је предлог тужиоца којим је тражено да се забрани спровођење извршења по закључку јавног извршитеља ИИВ. 21/19 од 7.2.2019.године на одређеним непокретностима. У образложењу решења Привредног суда у Београду наводи се како суд није овлашћен да привременом мером забрани спровођење извршења, обзиром на то да је извршни поступак посебан поступак који се спроводи по правилима Закона о извршењу и обезбеђењу. У поступку по жалби против тог решења, веће Привредног апелационог суда, укида решење Привредног суда у Београду са следећим образложењем: „... Са друге стране погрешан је закључак првостепеног суда да парнични суд није овлашћен да забрани спровођење извршења које се спроводи на основу решења о извршењу и закључка јавног извршитеља будући да таква забрана није прописана ниједном одредбом закона. У конкретном случају извршење спроводи јавни извршитељ, а не суд. Јавном извршитељу су поверена јавна овлашћења, он не врши судску власт, па се наведена ситуација не може изједначити са ситуацијом у којој би извршење спроводио суд. Отуда, закључак првостепеног суда није исправан. У прилог наведеном и чињеница да се првостепени суд није позвао ни на једну одредбу закона...“.

Суштина аргументације која је наведена у образложењу решења Привредног апелационог суда, јесте да се привременом мером не може забранити спровођење извршења ако извршење спроводи суд, али се то може учинити када извршење спроводи јавни извршитељ, јер јавни извршитељ врши јавна овлашћења, а не судску власт. Најпре, јавни извршитељ врши поверена јавна овлашћења, односно доноси одлуке и предузима радње за чије доношење, односно предузимање је пре увођења јавних извршитеља био надлежан суд. Дакле, јавни извршитељи врше она овлашћења у извршном поступку која су пре увођења јавних извршитеља припадала суду. Друго, недопустиво је да

странке у извршном поступку буду третиране на различит начин у зависности од тога да ли извршење спроводи суд или извршење спроводи јавни извршитељ. Према тумачењу Привредног апелационог суда када извршење спроводи суд, онда суд у парничном поступку не може привременом мером забранити спровођење извршења, али када извршење спроводи јавни извршитељ то је могуће. При свему томе се занемарује чињеница да се и у једном и у другом случају извршење спроводи на основу решења о извршењу које је донео суд. Забрана спровођења извршења производи исте последице у односу на странке извршног поступка, без обзира да ли се забрањује спровођење извршења суду или јавном извршитељу, јер се у обе ситуације извршење спроводи на основу решења о извршењу које је донео суд. И у једном и у другом случају, забрана спровођења извршења значи забрану спровођења судског решења о извршењу. Из ставова Привредног апелационог суда произлази да је извршни поверилац у неповољнијем положају када извршење спроводи јавни извршитељ, него када га спроводи суд, јер када извршење спроводи јавни извршитељ, онда се то спровођење извршења може забранити привременом мером донетом у парничном поступку, док то не може бити случај када извршење спроводи суд. Имајући у виду да је оваква аргументација у супротности са правом странака на закониту, једнаку и правичну заштиту њихових права (члан 2, став 1 ЗПП у вези са чланом 39 ЗИО), Привредни апелациони суд у образложењу додаје како Привредни суд у Београду није навео ниједну одредбу закона према којој би оваква привремена мера била забрањена. Без обзира на то што је одређивање овакве привремене мере у самој супротности са циљевима привремене мере као средства обезбеђења потраживања, а не као средства за осујећење спровођења законитог и правилног тока извршног поступка, Привредни апелациони суд сматра да је оваква привремена мера дозвољена, јер ниједном одредбом Закона није забрањена. Сада постоји изричита законска забрана одређивања овакве привремене мере и то без разлике да ли извршење спроводи суд или јавни извршитељ. Истовремено, овакво образложење судске одлуке јесте и одговор на питање зашто закони којима се уређује извршни поступак из године у годину имају све већи број чланова. Смисао овакве привремене мере јесте да се постигне одлагање извршења до правноснажног окончања парничног или неког другог поступка који се води најчешће по захтеву трећег лица. Таква привремена мера је имала смисла у време важења ЗИО 2011, који је изричито забрањивао одлагање извршења (члан 6, став 2 ЗИО 2011), а постојале су ситуације у којима је одлагање било оправдано. Како у режиму важећег закона постоји могућност одлагања извршења како на предлог извршног повериоца, тако и на предлог извршног дужника, али и на предлог трећег лица и по споразуму странака, таква „привремена мера“ којом се суштински постиже одлагање извршења, више нема никаквог смисла, па је зато прописано да њено одређивање није дозвољено.

Врсте привремених мера. – Измена у члану 459 тачка 4 ЗИО извршена је у складу са поступањем организације за принудну наплату у спровођењу ових привремених мера, па тако привремена мера сада гласи: налог организацији за принудну наплату да новчана средства у висини обезбеђеног потраживања

пренесе у депозит јавног извршитеља (уместо налог организацији за принудну наплату да банкама које воде рачуне извршног дужника наложи да новчана средства у висини обезбеђеног потраживања пренесу у депозит јавног извршитеља—како је било пре измена).

Јавни извршитељи

Полагање заклетве јавног извршитеља.— Изменама у члану 477, став 5 ЗИО прецизирано је поступање министра надлежног за правосуђе у случају да јавни извршитељ неоправдано не положи заклетву у року од 30 дана од дана пријема решења о именовању. У тој ситуацији сматра се да он није именован. Тада министар доноси о томе посебно решење (коначно у управном поступку), а за јавног извршитеља може именовати другог кандидата кога је конкурсна комисија предложила.

Отпочињање делатности и почетак рада јавног извршитеља.— Изменама у члану 479 ЗИО прописано је поступање министра надлежног за правосуђе у ситуацији у којој јавни извршитељ неоправдано није почео да ради на дан одређен у решењу о отпочињању делатности. Тада министар решењем утврђује да се сматра да јавни извршитељ није именован. Решење министра је коначно у управном поступку. У том случају министар може да за јавног извршитеља именује другог кандидата кога је конкурсна комисија предложила.

Услови који се испуњавају пре отпочињања делатности.— Изменама у члану 480 ЗИО прописано је да Комора која утврђује да ли је јавни извршитељ испунио услове који се тичу обезбеђивања канцеларије и опреме неопходне за спровођење извршења и обезбеђења, мора о томе да сачини записник и достави га Министарству.

Обавезе јавног извршитеља након отпочињања делатности.— Новим чланом 480а прописано је да је јавни извршитељ дужан да у року од 30 дана од дана отпочињања делатности Министарству достави доказ о престанку радног односа ако је био у радном односу, односно доказ о престанку функције из члана 487, став 1 тачка 4 овог закона (а то су функције које су неспојиве са јавноизвршитељском делатношћу). Уколико не достави доказ о томе, биће разрешен.

Нespoјивост послова са јавноизвршитељском делатношћу.— Изменама у члану 487, став 1 тачка 4 и у ставу 2 истог члана, неће се више прописом Коморе одређивати који су послови неспојиви са јавноизвршитељском делатношћу. У случају сумње да ли се ради о неспојивом послу мишљење даје министар надлежан за правосуђе.

Последице престанка делатности јавног извршитеља.— Изменама у члану 489 ЗИО прописано је да у случају престанка делатности јавног извршитеља који нема заменика министар именује другог јавног извршитеља са тог подручја који ће привремено преузети његове послове. Овакво стање не може неограничено трајати јер је министар дужан да распише конкурс за имено-

вање новог јавног извршитеља у року од 90 дана.

Привремени заменик јавног извршитеља.—Изменама у члану 491, став 3 ЗИО прецизирано је да јавни извршитељ не може опозвати привременог заменика ког је одредио председник Коморе.

Удаљење јавног извршитеља.— Изменама у члану 492 ЗИО прописано је да у случају удаљења јавног извршитеља са дужности, ако јавни извршитељ нема заменика, његови предмети се додељују јавном извршитељу са тог подручја којег именује министар решењем које је коначно.

Овлашћења јавног извршитеља.— Изменама у члану 493 ЗИО прописано је да се надлежности јавних извршитеља могу одредити не само одредбама ЗИО, него и одредбама посебног закона уколико поједини поступци извршења уређени посебним законима буду поверени јавним извршитељима.

Изузеће јавног извршитеља.— Изменама у члану 495 ЗИО направљена је јасна разлика између разлога за искључење (став 1 и 2) и разлога за изузеће јавног извршитеља (став 3). Новим ставом 4 прописано је да подношење тужбе против јавног извршитеља који спроводи извршење не представља разлог за његово искључење или изузеће. У једном извршном поступку у којем је јавни извршитељ спроводио исељење, извршни дужник је поднео тужбу ради враћања новца којег је наводно позајмио јавном извршитељу, и с позивом на ту засновану парницу, извршни дужник је издејствовао искључење јавног извршитеља, иако је сасвим јасно да се радило о о злоупотреби процесних овлашћења од стране извршног дужника (Решење Другог основног суда у Београду, Су VII бр. 40–11/19, Ии 426/16 од 12.3.2019.године). Након тога ово је постала учестала пракса. Због тога је била неопходна законодавна интервенција у овом члану.

Годишњи и редовни извештај о пословању јавног извршитеља.— Изменама у члану 502 ЗИО прописана је обавеза јавног извршитеља да поред годишњег подноси и редовни извештај Министарству. Јавни извршитељ подноси Министарству правде једном дневно редовни извештај о пословању из евиденције о поступцима извршења и обезбеђења. Реч је о озакоњивању праксе која већ постоји.

Обавеза вођења евиденције о поступцима извршења и обезбеђења и финансијском пословању.— Изменама у члану 503 ЗИО, додати су и подаци које евиденција о поступцима извршења и обезбеђења и финансијском пословању мора да садржи, а који подаци нису јавни. Наиме, евиденција садржи и податке који нису јавни и то: адресу или адресу седишта, јединствени матични број грађана или матични број извршног дужника и извршног повериоца, број рачуна, износ уплаћеног јемства, износ потраживања, бројеве рачуна код пословне банке са којих или на које се врши уплата или пренос средстава извршног дужника и извршног повериоца, износе накнаде за рад и накнаде трошкова јавног извршитеља, скениране исправе које је донео суд и доставио јавном извршитељу и исправе које је донео јавни извршитељ, дневне изводе са наменског и посебног рачуна јавног извршитеља код пословне банке. Подаци у

електронској евиденцији јавног извршитеља морају да буду истоветни са подацима из исправа за сваки предмет. Рок за упис података из списка предмета за које се води електронска евиденција износи 15 дана. Овде постоји супротност између става 2 и става 3 члана 503 ЗИО. У ставу 2 се као подаци који су јавни, између осталог, наводе и износ накнаде за рад и накнаде трошкова јавног извршитеља, док се у ставу 3 наводи да ти подаци нису јавни. Сматрамо да портал преко којег се прати ток предмета јавних извршитеља треба да буде уподобљен порталу преко којег се прати ток судских предмета.

Именовање заменика јавног извршитеља.– Изменама у члану 507 ЗИО, додат је нови став 2 којим се стимулише Комора јавних извршитеља да се благовремено изјашњава о предлогу кандидата за заменика јавног извршитеља. Према новом ставу 2 овог члана сматраће се да је Комора дала позитивно мишљење ако на захтев Министарства не одговори у року од 30 дана.

Надзор Министарства правде над радом јавних извршитеља.– У члану 523, став 3 ЗИО после тачке 1 додата је тачка 1а), којом се уводи овлашћење Министарства да прикупља и обрађује податке из члана 503 овог закона у складу са законом којим се уређује заштита података о личности. Ово се односи на податке које садржи евиденција која се води у складу са чланом 503 ЗИО.

Теже дисциплинске повреде јавних извршитеља.– Изменама у члану 527 ЗИО прецизиране су постојеће теже дисциплинске повреде јавних извршитеља и додате нове повреде.

У члану 527, тачка 2 ЗИО предвиђено је да ће тежа дисциплинска повреда постојати само ако јавни извршитељ учестало касни са доношењем решења и закључака у извршном поступку или поступку обезбеђења или неблаговремено предузима радње у већем броју предмета (пре измена као тежа дисциплинска повреда могло је да дође у обзир и кашњење са предузимањем радњи или доношењем решења и закључака у само једном предмету). Слично решење се предлаже Уставним амандманима и код судија где разлог за разрешење постоји само ако судија не испуњава мерила успешности прописана законом у значајном броју предмета (амандман VIII).

Захваљујући изменама у тачки 9, члана 527 ЗИО постојаће тежа дисциплинска повреда и када јавни извршитељ не одбаци предлог за извршење у ситуацији када он није надлежан да поступа не само у поступку за наплату комуналних и сродних потраживања него и у поступку извршења против извршног дужника из члана 300, став 2,3 и 4 ЗИО, јер је и у том поступку јавни извршитељ искључиво надлежан за одлучивање о предлогу за извршење, и у том поступку се надлежност конкретног јавног извршитеља одређује применом члана 393 ЗИО.

Новом формулацијом тачке 13 члана 527 ЗИО прописано је ће тежа дисциплинска повреда постојати само у случају да јавни извршитељ учестало крши Етички кодекс јавних извршитеља или Стандарде професионалног понашања јавних извршитеља које су довеле до тешког угрожавања угледа јавних извршитеља (пре измена се и само једно кршење Етичког кодекса могло подвести

под тешку дисциплинску повреду).

Дисциплинска повреда из тачке 16 члана 527 ЗИО значи да јавни извршитељ неуредно води књиге и евиденције али тако што у њима нетачно приказује или пропушта да прикаже податке који се по закону или другом пропису морају приказати.

Тачком 24 члана 527 ЗИО уведена је тежа дисциплинска повреда која се огледа у невођењу евиденције о поступцима извршења и обезбеђења и финансијском пословању у складу са актом министра из члана 503, став 6 ЗИО.

Застарелост покретања и вођења дисциплинског поступка против јавних извршитеља. – Изменама у члану 542, став 1 ЗИО прописано је да покретање дисциплинског поступка застарева у року од 12 месеци од дана сазнања за учињену повреду (пре измена 6 месеци), а најдуже за две године од када је дисциплинска повреда учињена (пре измена једна година). Новим ставом 2 истог члана продужава се застарелост вођења дисциплинског поступка са једне на две године од дана покретања дисциплинског поступка, при чему застарелост не тече за време трајања управног спора, односно судског поступка у вези са спроведеним дисциплинским поступком и изреченом дисциплинском мером. У пракси се дешавало да решење дисциплинске комисије у управном спору буде поништено и предмет враћен на поновно одлучивање, а да у међувремену наступи апсолутна застарелост вођења дисциплинског поступка.

Решавање старих извршних предмета

Чланом 166 Закона о изменама и допунама ЗИО прописано је поступање са старим предметима и то или уступањем јавним извршитељима на спровођење (уколико се ради о предметима за чије спровођење је по овом закону искључиво надлежан јавни извршитељ) или обуставом ако се за то стекну законом прописани услови.

Извршни предмети који се налазе у судовима, а за чије спровођење је по одредбама овог закона искључиво надлежан јавни извршитељ прелазе на спровођење код јавних извршитеља, почев од 1.1.2020.године (члан 166, став 1). То значи да се јавним извршитељима уступају не само они предмети у којима су јавни извршитељи добили надлежност за спровођење извршења по одредбама Закона о изменама и допунама ЗИО (Сл.гласник РС, бр. 54/2019) а коју раније нису имали, него и сви они предмети за чије спровођење је јавни извршитељ искључиво надлежан по одредбама Закона о извршењу и обезбеђењу (Сл.гласник РС, бр. 106/2015, 106/2016 и 113/2017), а који су остали на спровођењу у судовима. У суду остају на спровођењу само они предмети за чије ће спровођење суд бити искључиво надлежан према одредбама Закона о изменама и допунама ЗИО (Сл.гласник РС, бр. 54/2019), тј. извршење ради чинидбе коју може предузети само дужник, извршење ради нечињења и трпљења, извршење одлука из породичних односа (осим наплате законског издржавања), враћање запосленог на рад и она средства извршења за чије

спровођење је надлежност суда заснована на одредбама посебног закона.

Извршни поверилац не може да бира јавног извршитеља који ће спроводити извршење, већ њега одређује председник суда тако што решење о извршењу са списима предмета доставља јавном извршитељу чије се седиште налази на подручју суда који је донео решење о извршењу, а ако више јавних извршитеља има седиште на подручју тог суда решења о извршењу и списи предмета достављају се равномерно према редоследу по коме су јавни извршитељи уписани у именик јавних извршитеља и њихових заменика (члан 166, став 2). Иако се у одредби члана 166, став 2 говори о равномерном уступању ових предмета јавним извршитељима чија се седишта налазе на подручју суда који је донео решење о извршењу, овде треба извршити одређена прецизирања. Најпре, не ради се о суду који је донео решење о извршењу, јер тај суд често више и не постоји (на пример некадашњи Четврти општински суд у Београду), него се ради о суду који спроводи извршење. Друго, иако се говори о уступању предмета јавним извршитељима који имају седиште на подручју тог суда, заправо је реч о уступању предмета јавним извршитељима који су именовани за подручје тог суда. У супротном, дошли бисмо у ситуацију да се стари судски предмети који се спроводе пред одређеним судовима уопште не могу уступити јавним извршитељима, јер на подручју појединих судова ниједан јавни извршитељ нема седиште. Зато се стари извршни предмети равномерно уступају свим јавним извршитељима именованим за подручје суда који је донео решење о извршењу, односно суда који спроводи извршење. На исти начин се спроводи расподела предмета за наплату судских такси, иако се у члану 40, став 4 тог закона говори о јавним извршитељима који имају седиште на подручју суда који је донео решење о извршењу, а у пракси се ти извршни предмети равномерно уступају свим јавним извршитељима који су именовани за подручје тог суда.

У случају уступања предмета јавном извршитељу у смислу члана 166, став 2 извршни поверилац је дужан да уплати 25% предујма прописаног Јавноизвршитељском тарифом (члан 166, став 3). Ако то не учини у року од осам дана од дана достављања закључка о предујуму, извршни поступак се обуставља решењем јавног извршитеља против ког се може изјавити жалба (члан 166, став 4). Законом није дефинисано у којој форми председник суда доноси одлуку о уступању предмета јавном извршитељу на спровођење. У случају када дође до промене поступајућег јавног извршитеља на захтев извршног повериоца, поступајући јавни извршитељ доноси закључак о обустави спровођења поступка пред њим и одређивању другог јавног извршитеља и уступа списе другом јавном извршитељу, који одмах доноси закључак о настављању извршења (члан 139, став 2 ЗИО). С друге стране, уколико извршни поверилац тражи да се извршење које спроводи суд настави пред јавним извршитељем, према правном ставу ВКС, суд тада доноси решење о обустављању поступка пред судом и одређује да ће спровођење извршења да настави јавни извршитељ. Овакав правни став ВКС усвојен је на седници Грађанског одељења од 11.12.2018. године и односи се на промену начина спровођења извршења у режиму Закона

о извршењу и обезбеђењу („Сл.гласник РС“, бр. 31/2011, 99/2011, 109/2013 и 55/2014). Сматрамо да је прикладније да се у ситуацији у којој председник суда уступа предмет на спровођење јавном извршитељу одлука доноси у форми закључка (члан 23, став 4 ЗИО). Доношење решења у тој ситуацији би само непотребно пролонгирало поступак због могућности побијања таквог решења жалбом, при чему би извршни поступак био у фактичком застоју до правноснажности таквог решења, а спровођење извршења већ траје неразумно дуго пред судом (Бодирога, *Коментар Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу*, Параграф, Београд 2019, коментар уз самостални члан 166).

Овде се поставља питање могуће промене јавног извршитеља којем ће предмет бити уступљен на спровођење. Наиме, у овим извршним предметима поступци се воде по одредбама Закона о извршењу и обезбеђењу („Сл.гласник РС“ бр. 106/15,106/16 и 113/17), или по одредбама Закона о извршењу и обезбеђењу („Сл.гласник РС“ бр. 31/11, 99/11, 109/13-одлука УС и 55/14). Према одредбама Закона о извршењу и обезбеђењу („Сл.гласник РС“ бр. 106/15,106/16 и 113/17), извршни поверилац може назначити да извршење настави други јавни извршитељ уместо већ одређеног (члан 139, став 1). Избор и промена јавног извршитеља који ће спроводити извршење могућа је по одредбама овог закона у свим средствима извршења осим у поступку за намирење новчаних потраживања насталих обављањем комуналних услуга и сродних делатности. Закон о извршењу и обезбеђењу („Сл.гласник РС“ бр. 31/11, 99/11, 109/13-одлука УС и 55/14), није изричито уредио промену поступајућег јавног извршитеља, али је пракса формирана у примени тог закона ову промену допуштала, осим наравно у поступцима за наплату комуналних и сродних потраживања где се надлежност одређује преко Коморе јавних извршитеља по принципима равнорне расподеле.

Посебна правила уведена су за старе комуналне и сродне предмете, односно за предмете у којима се као извршни повериоци јављају Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, јавна предузећа и друга правна лица чији су оснивачи или власници наведени субјекти, а у којима извршење спроводи суд применом члана 547 Закона о извршењу и обезбеђењу („Службени гласник РС“ бр. 106/15, 106/16 – аутентично тумачење и 113/17 – аутентично тумачење), а у којима до дана ступања на снагу овог закона није започето спровођење извршења, односно у којима је од последње предузете радње спровођења извршења протекло више од шест месеци. Извршни поступци у тим предметима обустављају се се даном ступања на снагу овог закона, ако главница потраживања које се намирује или обезбеђује не прелази износ од 2.000 динара (члан 166, став 5). Правило садржано у члану 166, став 5 Закона о изменама и допунама ЗИО примењује се од дана ступања на снагу Закона (3.8.2019.године).

Извршење на рачуну извршног дужника (правног лица или предузетника) који је на дан ступања на снагу овог закона у блокади дуже од три године обуставља се ако извршни поверилац у року од осам дана од дана ступања на

снагу овог закона не предложи промену средства и предмета извршења (члан 166, став 6). Овде се поставља питање да ли је неопходно да извршни поверилац предложи друго средство и предмет извршења, или се може сматрати да је довољно и додавање другог средства и предмета извршења. Залажемо се за шире тумачење према којем је и додавањем новог средства и предмета извршења у законском року извршни поверилац спречио наступање штетних последица у виду обуставе поступка. У пракси се могу срести и поднесци извршних поверилаца којима се они изјашњавају на начин да у свим предметима у којима је по решењу о извршењу донетом у њихову корист извршни дужник у блокади дуже од три године на дан ступања на снагу Закона о изменама и допунама ЗИО, предлажу да се извршење спроведе пописом, проценом и продајом покретних ствари. Поставља се питање уредности оваквих поднесака, пошто они не могу бити здружени ниједном конкретном предмету.

Применом члана 166, став 6 Закона о изменама и допунама ЗИО може се обуставити само онај извршни поступак у којем је на основу решења о извршењу или закључка јавног извршитеља блокада рачуна извршног дужника на дан ступања овог закона трајала дуже од три године. Другим речима, то што је извршни дужник на дан ступања на снагу овог закона у блокади дуже од три године нема за последицу обуставу свих извршних поступака који се против њега воде, него само оног извршног поступка у којем је блокада рачуна извршног дужника на дан ступања на снагу овог закона трајала дуже од три године.

Члан 166, став 6 Закона о изменама и допунама ЗИО примењује се од дана ступања на снагу Закона (3.8.2019.године), мада се у пракси срећу решења судова који почетак примене ове законске одредбе везују за дан почетка примене Закона (1.1.2020.године), што није исправно тумачење (Решење Привредног суда у Београду ЗИПВ (Ивк) 793/2019 3 Пр (Ивк) 720/2019 И Ивк 91/2017 од 20.11.2019.године). Правило из члана 166, став 6 Закона примењује се без обзира на то да ли извршење спроводи суд или јавни извршитељ.

Примена ранијих прописа и окончање извршних поступака покренутих пре почетка примене Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу

Чланом 167 Закона о изменама и допунама ЗИО отклоњена је дилема у погледу закона који се примењују до почетка примене Закона о изменама и допунама ЗИО (1.1.2020.године). До дана почетка примене овог закона, примењују се одредбе Закона о извршењу и обезбеђењу („Службени гласник РС”, бр. 106/15, 106/16 – аутентично тумачење, 113/17 – аутентично тумачење), што значи да се Закон о извршењу и обезбеђењу („Службени гласник РС”, бр. 106/15, 106/16 – аутентично тумачење, 113/17 – аутентично тумачење) примењује и на извршне поступке који би били покренути након ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу (3.8.2019.

године), а пре почетка његове примене (1.1.2020 године).

Чланом 545 Закон о извршењу и обезбеђењу („Службени гласник РС”, бр. 106/15, 106/16 – аутентично тумачење, 113/17 – аутентично тумачење) прописано је да се извршни поступци који су почели пре ступања на снагу овог закона (1.7.2016.године), настављају према Закону о извршењу и обезбеђењу („Сл. гласник РС“ бр. 31/11, 99/11, 109/13-одлука УС и 55/14), док се Закон о извршењу и обезбеђењу („Службени гласник РС”, бр. 106/15, 106/16 – аутентично тумачење, 113/17 – аутентично тумачење) примењује на поступке покренуте после 1.7. 2016.године, и на поступке у којима је након тог датума укинута решење о извршењу или обезбеђењу.

То значи да ће од 1.1.2020.године бити у примени три закона о извршењу и обезбеђењу. На све извршне поступке и поступке обезбеђења који су покренути пре 1.7.2016.године, примењиваће се Закон о извршењу и обезбеђењу („Сл. гласник РС“ бр. 31/11, 99/11, 109/13-одлука УС и 55/14). На извршне поступке и поступке обезбеђења који су покренути након 1.7.2016.године и на извршне поступке и поступке обезбеђења у којима је након 1.7.2016.године укинута решење о извршењу и обезбеђењу примењиваће се Закон о извршењу и обезбеђењу („Службени гласник РС”, бр. 106/15, 106/16 – аутентично тумачење, 113/17 – аутентично тумачење). На извршне поступке и поступке обезбеђења који су покренути након 1.1.2020.године примењиваће се Закон о извршењу и обезбеђењу („Службени гласник РС”, бр. 106/15, 106/16 – аутентично тумачење, 113/17 – аутентично тумачење и 54/2019).

Електронско јавно надметање за продају непокретности и покретних ствари

Чланом 168 Закона о изменама и допунама ЗИО прописано је да се јавно надметање за продају непокретних и покретних ствари може организовати у облику електронског јавног надметања почев од 1.3.2020.године, о чему одлучује јавни извршитељ закључком. Почев од 1.9. 2020. године, јавно надметање за продају непокретних и покретних ствари може се организовати искључиво у облику електронског јавног надметања.

Рок за усклађивање и доношење нових прописа

Чланом 169 Закона о изменама и допунама ЗИО прописан је рок за доношење, односно усклађивање прописа Министарства правде и Коморе јавних извршитеља са одредбама новог закона. Министарство надлежно за правосуђе и Комора јавних извршитеља дужни су да ускладе, односно донесу нове прописе у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона (3.8.2019. године).

Ступање на снагу и почетак примене Закона

Чланом 170 Закона о изменама и допунама ЗИО раздвојено је ступање на снагу закона и почетак његове примене. Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, тј. ступио је на снагу 3.8.2019.године, а почиње да се примењује од 1. 1. 2020. године. Изузетак јесте члан 166, ставови 5 и 6 који се примењују од дана ступања на снагу закона (3.8.2019.године).

Белешке

Белешке

Белешке

О ПРОЈЕКТУ

ЕУ уз Правду - Подршка за Поглавље 23

пројекат је техничке помоћи који финансира Европска унија. Кроз бројне активности, Пројекат пружа експертизу и пренос практичних знања у правним, стратешким, институционалним и аспектима изградње капацитета у вези са реформом правосуђа и координацијом и праћењем спровођења мера Акционог плана за Поглавље 23: Правосуђе и основна права. Пројекат доприноси јачању институционалних капацитета Министарства правде као водеће институције у сектору.

Овај пројекат део је Програма ИПА 2015 **Подршка сектору правде.**

Акциони документ 2015 за Сектор правде посвећен је ефикасном коришћењу ИПА II помоћи, са циљем да се српској администрацији пружи подршка у процесу преговарања о придруживању ЕУ, са посебним нагласком на спровођење Акционог плана за Поглавље 23.

КОРИСНИК ПРОЈЕКТА

Министарство правде, Република Србија

БУЏЕТ И ТРАЈАЊЕ ПРОЈЕКТА

Укупна вредност пројекта је скоро 2 милиона евра. Пројекат је почео 15. маја 2018. године и трајаће 24 месеца.

ЦИЉЕВИ И КОМПОНЕНТЕ ПРОЈЕКТА

Сврха Пројекта јесте јачање капацитета Министарства правде како би испунило своју улогу у процесу реформе правосуђа и координације спровођења мера Акционог плана за Поглавље 23: Правосуђе и основна права у контексту преговора у Поглављу 23, тежећи тако ка циљу да сектор правде унапреди у складу са захтевима за приступање ЕУ. Узајамно ојачавајући утицај, три компоненте Пројекта допринеће да сврха буде остварена.

КОМПОНЕНТА 1 има за циљ јачање капацитета Министарства правде за припрему нормативних аката у складу са одговарајућим правним тековинама и стандардима Уније.

КОМПОНЕНТА 2 побољшаће институционалне капацитете и капацитете људских ресурса Министарства правде како би ефективно преузело, сада бројније, задатке и обавезе у процесу реформе правосуђа и координацији спровођења АП23.

КОМПОНЕНТА 3 има у фокусу унапређење координације, предвођене Министарством, органа надлежних за АП 23, као и подршку ефикаснијем праћењу и извештавању о спровођењу АП23.

ЕУ уз Правду – Подршка за Поглавље 23

Пројекат спроводи конзорцијум
који предводи **GDSI Limited**

